

Riksdagens protokoll

2008/09:125

Måndagen den 1 juni

Kl. 13.00 – 19.41

Protokoll
2008/09:125

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 20, 25 och 26 maj.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:512

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:512 Den regionala utvecklingen
av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 maj 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:527

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:527 Den ekonomiska situationen i kommuner-
na

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 22 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och engagemang som inte kunnat
flyttas.

Stockholm den 25 maj 2009

Finansdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:536 Vårdförskörelsen i kommuner och landsting av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 22 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och engagemang som inte kunnat flyttas.

Stockholm den 25 maj 2009

Finansdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:537

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:537 Kommuners upphandling av avfallshantering av Jacob Johnson (v)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 22 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och engagemang som inte kunnat flyttas.

Stockholm den 25 maj 2009

Finansdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

3 § Svar på interpellation 2008/09:489 om våldet i Sri Lanka

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jan Emanuel Johansson har frågat vilka initiativ jag avser att vidta för att få stopp på det brutala våldet på Sri Lanka och de humanitära övergrepp som den tamilska minoriteten utsätts för.

Som interpellanten väl känner till har situationen på kort tid helt ändrat karaktär. Inbördeskriget i Sri Lanka är över. Armén har återtagit kontrollen över hela det territorium som LTTE tidigare kontrollerat, och samtliga i gerillans högsta ledning uppges ha dödats. Krigsslutet blev kulmen på en lång period av oerhörda umbäranden för den tamilska civilbefolkning i norra Sri Lanka som var fången mellan de stridande parterna. Ingen vet säkert hur många som har fått sätta livet till, men de inofficiella beräkningar som bland annat FN sammanställt under våren är förskräckande. Inga oberoende rapportörer har haft möjlighet att följa utvecklingen på plats och verifiera de uppgifter som cirkulerat – till stor del i form av anklagelser och motanklagelser mellan den srilankesiska armén och LTTE. Det finns dock tydliga indikationer på att överträdelser mot internationell humanitär rätt har begåtts av båda sidor. Som interpel-

lantens anger är det nu viktigt att parternas agerande utreds så att de skyldiga kan ställas till svars.

Lidandet för de civila är inte över i och med krigsslutet. Det krävs fortsatt stora humanitära insatser för att säkra behoven för de omkring 300 000 internflyktingar – siffrorna varierar – som har drabbats av vårens stridigheter. Det är därför av yttersta vikt att internationella humanitära organisationer får obehindrade möjligheter att bistå civilbefolkningen. Vid sidan av de materiella behoven är många familjer splittrade och flyktingarna hålls instängda under militär bevakning, vilket inte kan accepteras.

Sverige och EU agerar och kommer fortsatt att göra det. EU har bland annat vid flera av utrikesministrarnas rådsmöten antagit slutsatser om Sri Lanka med fokus på den humanitära krisen och parternas skyldighet att respektera internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter. Vid det senaste utrikesministermötet den 18 maj – som föregicks av en EU-trojka på viceministernivå i vilken UD:s rättschef ingick – antogs nya slutsatser som inskräper med vilket allvar EU:s medlemsstater ser på situationen i Sri Lanka. EU uttrycker sin bestörtning över förlusterna av oskyldiga människoliv och kräver att de påstådda kränkningarna av humanitär rätt och mänskliga rättigheter utreds genom en oberoende undersökning. Ett centralt budskap är att kampen mot terrorism måste bedrivas med full respekt för rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna. I slutsatserna uppmanar också EU Sri Lankas regering att humanitära organisationer får obehindrat tillträde till samtliga internflyktingar, att flyktingarna ges rörelsefrihet och att regeringen verkar för att de snabbt kan återvända till sina hem. EU ger vidare sitt eftertryckliga stöd till FN och dess insatser i landet. Det är viktigt att följa vilka resultat och förslag som kan komma av det besök som FN:s generalsekreterare gjorde i landet strax efter krigsslutet. På EU:s initiativ sammankallades också FN:s råd för mänskliga rättigheter till ett särskilt möte om Sri Lanka i slutet av maj, som ett konkret uttryck för allvaret i situationen. Sverige och EU beklagar att MR-rådet dessvärre inte kunde enas om en resolution som på ett konstruktivt sätt tar upp övergreppen mot mänskliga rättigheter och den humanitära krisen.

Sverige har nyligen beslutat om mer pengar till förmån för internflyktingarna i Sri Lanka och kommer sammanlagt att bidra med ca 43 miljoner kronor under 2009. Stödet kanaliseras främst genom olika FN-organisationer, och Sverige är berett att bidra med ytterligare stöd vid behov. EU-kommissionen har ett omfattande humanitärt stöd till Sri Lanka.

De omfattande humanitära behoven måste mötas men får inte skymma sikten för framtiden. Sri Lanka behöver nu, när inbördeskriget är över, komma till rätta med de underliggande spänningarna mellan landets folkgrupper. LTTE är – eller var – en terroristorganisation vars metoder fördöms av Sverige och Europeiska unionen, men konflikten är inte bara ett terroristproblem. En huvudpunkt i vårt budskap till Sri Lankas politiska ledning är därför att gå vidare med en bred politisk process. En långsiktigt hållbar fred kan åstadkommas enbart genom politiska reformer och aktiva åtgärder för försoning efter mer än ett kvarts sekel av krig. Skyddet för de mänskliga rättigheterna behöver stärkas väsentligt. Landet står därvidlag inför en betydande utmaning. Det blir en viktig uppgift för Sverige att under vår period som EU:s ordförande, och i nära

samverkan med länder som USA, Norge och Japan – den så kallade co-chairs-gruppen – fortsatt verka för en fredlig utveckling i landet.

Förste vice talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

4 § Svar på interpellation 2008/09:494 om handläggningen av ärenden med bortförda barn

Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Annelie Enochson har ställt ett antal frågor till mig rörande handläggningen av ärenden med bortförda barn.

De två första frågorna gäller den motion (2006/07:U265) som hon tidigare lämnat i frågan och det tillkännagivande som riksdagen gav med anledning av motionen (bet. 2006/07:KU1, rskr. 2006/07:45). Annelie Enochson undrar dels på vilket sätt jag har eller kommer att verka för att regeringen fullföljer riksdagens tillkännagivande om att handläggningen av ärenden med bortförda barn ska förbättras och effektiviseras, dels vilka åtgärder jag avser att vidta för att regeringen ska rapportera till riksdagen om dessa åtgärder.

Inledningsvis vill jag nämna att regeringen har i sin årliga redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen, senast i skr. 2008/09:75 (p. UD 2), redovisat för riksdagen vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de olika tillkännagivandena.

Mycket har gjorts för att effektivisera och förbättra arbetet med bortförda barn. Den grupp inom Utrikesdepartementet som tills vidare arbetar med ärendena har förstärkts. I gruppen ingår i dag fem personer, varav fyra jurister. Ställt mot antalet ärenden, ca 100 årligen, är bemanningen således relativt god. I den här typen av ärenden är dock handläggningen beroende av fler aktörer än svenska Utrikesdepartementet. Det handlar till exempel om det bortförda barnets föräldrar, ombud, domstolar samt myndigheter i andra länder. Samtliga dessa aktörer har avgörande betydelse för hur effektiv handläggningen kan bli. För att uppnå ett gott resultat handlar det mycket om samarbetet mellan de olika aktörerna. I syfte att förbättra samarbetet har Utrikesdepartementet regelbundna möten med såväl svenska som utländska myndigheter. Departementet har även hållit utbildningar för domstols- och ambassadpersonal. Vidare publicerade departementet så sent som i mars en informationsbroschyr med konkreta tips för, i första hand, föräldrar vars barn har förts bort. Information, lagstiftning, ansökningshandlingar med mera finns även tillgängliga på Utrikesdepartementets hemsida (www.ud.se). Arbetet med bortförda barn utvecklas kontinuerligt.

Civilutskottet har under våren slutfört det uppföljningsprojekt som påbörjades under förra året. Inför den återrapportering som regeringen ska lämna till riksdagen med anledning av riksdagens tillkännagivande har Utrikesdepartementet avvaktat utskottets slutsatser, och dessa övervägs nu i departementet. En återrapportering till riksdagen om de åtgärder som vidtagits för att förbättra arbetet med bortförda barn kommer att lämnas till riksdagen under innevarande år.

I sin tredje fråga undrar Annelie Enochson om jag anser att bortförda barn får den hjälp som krävs enligt artikel 11 i FN:s barnkonvention.

Enligt artikel 11, första stycket, ska varje land ”vidta åtgärder för att bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet”. Sverige gör detta genom att vi ratificerat och tillämpar 1980 års Haagkonvention om bortförda barn. Vidare ska länderna, enligt andra stycket, ”främja ingåendet av bilaterala eller multilaterala överenskommelser eller anslutning till befintliga överenskommelser”. Sverige har ingått bilaterala överenskommelser med tre länder som inte tillträtt Haagkonventionen.

Fråga fyra gäller huruvida jag anser att föräldrar vilkas barn blivit bortförda får det stöd som anges i Bryssel II-förordningen respektive Haagkonventionen.

Jag tror inte att det finns något stöd som kan sägas vara tillräckligt för en förälder som befinner sig i en situation där hans eller hennes barn har blivit olovligt bortfört och det inte finns någon snabb eller uppenbar lösning. Bryssel II-förordningen och Haagkonventionen anger dock hur centralmyndigheten i aktuellt land – i Sverige Utrikesdepartementet – ska agera i den här typen av ärenden. Gentemot föräldrarna gäller det till exempel att informera dem om processen, underlätta överenskommelser och bistå med att få kontakt med advokat. Även dessa åtaganden uppfyller Sverige.

På den här punkten är det dock viktigt att klargöra Utrikesdepartementets roll i barnbortförandeärenden. Jag är rädd att Annelie Enochson blandar ihop Utrikesdepartementets roll med ombudens. Utrikesdepartementet är inte ombud för någon av föräldrarna. Departementets roll är snarast administrativ och förmedlande.

I sin femte fråga undrar Annelie Enochson vad jag avser att göra för att effektivisera handläggningen i ärenden där barn förts bort till länder som inte är anslutna till Haagkonventionen.

Precis som vi i Sverige förväntar oss att personer här, oavsett nationalitet, ska följa svenska lagar och regler förväntas vi följa lagar och regler i andra länder när vi är där. Ett bortförande som är olovligt utifrån Sveriges sätt att se på det är inte nödvändigtvis det enligt det andra landet. Oavsett detta är Utrikesdepartementets möjligheter att agera i ärenden där ett barn förts till ett icke-konventionsland mycket begränsade. Möjligheten att finna en lösning är, än mer än i konventionsärenden, beroende av den kvarlämnade föräldrarnas uppgifter och engagemang, den bortförande föräldrarnas och/eller det andra landets myndigheters samarbetsvilja. Om den bortförande föräldern inte frivilligt återför barnet återstår i slutändan endast för den sökande föräldern att inleda en nationell process i domstol i det andra landet. I en sådan situation kan Utrikesdepartementet, via vår ambassad, hjälpa föräldern med att hitta ett platsombud. Därefter är det dock ombudet som driver processen, inte Utrikesdepartementet.

Slutligen frågar Annelie Enochson om jag avser att ta några initiativ för att drabbade föräldrar ska få hjälp med översättning av dokument.

Utrikesdepartementets uppgift, som centralmyndighet för ärenden om bortförda barn, är i första hand att ha kontakt med andra länders centralmyndigheter och fungera som en förmedlande länk mellan föräldrarna och deras ombud. Departementet är neutralt och företräder varken föräl-

dem i Sverige eller föräldern i det andra landet. Det är inte heller departementets uppgift att översätta handlingar på någon av föräldrarnas vägnar. Jag planerar således inga nya initiativ i det avseendet. I detta sammanhang vill jag dock nämna att i de fall där den sökande föräldern beviljas rättshjälp täcker denna ofta även översättningskostnader.

Anf. 3 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för ett långt och utförligt svar!

En av riksdagens viktigaste uppgifter vid sidan om det löpande lagstiftningsarbetet är att granska och kontrollera den verkställande makten, det vill säga regeringen. En annan av våra uppgifter är att följa upp de tillkännagivanden som riksdagen lämnar till regeringen. Jag har därför ställt sex frågor till ministern som rör min motion som tillkännagavs i riksdagen hösten 2006.

I sitt svar hänvisar ministern till skrivelse nr 75 från regeringen. Ser man till samma skrivelse förra året står det följande: ”En översyn av UD:s arbete med dessa frågor har gjorts, och på departementet fortsätter arbetet med att effektivisera handläggningen av dessa ärenden. Resultatet av de samlade ansträngningarna kommer att redovisas under 2008.”

År 2008 kom och gick, och ingen redovisning lämnades. Nu är vi i mitten av 2009.

I detta interpellationssvar hänvisar ministern till civilutskottets uppföljningsprojekt och att man med det som underlag ska återrapportera till riksdagen. Men detta är ju fel ordning, herr minister! Det är ni på UD som ska visa vilka effektiviserings- och förbättringsåtgärder ni har gjort när det gäller bortrövade barn.

Låt mig åter få läsa vad det var som riksdagen begärde av UD:

”Enligt utrikesutskottets – och konstitutionsutskottets – ”uppfattning måste skyddet och respekten för de mänskliga och medborgerliga rättigheterna hos en av de svagaste och mest utsatta grupperna i samhället – barnen – utgöra en kärnuppgift för berörda svenska myndigheter och ärenden som rör bortförda barn prioriteras. Regeringen bör mot denna bakgrund göra en översyn av hur handläggningen av denna typ av ärenden kan förbättras och effektiviseras samt därefter i lämplig form informera riksdagen om resultat av en sådan översyn.”

Detta var alltså vad vi hade begärt från riksdagen.

I min motion som ligger till grund för detta och som tillstyrktes föreslår jag två konkreta effektiviserings- och förbättringsåtgärder, och jag vill nämna dem för ministern i dag.

Den ena är en personlig handläggare. Handläggarna ska vara anträffbara och ha informationsplikt för att informera föräldrarna om hur långt ärendet kommit.

Den andra är konkreta handlingsplaner som man gör i samråd med föräldern.

Jag vill också kommentera ministrerns svar på en annan punkt, och det gäller UD:s roll kontra ombudens roll.

Nej, herr minister, jag har inte sammanblandat detta. Jag läser innan till vad som står i konventionerna och vad vi har skrivit under, bland annat Haagkonventionen. Dessa konventioner är grunden i samarbetet, men det säger inte att vi inte kan göra mer.

I USA har man till exempel ett varningsprogram, som kallas amber alert, för att lokalisera bortrövade barn. Det går ut på idén att man snabbt ska informera brottsbekämpande instanser, informationsmedier och lokalbefolkningen så att alla kan delta i sökandet. Det har visat gott resultat.

Även en grupp Europaparlamentariker har gjort en skriftlig förklaring, och de föreslår ett larmsystem liknande det amerikanska när det gäller bortrövade barn.

Min första fråga till ministern är om dessa förbättringsåtgärder som jag nämner i min motion är någonting som man överväger i sin översyn på UD:s konsulära och civilrättsliga enhet.

Min andra fråga är om ministern kan överväga att införa ett larmsystem liknande det amerikanska, det vill säga att man snabbt går ut med information om de bortrövade barnen så vitt och brett man kan för att på detta sätt se till att snabbare återbörda barnet.

Anf. 4 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Ärenden av denna karaktär – vi hade en riksdagsdebatt om detta för något mer än ett år sedan – är bland de allra svåraste som finns i den samling av synnerligen svåra konsulära ärenden som alltid ligger på Utrikesdepartementets bord. Mitt svar är i den meningen något formellt, men det handlar om de grundläggande reglerna och de grundläggande rutinerna. Sedan vet vi av erfarenhet att varje fall ofta är unikt i sin komplexitet, och det finns ingen standardmodell för hur man ska handlägga dem, enligt den erfarenhet jag har av sådana här fall.

Anledningen till att vi har avvaktat med att redovisa till riksdagen är att vi skulle vänta på riksdagen och civilutskottet. Sedan kan man diskutera vilken som är den andra och den tredje statsmakten, men min uppfattning är traditionellt att riksdagen är den viktigaste statsmakten och att regeringen har att avvakta. Men jag ska inte göra någon större fråga av det. Jag lovar att vi ska återkomma och redovisa detta.

Vad kan man göra mer? Det är säkert mycket. Jag nämner de personalresurser som är avsatta för detta för att hjälpa. Vi är inte ombud, som sagt, men vi har en skyldighet att hjälpa till i alla fall när det gäller svenska medborgare. Medborgarskapsfrågan är också en av de frågor som är komplicerade i många av dessa fall.

En larmfunktion av den typ som Annelie Enochson nämner har jag ärligt talat inte tänkt på. Det är i vissa typer av fall man kan tänka sig det. Jag kan tänka mig åtskilliga typer av fall där det snarast skulle vara kontraproduktivt och där det behövs en annan typ av handläggning. Men visst – det kan absolut finnas sådana fall i sådana situationer i sådana länder där den typen av funktion kan vara värdefull. Men jag skulle inte vilja göra detta till någon standardmodell för hur man handlägger sådana här fall.

Man ska vara medveten om, även om vi nu talar om formalia och dem som handlägger de konsulära delarna på Utrikesdepartementet, att frågor av den här karaktären ofta påverkar den bilaterala relationen. Jag vet i alla fall ett land där hela den bilaterala relationen under mycket lång tid kom att domineras av ett enstaka ärende av konsulär natur. Det inträffar. Om detta hjälper till att lösa det hela eller inte kan vara olika i de olika fallen.

Jag kan försäkra Annelie Enochson dels att det kommer en redovisning, dels att denna redovisning kommer att hålla sig till de formella handläggningsordningarna. Men i realiteten får vi titta på nästan varje enskilda fall utifrån dess förutsättningar och utnyttja alla de möjligheter som finns. Det kan vara Utrikesdepartementets mer formella möjligheter. Det kan vara informella möjligheter – Europaparlamentariker, svenska riksdagsledamöter och frivilligorganisationer – och självfallet de juridiska möjligheter som föräldrarna eller föräldern ofta har till sitt förhållande.

Anf. 5 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Jag håller med om att varje situation är unik. Därför tror jag att man ska ha en palett av olika verktyg, där larmsystemet kanske är ett.

Jag går tillbaka till min motion och de bakomliggande orsakerna till att riksdagen tillkännagav den. Föräldrarna lever i ett väldigt trauma när detta inträffar. Att få sitt barn kidnappat och bortrövat måste vara något av det värsta man kan uppleva. Vi är bägge två föräldrar och vet hur fruktansvärt det skulle vara.

Det är viktigt att personalen på UD kan hantera den här stressen. Det är mycket bra att man har utökat med en jurist på den konsulära enheten. Jag är väldigt glad för detta. Det är inte min uppgift att bemanna UD, utan det ska ministern göra. Men jag vill ta upp att det är viktigt med den psykologiska, empatiska och sociala kompetensen.

I civilutskottets uppföljning, som kom redan i mars och som jag har läst igenom, tar man upp att Sverige – man skriver inte UD – saknar kontaktorgan med International Social Service, ISS, som arbetar med de sociala frågorna runt bortrövade barn. Förut låg detta på Socialdepartementet, tror jag, sedan på en enskild organisation som hette Epikur, vill jag minnas. Vi har alltså haft ett sådant kontaktorgan, men har det inte längre, där folk har varit speciellt duktiga på de här frågorna när det gäller den sociala delen. De juridiska delarna är också viktiga, och där vet jag att UD har bra kompetens.

Det är alltså viktigt att man upplever det här och sätter barnens bästa först. Det berör mina frågor tre, fyra och fem. Jag upplever att jag fick stöd av riksdagen. Man hänvisar till att man vill att man ska jobba med att sätta barnen först.

Ministern skriver också i sitt svar att departementet är helt neutralt och företräder varken föräldern i Sverige eller föräldern i det andra landet. Detta måste jag tillstå att jag inte förstår, ministern. Om barnets bästa ska kunna sättas i främsta rummet är det klart att man inte kan vara helt neutral! Vem ska tillvarata barnets intresse om inte myndigheterna i dess eget land gör det? Är inte förutsättningen för att ett bortförande av barn ska anses olovligt att en domstol har givit den kvarvarande föräldern ensam eller delad vårdnad och att denna domstol är den instans som har varit objektiv och neutral och bedömt barnets bästa? Om sedan domen inte följs av den bortförande föräldern finns det inget neutralt i detta längre. Domstolen har redan fattat sitt beslut. I barnkonventionens krav i artikel 3 punkt 2 skriver man om den vårdnadshavare som har det lagliga ansvaret. Då kan man inte längre vara neutral, utan där får man vara lite tuffare.

Vidare skriver ministern i svaret att det inte är departementets uppgift att översätta handlingar. Jag beklagar att ministern inte vill ta några nya initiativ för att kunna bistå vid översättningar, för det är bara ministern som kan ändra på gängse regler och bruk på UD. Jag vet att det finns mycket att göra på UD. Jag vet att våra ambassadörer och ambassader runt omkring i världen har mycket att göra. Men riksdagen och jag anser att detta en prioriterad kärnuppgift för UD.

När det gäller rättshjälp vet jag att det har kommit in en översyn från Domstolsverket till regeringen den 2 mars i år, där det framkom att man ville ha rättshjälp för bortrövade barn på samma sätt som för sexualbrottsoffer. Det finns redan tankar om detta. Jag är väldigt glad för att regeringen jobbar med det. Det låter bra att regeringen kanske återkommer till riksdagen när det gäller rättshjälpen.

Men jag skulle ändå vilja ha en kommentar om det här med att UD är helt neutralt i dessa ärenden, om det verkligen går när man har ett svenskt domstolsbeslut i ryggen.

Anf. 6 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Det är inte alltid man har ett svenskt domstolsbeslut i ryggen. Många av de här fallen är komplicerade. Det är jurisdiktion där olika länder har olika uppfattningar om vad som gäller. Vi har en familjerätt. Det finns andra länder som har en helt annan familjerätt. Jag har konfronterats med åtskilliga fall där svensk domstol kan säga en sak och en annan domstol kan säga en annan sak, eller där en annan domstol säger en sak och svensk domstol ännu inte har uttalat sig. Som utgångsbud är vi därför neutrala. Det kan inte vara på något annat sätt. Det är vi skyldiga till också gentemot de internationella konventionerna. Det kan inte vara presumtionen att vi alltid verkar från den utgångspunkten; då tror jag att vi förlorar trovärdighet i agerandet gentemot de andra länderna.

Jag håller helt med om att det bland de enskilda fallen förvisso finns fall där neutralitet inte är det som gäller, där man har nått in i ett annat skede på ett eller annat sätt genom juridisk eller annan handläggning. Det är mer en grundposition. Sedan kan detta utvecklas på olika sätt i de olika fallen. Jag påstår inte att jag skulle vara expert på varje del av detta, men ett antal sådana här ärenden har jag dock genom åren varit i mycket nära kontakt med. Jag är väl medveten om den mänskliga, den politiska och den juridiska komplexiteten när det gäller att lösa dem. Ibland lyckas det, ibland lyckas det dessvärre, som vi tyvärr vet, inte alls.

Det är barnens bästa som ska vara i centrum, men det är inte alltid alldeles lätt att fastställa vad som är barnens bästa när de två föräldrarna kanske har olika uppfattningar om detta och när olika lagvårdande myndigheter strider om vilken jurisdiktion som gäller. Men ingen kan ha någon annan mening på den punkten. Jag vill bara säga att även om jag håller med om att det måste vara så är det dessvärre inte så att det ger svaret på alla frågor om vad detta innebär i den konkreta handläggningen.

Huruvida vi har haft kontakt med International Social Service vet jag inte. Min erfarenhet av sådana här ärenden är att Utrikesförvaltningens handläggare tar kontakt med alla som det går att ta kontakt med. Om de

inte har gjort det i det här fallet tror jag nog att de är medvetna om – de läser protokollet – att alla möjligheter ska utnyttjas.

Det är mycket bra att vi då och då får en diskussion om dessa frågor. Vi hade en för ett och ett halvt år sedan, tror jag, här i kammaren. Det är ett bra sätt att åstadkomma en fokusering och genomlysning av de åtgärder vi vidtar på den generella nivån. Sedan är handläggningen på den individuella nivån en rätt komplicerad och krävande uppgift.

Anf. 7 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Nu har jag bara två minuter, och det är mycket jag vill säga. Kan jag inte få Jan Emanuels tid?

Jag vill bara säga en sista sak till ministern, eftersom jag vet att ni gör denna översyn. Nu när man tänker på EU-valet kan jag nämna en positiv åtgärd som Europaparlamentet har gjort: en resolution som heter *Mot en EU-strategi för barnens rättigheter*. Den kom den 16 januari 2008. Där uppmanar man EU-kommissionen att lägga fram ett förslag för att skapa en särskild budgetpost för barnens rättigheter. Ett av syftena är ett europeiskt system för tidig varning vid bortrövande av barn. Man har alltså börjat tänka på att man skulle kunna införa ett sådant system i EU.

Vidare har det efter ett beslut av EU-kommissionen den 15 februari 2007 upprättats ett europeiskt telefonnummer, 116 000, för brådskande fall med försvunna barn. Där kan allmänheten lämna tips och information. Numret ska vara kostnadsfritt för användaren, och de enskilda medlemsstaterna ska stå för kostnaderna och organisera detta på lämpligt sätt. Post- och telestyrelsen i Sverige beslutade den 7 december 2007 – jag sitter i trafikutskottet – att man ska reservera nummerserien 116 för samhällstjänster. I ett pressmeddelande från EU-kommissionen den 18 februari i år konstaterades att fem, snart sju medlemsländer – nu är det alltså antagligen sju – redan hade tagit detta nummer i bruk för att användas för bortrövade barn. Men Sverige är inte ett av dessa länder. Min sista fråga till ministern är: När kan Sverige installera detta nödhjälpsnummer, och kan UD tänkas vara drivande i detta?

Med de orden vill jag också tacka för att ministern är påläst, att han använder sin tid till att komma hit och att jag får lov att prata med honom om detta. Detta är en fråga som har legat mig varmt om hjärtat i många år. Jag tackar för uppmärksamheten.

Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jag tackar Annelie Enochson för de vänliga orden. De var dessvärre inte alldeles befogade, för frågan om telefonnummer vet jag inte svaret på. Men jag lovar att ta den till Åsa Torstensson; jag utgår från att hon är ansvarig. Jag ska se till att det på ett eller annat sätt kommer ett mer sakkunnigt svar på den frågan än det jag kan leverera från talarstolen just nu.

Detta är väl bara ett uttryck för att det är väldigt många åtgärder som kan vidtas och att vi kan förbättra handläggningen. Jag kan försäkra om att det här är frågor som i de enskilda fallen ägnas mycket stor uppmärksamhet från Utrikesförvaltningens sida, svåra som dessa fall är, genom kontakt med juridiska ombud och föräldrar. Ibland finns också tillfredsställelsen att man diskret lyckas lösa dem, tyvärr inte i samtliga fall.

5 § Svar på interpellation 2008/09:505 om åtgärder mot ökande brottslighet i Gävleborgs län

*Svar på
interpellationer*

Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Roland Bäckman har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att brottsligheten åter ska minska i landet och i Gävleborgs län.

Jag hade förmånen att för drygt en månad sedan besöka Gävle för att bland annat tala med polisledningen för Gävleborgs län. Mitt intryck var att polisens arbete fungerar bra även om det naturligtvis finns delar av polisverksamheten som kan förbättras.

Antalet anmälda brott för vissa brottstyper, såsom narkotikabrott och trafikbrott, beror till stor del på polisens och andra myndigheters kontroll- och spaningsinsatser. Att den anmälda brottsligheten ökar inom de områdena är därmed i hög grad ett resultat av polisens ökade insatser.

En ökad polisiär synlighet och närvaro är viktiga delar av polisens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Polismyndigheten i Gävleborg har beslutat att de genom samlokalisering med kommunerna i så kallade medborgarkontor ska öka öppettiderna och förbättra servicen. Dessutom ska särskilt utpekade poliser arbeta lokalt för att öka tillgängligheten och synligheten. Och det här är naturligtvis positivt.

Regeringen har under de senaste åren tillfört polisen en sammanlagd varaktig anslagsökning om ca 1,3 miljarder kronor. Genom regeringens satsning har antalet poliser ökat med över 450 under 2008. Samtidigt har antalet civilanställda inom polisen ökat kraftigt under de senaste tre åren. I dag finns det närmare 600 fler civilanställda jämfört med 2006, då Socialdemokraterna satt vid makten. I Gävleborgs län har antalet poliser ökat med fem och antalet civilanställda med tio sedan 2006. Dessutom kommer polismyndigheten i Gävleborgs län att tilldelas 37 polisaspiranter under 2009 och 32 under 2010.

Regeringen ställer tydliga krav på att det ökade antalet poliser ska leda till ett bättre verksamhetsresultat. För att rättsväsendets myndigheter ska kunna svara upp mot regeringens högre krav kommer regeringen att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2010 och närmare redovisa vilka ytterligare resurstillskott och åtgärder som krävs. Den utbyggnad av polisens kapacitet och den verksamhetsutveckling som pågår sedan några år tillbaka ska fortsätta som planerat. Dessutom pågår det ett omfattande effektiviseringsarbete då vi vill försäkra oss om att de pengar regeringen tillför polisen också används effektivt.

Anf. 10 ROLAND BÄCKMAN (s):

Herr talman! Inledningsvis vill jag tacka justitieministern för interpellationssvaret, även om jag är långtifrån nöjd med det.

Jag har skrivit en interpellation till justitieminister Beatrice Ask angående den kraftigt ökade brottsligheten som drabbar Sverige och Gävleborgs län, det län där jag hör hemma.

Prot. 2008/09:125
1 juni

Brottsligheten minskade i rask takt fram till majoritetsskiftet 2006 och har nu dramatiskt ökat under två år med moderat styre.

Herr talman! Våldsbrotten ökade med 4 procent under 2008, narkotikabrotten med 10 procent. Dessutom ökade bedrägeribrotten stort under 2008.

De flesta av oss, till och med Beatrice Ask, måste väl börja inse att brottsligheten har ökat dramatiskt under de senaste två åren?

En orsak till den dystra utvecklingen är givetvis en allt sämre ekonomi för polismyndigheten. Polisen måste nu sköta vanligt skrivbordsarbete i stället för att utreda brott.

Justitieministern och hennes kamrater lovade krafttag mot brottsligheten under förra valrörelsen och gör nu samma utfästelse inför valet till Europaparlamentet samtidigt som brottsligheten i Sverige ökar. Det är något som inte stämmer. Det gäller att hålla det man lovar – eller?

Herr talman! Justitieministern verkar inte ha koll på läget. Man skylar precis som föregående år på statistiken och menar att ökningen i brottsstatistiken skulle bero på en ökning av kontroll- och spaningsinsatser. Justitieministern väljer tydligen att blunda för att polisen går på knäna på grund av bristande resurser.

Justitieminister Beatrice Ask väljer att inte se hur brottsligheten har ökat i Sverige och i Gävleborgs län de senaste åren, vilket är skrämmande, enligt min bedömning. Ingenting pekar på att brottsligheten ska minska. Otryggheten ökar runt om i Sverige för varje dag som går.

Regeringens utlovade krafttag mot brottsligheten saknar förankring. Det saknas nya grepp, och det saknas pengar. För den nuvarande regeringen verkar det allt som oftast vara stor skillnad mellan att prata om vad som ska hända och att prata om vad som verkligen händer.

Jag skulle vilja ge ett exempel som jag tycker är skrämmande. Att antalet skolbränder har ökat kan knappast bortförklaras med att det är fel på statistiken. Endera har antalet anlagda bränder ökat eller så har det inte gjorts det. Endera har det brunnit eller så har det inte brunnit.

Herr talman! Vilka åtgärder ska justitieministern vidta för att minska brottsligheten? Och när bedömer Beatrice Ask, Moderaterna, att dessa åtgärder får genomslag? Hur ska justitieministern få bukt med ett ökat antal anlagda bränder i till exempel skolor? Vad är det som ska ske, och när ska det ske?

Anf. 11 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag kan direkt säga att det inte är så att jag blundar eller att jag inte vill se. Statistik är statistik, och man måste se på verkligheten.

Jag är ute i princip varje vecka i olika delar av landet och ser mycket av det som händer. Det är alldeles riktigt att en del brottstyper ökar, andra minskar.

Det är exempelvis på det sättet att vi har en minskning när det gäller fickstöld, inbrott i kontor, cykelstölder och inbrott i källare, alltså en del av mängdbrotten. Men vi ser att våldsbrotten, narkotikabrotten och bedrägerierna ökar, som nämndes här.

Då handlar det inte om att man tror att statistiken ljuger. Men om man har narkotikaspaning upptäcker man mer narkotikabrott än om man inte har det. Om vi anställer fler poliser i Gävleborg eller i Stockholm som är ute och letar knark får vi också en statistik som visar att antalet anmälda brott ökar.

*Svar på
interpellationer*

Under den tid när Socialdemokraterna styrde hade man inga som le-
tade knark i Jämtlands län, där jag kommer ifrån. Jag kan tala om att det
då verkligen var få narkotikabrott i Jämtland. Men alla visste att det gick
att köpa knark i varenda hörna om man så ville. Man måste faktiskt se
verkligheten.

Men vad gör då Moderaterna? Ja, en sak som vi gör som är väldigt
tydlig är att vi utbildar och anställer fler poliser. Vi har också ställt tyd-
liga krav på att fler poliser ska arbeta i yttre tjänst, och det är väl belagt
att detta ger resultat.

Till exempel i Stockholm har man med mycket effektiv synlighet
minskat våldsbrotten på vissa platser med upp till 40 procent. Det här är
ett arbete som nu pågår på många håll, och där tror jag att vi faktiskt kan
se en del resultat.

Det är också självklart att de polismyndigheter som arbetar aktivt mot
ungdomars drogmissbruk och kanske mot alkohol nu under avslutnings-
tider kommer att förebygga brottslighet och minska antalet brott, men de
kommer också att hitta fler fulla ungdomar som behöver omhändertas.
Om man inte tittar och om man inte har någon att skicka ut ser man inte
brottsligheten.

När kan vi se en ände på det här? Ja, brottslighet har funnits i alla ti-
der. Det viktiga är att man faktiskt försöker göra något.

Någonting som jag tycker är oerhört centralt att jobba med är mängd-
brotten, men det är också centralt att jobba med den grova organiserade
brottsligheten, som tilläts växa under lång tid därför att man lade ned po-
lisstationer och lokalt polisarbete.

Det är det man försöker vända nu när man i Gävleborg till exempel
ser till att ha öppet varje dag i veckan tillsammans med kommunen – det
är visserligen småskaligt, men man gör det ändå – och att ha några poli-
ser som är särskilt knutna till ett område.

Om man inte har poliser med lokalkunskap kan man inte heller arbeta
mot de här grupperingarna, för då har man inte kunskapen om männi-
skorna och det som händer där.

Det här är effektivt. Jag vet inte hur ofta ni noterar det. Men jag läser
rätt mycket om hur vi nu sakta men säkert genom samordning av olika
myndigheter kommer åt grov organiserad brottslighet i hela landet. Där
har vi nu också satt in ett arbete för att motverka att unga människor
rekryteras till den här typen av kriminalitet.

Jag menar att vi redan arbetar med ett bra program för att motarbeta
och förebygga brottslighet, men jag tror inte att det går att säga: Nu
kommer det inte att bli någon brottslighet i fortsättningen och så vidare.

Det vi kan se handlar naturligtvis om tryggheten hos medborgarna,
vad människor faktiskt vet och tycker. Där har vi sett till att stärka de
nationella trygghetsundersökningarna för att försöka följa hur det ser ut.

Jag kan då konstatera att man i Gävleborg har ungefär samma oro –
och det är illa nog – som man har i övriga landet. Man ligger i princip på
riksgenomsnittet när det gäller bekymmer över brottslighet och krimina-
litet. Men det är inte de våldsamma överdrifter som interpellanten pekade
på. Så kan man inte se det.

Anf. 12 ROLAND BÄCKMAN (s):

Herr talman! Justitieministern är ute på besök runt omkring i Sverige varje vecka. Det tycker jag är jättebra. Då har hon konstaterat att cykelstölderna har minskat. Det är ju jättebra att man inte stjälar så mycket cyklar som förut.

Jämtland var utan polis förr, sade Beatrice Ask. Jag pratade med folk i Hede senast för någon vecka sedan. Där fanns det absolut ingen polis nattetid och på helger. Det tycker jag är besvärligt.

Jag skulle vilja rekommendera ministern att göra ett besök i Hofors, i Ljusdal och varför inte i Hede och lyssna på vad befolkningen tycker. Är man nöjd med att det saknas polis på natten? Känner man sig trygg med det? Jag tror inte det.

Jag tycker också att ministern ska besöka ett lokalt brottsförebyggande råd, till exempel i Hälsingland, och lyssna av vad det finns för idéer där om hur man ska kunna minska brottsligheten och öka det brottsförebyggande.

Som sagt sjönk brottsligheten 2004, 2005 och 2006. Brottsligheten har nu dramatiskt ökat 2007 och 2008. De flesta av oss kan väl konstatera att polisen inte klarar av att minska brottsligheten som den har fått i uppdrag enligt regleringsbrevet – 2008 tror jag att det var.

Till sommaren kommer poliskontor att stängas på flera ställen i Gävleborgs län. Det oroar mig verkligen.

Herr talman! Det vore intressant att höra om justitieminister Beatrice Ask, Moderaterna, tror att poliskontor tvingas stänga till sommaren på grund av något annat än brist på resurser. Polisen har inte råd att tanka sina bilar. Man ärver utrustning av varandra. Det finns inte utrymme att hyra in arrestvakter, vilket naturligtvis får konsekvenser när det gäller att upprätthålla ordningen ute i samhället. Poliser får alltså sitta arrestvakt själva.

Beatrice Ask, brottsligheten ökar, och polisen saknar resurser. Jag vill höra om justitieministern är nöjd med utvecklingen när det gäller brottsligheten och höra henne utveckla det lite mer. Känner hon sig tillfreds med de resurser som polisen har till sitt förfogande?

Jag vill också höra om regeringen har några som helst tankar eller nya grepp när det gäller brottsförebyggande arbete i Gävleborgs län. Det var det interpellationen gällde.

Anf. 13 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag har varit i både Hede och Hofors, och jag har en bror med familj i Ljusdal, så jag har hyfsad koll. Det är så i de bygderna. Det är väldigt klen med poliser. Så är det. Det är stora glesbygdsområden, där det inte är samma bemanning dygnet om och alla tider som det är i Stockholms innerstad eller i Malmö eller var det nu är.

Jag måste ändå påpeka att antalet poliskontor inte är helt avgörande. Kontoren i sig löser inga brott eller förebygger något. Det är poliser som kan röra sig över ytan och som finns ute bland människorna.

Poliskontor som har öppet dagtid har mycket stor betydelse i vissa avseenden, men det är faktiskt uttryckning och poliser som arbetar ute som är det mest väsentliga. Det är det man prioriterar under sommaren. Poliser är som vanligt folk. De vill gärna ha semester på sommaren.

Vi måste se till att använda polisens ökade resurser och dem man redan hade innan på ett effektivt sätt. Vi har i dag bättre möjligheter att planera så att polisen arbetar när det händer saker. Det är ingen tvekan om att på kvällar och helger är det mer brott som begås. Då måste vi ha fler som arbetar än vid andra tillfällen. Det är ett arbete som pågår som jag tycker är alldeles utmärkt att man bedriver. Det är något som man kan se positivt på.

Om vi tittar på Gävleborg, finns där några nya smarta grepp? Jag tror inte att man ska inbilla sig att vi uppfinner solen eller hittar så väldigt mycket nytt. Men det som har satts i gång under min ledning och under den här regeringen är ett ordentligt samarbete mellan olika myndigheter.

De ungdomar i Gävleborg som begår brott – vi håller oss till ungdomarna en stund – går i skolan, är ute på kvällarna, kan komma från familjer med sociala problem, och så vidare. Den stuprörmodell som ni har drivit så länge fungerar dåligt. Skola, social och polis måste samarbeta. Där har vi varit väldigt noga.

Jag är glad över att kommun efter kommun nu skaffar sig ett samarbetsavtal med polisen. Man sätter sig ned för att bli överens om vilken verklighet man har just där och hur var och en ska arbeta så att man kan dra åt samma håll. Det tror jag ger större trygghet och löser många problem som tidigare inte löstes.

Det är lätt att slänga sig i debatten och säga att nu har de inga pengar, och de har gamla bilar och det ena med det femte. Alla myndigheter skulle önska mycket mer pengar hela tiden. Men kom inte och säg att svensk polis är dåligt utrustad! Det är klart att det finns mer att önska.

Och kom inte och säg att det är helt omöjligt för polisen helt plötsligt att bevaka en arrest om det skulle behövas under en period! Det är en viktig verksamhet att ha det ansvaret också, även om det är en fördel om man kan använda externa tjänster till det. Men ni socialdemokrater är oftast emot att man hyr in andra lösningar till den här typen av myndigheter. Jag tycker att det är bra om man kan göra det, för då kan polisen koncentrera sig på andra uppgifter. Men det har inte varit något som man har prioriterat.

Jag konstaterar att vi nu klarar upp fler brott än tidigare, än vad som gjordes för ett par år sedan. Vi kommer också att öka antalet poliser. År 2010 kommer det att finnas åtminstone 40 fler poliser i Gävleborg än vad vi hade vid ingången av den här mandatperioden. De behövs. De behövs för att man i Ljusdal, i Hofors och på många andra ställen ska få lite mer stöd, hjälp och service från polisen. Det kommer också att innebära att vi arbetar i rätt riktning.

Samverkan med andra myndigheter och mer verkstad, fler som jobbar ute bland människorna och färre på kontor och i administration är min linje när det gäller hur vi ska arbeta framgent.

Anf. 14 ROLAND BÄCKMAN (s):

Herr talman! Det är klent med poliser, säger Beatrice Ask, och speciellt på helgerna. Det är då de flesta brotten sker. Det kan man fundera lite grann över.

Justitieministern skriver i sitt interpellationssvar att polisens resurser ska användas effektivt. Vän av ordning funderar naturligtvis över om det

är effektivt att poliser sitter som arrestvakter i stället för att finnas på gator och torg och förebygga och brottsbekämpa.

Jag fick svar på det. Det är effektivt med poliser som arrestvakter. Det kan jag konstatera.

I ett pressmeddelande från den 7 maj 2009, undertecknat av Beatrice Ask, framgår det att alla myndigheter ska redogöra för vilket utvecklingsarbete som bedöms nödvändigt för en effektiv mängdbrottsshantering. Det tycker jag är bra. Jag tycker att det är jättebra.

Men utveckling kostar ofta en slant, i alla fall i inledningsskedet. Därför vill jag höra hur det är ställt med möjligheter till ökade anslag under året. Polisen i Gävleborg ligger redan 4 miljoner back, enligt de uppgifter jag har. Då har man inte påbörjat de extra åtaganden som justitieministern kräver. När det gäller de krediter som fanns tillgängliga för att klara det löpande är kontona tömda.

Herr talman! Jag vill att Beatrice Ask redogör för hur Polismyndigheten i Gävleborg ska klara sina åtaganden, de som man hade förut och de nya åtagandena enligt regleringsbrevet. Hur ska man över huvud taget klara sin ekonomi framgent när man redan nu har tömt alla konton och allt som finns till förfogande och man ligger en massa pengar back?

Jag vill gärna ha svar på den frågan. Kommer det nya pengar under året, eller hur ska det fungera?

Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Roland Bäckman vet naturligtvis lika väl som jag vad vi har för budgetordning i riksdag och regering. Vi har ingen mer budgethantering förrän vi kommer till den budget som ska läggas fram i proposition för 2010. Det är den jag hänvisar till. Det är klart att det inte är aktuellt med några nya pengar.

Vi tilldelar Rikspolisstyrelsen pengar. När vi inledde det här året var det våldsamma debatter här i kammaren, för olika regionala företrädare berättade då vilka hemska prognoser som fanns i alla myndigheter och att det skulle gå åt pepparsvängen. Det var en väldigt stor differens mellan Rikspolisstyrelsens prognoser och myndigheternas. Det har man nu arbetat igenom. Nu börjar prognoserna ligga någorlunda i nivå.

Det är utifrån Rikspolisstyrelsens prognoser som vi arbetar i regeringen. Prioriteringar, omfördelningar och annat som måste göras mellan myndigheter ibland är en uppgift för den ansvariga myndigheten. Det vore väldigt dumt om justitieministern stod i Stockholm och berättade för poliserna i Gävleborg hur de ska försöka få plus och minus att gå ihop. Det är sådant som man bara kan lösa lokalt. Jag tror väldigt mycket på lokalt beslutsfattande.

Sedan är det väl ingen hemlighet att Sverige har ekonomiska problem i dag. Vi vet alla att kostnader går upp, och vi har ett löneavtal på polis-sidan som kostar en hel del och som belastar myndigheternas budget och som känns lite dyrare än nödvändigt för många. Samtidigt ger detta avtal, om jag har förstått det rätt, ändå bättre förutsättningar att använda polisens arbetstid på ett effektivt sätt, så i slutändan är det kanske bra i båda avseendena. Men det här är en process som man måste arbeta med.

När det gäller effektivitet ställer vi stora krav på myndigheterna. Man uppnår inte allt på en gång, men mitt intryck av Gävleborgsmyndigheten,

*Svar på
interpellationer*

den polisledning som jag träffade där och också poliser som arbetar ute på fältet är att man har ganska gott humör och en god tro på att man både vet vad man gör och vad man prioriterar.

Jag tycker att de verksamhetsmål man har antagit och det sätt man bedriver arbetet på bådar gott, och jag tror att man kommer att lösa eventuella problem på ett bra sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:516 om rätt till dopningskontroll

Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Lars Lilja har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att klargöra vilka rättsliga möjligheter ett gym har att avtala med någon om att han eller hon på anmodan ska lämna ett dopningsprov.

Det är inget som hindrar att ett gym avtalar med någon om att han eller hon på uppmaning måste lämna ett dopningsprov för att ha rätt att vistas i gymmets lokaler. Den som vägrar att lämna ett sådant prov kan förbjudas att vistas i lokalen. Beroende på omständigheterna kan också årskort och andra förbetalade träningspass dras in utan att avgifterna återbetalas.

Gymmet kan däremot aldrig tvinga någon att lämna ett prov. Miss-tänks dopningsbrott är gymmet i stället hänvisat till att kontakta polismyndigheten som kan ta dopningsprov om det bedöms finnas skäligen misstanke om ett sådant brott.

Jag håller med Lars Lilja om att det är angeläget att på olika sätt arbeta mot dopning i samhället. Den opinionsbildande och övriga förebyggande verksamhet som många gym bedriver för att motverka dopning är viktig. När det gäller möjligheten att ingå avtal är rättsläget klart och jag avser inte att vidta några åtgärder.

Anf. 17 LARS LILJA (s):

Herr talman! Det var ett intressant svar. Det var dessutom lite överraskande på så sätt att rättsläget anses vara helt klart och att det finns möjlighet att återta de förbetalade träningspassen och dra in årskort. Det har nämligen inte varit fallet vid tidigare diskussioner om de här frågorna, så jag tycker att det är jättebra att den saken klargörs.

Däremot säger Beatrice Ask att det inte är möjligt att påtvinga dopningstest. Det kan jag delvis förstå, men det skulle vara intressant att höra justitieministerns motivering till att det inte är möjligt.

Det finns ett annat problem i de här sammanhangen. Det finns ju ett antal kommunala gym, även om jag vet att justitieministerns partikamrater inte är så positiva till det. Där är rättsläget inte helt klart. Vill en medborgare som har begått de här brotten träna på ett kommunalt gym är det, såvitt jag kan förstå när jag har pratat med kommunjurister, inte alls säkert att man har möjlighet att stänga av den personen. Finns inte den möjligheten är en sådan här avstängning ganska verkningslös, för då kan ju den som använder anabola steroider eller andra otillåtna preparat bara byta gym och fortsätta att träna.

Det skulle vara intressant att få ett klagörande kring hur det ligger till när det gäller de kommunala gymmen.

Justitieministern säger att om dopningsbrott misstänks ska man kontakta polismyndigheten som kan ta ett dopningsprov om det bedöms finnas skäligen misstanke för ett sådant brott. Detta är en av nyckelfrågorna när det gäller bekämpning av just dopningsbrott: Vad är skäligen misstanke? Det är något som polisen brottas med i ganska många sammanhang.

Anledningen till att jag tycker att detta är en viktig fråga är att justitieministern och jag är väl medvetna om att det är olagligt att inneha och använda dopningspreparat. Det är faktiskt ett preparat som i vissa stycken kan vara nog så farligt som vanliga narkotikapreparat.

Jag skulle vilja veta om justitieministern har några funderingar om vad som möjligtvis skulle kunna vara skäligen misstanke för ett dopningsbrott. Om man på ett gym vägrar att lämna ett dopningsprov, skulle det kunna vara en skäligen misstanke? När Riksidrottsförbundets dopningsfunktionärer kommer in på en träningsanläggning förekommer det på en del håll att ett antal personer snabbt lämnar anläggningen när de ser funktionärernas legitimationskort. Då skulle man kunna ställa sig frågan: Är detta måhända en skäligen misstanke för dopningsbrott?

Jag tycker att det vore intressant om justitieministern kunde utveckla de frågor jag ställde: Vad är, enligt justitieministern, orsaken till att man kan vägra göra tester? Man kan ju inte tvinga någon att göra testerna. Hur ser det ut när det gäller de kommunala gymmen? Har man möjlighet att stänga av där? Vad är det som utgör skäligen misstanke för ett dopningsbrott?

Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Vi är helt överens om att vi tycker illa om dopning och att vi måste förebygga det. Det är som jag säger ganska klart vad man får göra, och man kan alltså ha ett avtal med den som tecknar årskort eller annat på gymmet om vilka regler som gäller och följa upp det.

När det gäller provtagning mot den enskildes vilja är det regeringsformen, alltså grundlagen, som säkrar en persons rätt att inte bli utsatt för en sådan kränkning av den fysiska integriteten som bland annat provtagning innebär, annat än under vissa mycket speciella omständigheter. Polisen har ju möjligheter till tvångsåtgärder, och det finns en del andra organ som också har det, men att säga att gym skulle ha det skulle vara att gå väldigt långt utöver vad grundlagen säger. Det går alltså inte att ändra på enligt min mening, och det är ingen skillnad om det är kommunala eller privata gym, utan det är väldigt begränsat vilka som kan göra den här typen av kontroller och under vilka omständigheter de kan göras.

Vi ska komma med ett ärende till riksdagen senare, och det handlar om möjligheten att utan föräldrarnas medgivande kunna testa om barn har använt narkotika. Det är en ganska omfattande utredning och ett ganska känsligt ämne att ge sig in i, just på grund av att fysisk integritet och tvångsåtgärder är noga reglerat i svensk lagstiftning. Skälet är att människor ska vara skyddade mot olika typer av ingrepp och åtgärder från samhällets sida. Det är alltså en stor integritetsfråga.

Om man däremot vänder på det är det fullt möjligt med avtal, och jag önskar verkligen att fler gym och anläggningar bestämde sig för att i sina

ordningsregler och stadgar tala om vad man anser om det här, att det försätts att man ska ställa upp och ta prov och att man om man inte gör det kanske får finna sig i att bli avstängd från att träna på ett visst ställe.

Skälig misstanke – det är ett problem som domstolarna alltid har. Jag som minister ska inte tala om vad som är skälig misstanke, för då hamnar jag naturligtvis i kallvattnet. Det är meningen att domstolarna ska utverka praxis utifrån de ibland väldigt tydliga anvisningar som riksdagen brukar ge i lagstiftningen.

Det kan vara många olika typer av saker som gör att man fattar misstankar, alltifrån att folk betar sig på ett knepigt sätt, att man hör att det snackas om problem eller att man märker att några ungdomar helt plötsligt får en våldsamt muskeltillväxt som inte motsvarar träningsinsatserna. Då kan man misstänka att något har hänt.

Därmed är jag tillbaka till det jag hade med i den förra debatten: Jag tror på samarbete mellan polisen, andra myndigheter, företag och näringsliv. Jag tror att man ska sätta sig ned och prata med varandra om man misstänker att det finns ett omfattande missbruk. Om både polisen och andra aktörer misstänker att här pågår det en användning av den här typen av preparat kan man tillsammans slå sina kloka huvuden ihop, bestämma sig för en strategi och utverka något slags praxis som är rimlig utifrån de erfarenheter vi har. Då kan man också få mer gjort så att polisen inte blir överraskad. Man kanske också får veta av polisen vad det är man ska vara observant på. Jag tror att polisen skulle uppskatta den typen av samarbete, med idrottsrörelsen till exempel. Det här är ju en sorts knark. Åtminstone lockar det in en del ungdomar och andra på missbruk som förr eller senare leder till kriminalitet och annat elände.

Anf. 19 LARS LILJA (s):

Herr talman! När det gäller den första frågan, angående de kommunala gymmen, tolkar jag justitieministerns svar som att det är samma regler och samma möjligheter för ett kommunalt gym som för andra att införa avtal om att stänga av personer från att träna om de vägrar att underkasta sig en dopningskontroll. I så fall tycker jag att det är jättebra. Det är faktiskt också en ändring jämfört med vad som gällt i de resonemang som jag har fört med ett antal kommunjurister i den här frågan. Är det klarlagt så är jag *mycket* nöjd.

Det är 2 kap. 6 § i regeringsformen som skyddar mot de här påtvingade kroppsliga ingreppen. Det är ju helt sant. Man diskuterar också Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna när det gäller dopningskontroller eftersom de till stora delar är integritetskränkande. Det handlar lite grann om påtvingade medicinska undersökningar och sådant. Det är liksom det som är problemet här.

Det jag ändå tycker är intressant och som komplicerar bilden är att tillhör jag en idrottsförening är jag skyldig att underkasta mig de här kontrollerna. Jag har inte skrivit på något papper, jag är bara medlem i den här föreningen – alltså är jag skyldig att underkasta mig kontrollerna, oavsett om jag är amatör eller om jag är professionell idrottsman. Man säger att det finns ett speciellt regelverk för det där. Det finns genom Wada, World Anti-Doping Agency, Riksidrottsförbundets antidopningsgrupp och så vidare.

Det är dessutom så att man inom många yrkesgrupper kan göra drogtest. Arbetsgivare och fackliga organisationer har så att säga kommit överens om att det är okej. Det är det som i någon mening gör det här lite knepigt. En idrottsman har inte skrivit på några papper, ingenting, men där är det helt okej att göra de här testerna. Samtidigt säger vi att man inte får göra det även om den som tränar på ett gym ger ett medgivande att faktiskt vara beredd att underkasta sig de här testerna. Det här är naturligtvis lite knepigt.

Då brukar man säga att idrottsmännen ju har valt att vara med inom idrotten och att de då får vara beredda på att det är det här regelverket som gäller. Jag kan säga samma sak om dem som tränar på ett gym. De har faktiskt valt att gå dit. De har dessutom valt att skriva under en handling där de godkänner att man tar ett dopningstest.

Det här regelverket hänger inte riktigt ihop, tycker jag. Men jag känner igen diskussionen, och jag är väl medveten om problemet. Det är lite grann därför jag har ställt den här interpellationen, för jag skulle önska att man faktiskt skulle kunna komma lite längre.

Sedan delar jag justitieministerns uppfattning att det är oerhört viktigt med samarbete mellan idrottsrörelsen, polisen och gymmen. Det här är ett samarbete som förekommer på ett antal platser i Sverige. Bland annat i mitt hemlän Västerbotten förekommer det här samarbetet mellan gym, polis och idrottsrörelsens antidopningsverksamhet.

I Skåne har man utvecklat arbetet ännu längre. Där jobbar man just med det som jag hade en diskussion om, vad som är skäligen misstanke. Där försöker man hitta en praxis. Man gör så att man går in på gymmen. Man är hemskt tydlig med vilka personer man är. Man har sitt legitimationskort och visar att här ska vi gå in och göra en dopningskontroll.

Sedan ser man, som jag sade tidigare, ett antal personer som ganska snabbt rafsar ihop sina träningskläder mitt under passet och snabbt glider ut ur träningslokalen, och där är polisen. Där försöker man få det till att bli en skäligen misstanke, och på det sättet får man möjlighet att göra de här testerna.

Jag tycker att det är alldeles utmärkt, därför att vi måste hitta en praxis och någonting som talar om vad den skäligen misstanken är. En smitning från ett prov tycker jag borde vara ett alldeles utmärkt sätt att konstatera att det är skäligen misstanke.

Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Egentligen är det så att det är samma grundläggande regler som gäller alla. Det som gäller inom Riksidrottsförbundet eller när man har gått med i en förening är att man styrs av de regler som gäller för den föreningen. Där finns det ofta stadgat hur man går till väga och vad som ska hända.

Däremot får inte heller en idrottsförening använda sig av tvång. Om du är medlem i min boxningsförening och jag misstänker att du drog dig får jag inte med våld tvinga dig till ett test. Däremot kan jag stänga av dig om du inte frivilligt ställer upp på det här. Det är ju så idrottsrörelsen och idrottsvärlden arbetar.

Man har också utvecklat väldigt mycket av regelverk och rutiner för hur det här ska gå till. Det jag försökte säga i mitt svar var att gym naturligtvis kan arbeta på motsvarande sätt. De kan sätta upp ordentliga regel-

verk och ha rutiner för detta. Man får inte heller där ingripa med tvång. Men det är klart att om den här medlemmen på gymmet – det är oftast medlemmar där också – eller den som anlitar gymmet inte uppfyller reglerna och vägrar göra ett test får inte den personen vara där eller vara med i verksamheten.

Däremot är det så att den enda som kan använda sig av tvång är polisen vid misstanke om att ett brott har begåtts. Det är ju därifrån det här resonemanget om skäligen misstanke kommer.

Egentligen tycker jag att det är ganska enkelt. Det som är bekymmersamt är väl att det på många gym finns ett ganska svagt intresse för att ha den här typen av regler och arbeta mot dopning på ett aktivt sätt. Där uppmanar jag alla som vill göra något att faktiskt göra det till en konkurrensfördel att tala om att man är ett rent gym och att man sätter en ära i att ha en sådan kvalitetsmärkning. Det tvingar ju flera att komma med på vagnen. Det skulle underlätta för många andra. Då skiljer man ju ganska snabbt agnarna från vetet.

De flesta som börjar träna vill ju göra detta på ett ärligt sätt. Men sedan är detta väldigt frestande, i synnerhet om det är ganska vanligt. Vi kan se av statistiken att 1 procent av manliga ungdomar någon gång har testat anabola steroider och när det gäller gymbesökare är det uppe i 5 procent. Det är alltså hyfsat vanligt, och det är elände. Vi vet att inom vissa idrotter är det stora problem.

Här finns det anledning att jobba mer och använda de regelverk som finns, men grundreglerna är faktiskt någorlunda enkla, åtminstone enligt de jurister som jag har haft att anlita. Jag utgår från att de faktiskt vet vad som ska gälla. Att det är så tydligt tycker jag ändå ingjuter visst mod. Man har faktiskt rätt att sätta upp regler och agera. Samtidigt är individen naturligtvis skyddad mot att tvångsmässigt bli utsatt för tester. Men då kan man också bli avstängd och hamna vid sidan av en trevlig och utvecklande verksamhet. Det där borde nog fler kommunala och privata gym börja arbeta utifrån.

Anf. 21 LARS LILJA (s):

Herr talman! Jag tycker att det är bra. Jag har fått många klagoranden här av sådant som inte har varit så tydligt när man har diskuterat med andra jurister.

Det är helt sant att man inte kan tvinga någon att genomgå ett dopningstest. Det som händer om du vägrar att genomgå ett dopningstest är att du straffas. Du får precis samma straff som om du har lämnat ett positivt prov. En vägran anses alltså lika grov som ett positivt dopningsprov. Det kan man naturligtvis ur juridiskt perspektiv diskutera. Brottet är egentligen inte bevisat, men man får i alla fall straffet. Det är det som är frågan, om och hur man i så fall skulle kunna hantera en vägran inom ett annat område, att man i princip skulle kunna bedöma det som ett positivt prov.

Jag känner mig nöjd med svaret. Jag tror att vi egentligen har samma uppfattning i den här frågan, att det är viktigt att vi arbetar mot dopning. Vi vet att många våldsbrott har begåtts av personer som använt anabola steroider. Vi vet att det är ett folkhälsoproblem. Vi vet att det delvis är ett problem inom idrotten, även om det är ganska litet där.

Jag har haft interpellationsdebatter både med idrottsministern och med folkhälsoministern just om dopningsfrågorna, och vi är hyfsat överens om att det är ett problem som vi måste lösa. Vi måste hjälpas åt i samhället. Jag tror att det vore bra om alla tre ministrarna vid något tillfälle ägnade en timme åt att resonera om det här problemet så att vi så att säga får en lösning som gör att vi tar rejäla krafttag och går framåt i den här frågan. Jag tror att det är viktigt för oss alla.

Jag tackar som sagt för svaret. Det har varit klagörande. Jag hoppas att ministrarna har tid att träffas någon timme till hösten och resonera om det här så att vi kan ta steg framåt i våra gemensamma målsättningar.

Anf. 22 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det är väldigt bra att frågan lyfts fram. Här finns, som sagt, inkörporten till många problem. Vi ska också veta att personer som använder anabola steroider exempelvis i kombination med sprit många gånger kan bli riktigt galna. Det får väldiga effekter. Man blir mycket aggressiv och kan begå hemska brott, så också i ett brottsbekämpningsperspektiv finns det verkligen anledning att se allvarligt på sådant här. Det är klart att jag gärna diskuterar detta med mina kolleger.

Jag tror att man just när det gäller gymmen och att förebygga att nya dras in i det hela ska använda de här regelverken. Det är tråkigt om det har varit oklart. Möjligen blev det lite lättare när jag tolkade vad som rättsligt gäller, av det enkla skälet att det är ganska enkelt.

När det gäller idrottens krav och den skillnad som Lars Lilja försöker peka på kan jag säga att det inte är fråga om en påföljd i straffrättslig mening. Den typen av åtgärder kan åstadkommas i avtal också på annat håll. Men för en påföljd i straffrättslig mening krävs det att polisen ingriper med tvång och allt sådant.

Som sagt: Den enkla sanningen är att man kan ha ordentliga regler mot dopning och kräva att folk testar sig. Gör man inte det kan man bli avstängd eller bli föremål för annan typ av åtgärder som följer. Om man är medlem i en förening eller har skrivit under ett papper eller om det konstaterats vilka regler som gäller i lokalen får man följa det. Det är någonting som vi kan arbeta utifrån.

Jag tackar så mycket för den här diskussionen. Jag lovar att jag ska prata med mina kolleger.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:542 om offentlig redovisning av ekonomiskt stöd till partierna

Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat integrations- och jämställdhetsministern om ministern avser att verka för att privatpersoners och organisationers ekonomiska stöd till politiska partier ska redovisas offentligt. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det finns för närvarande inte någon lagstiftning om offentlighet för partiernas och valkandidaternas intäkter. Bakgrunden till det är att partierna anses ha en så viktig och unik roll i vårt demokratiska samhälle att de inte ska vara föremål för kontroll eller inblandning från statsmakernas sida.

Frågan om att skapa mer öppenhet kring partiers och valkandidaters intäkter har utretts av Utredningen om offentlighet för partiers och valkandidaters intäkter, som också lade fram ett förslag till lagstiftning på området (SOU 2004:22). Betänkandet remissbehandlades, och utfallet var blandat. Flera instanser ifrågasatte till exempel om förslaget var förenligt med regeringsformen. Det gällde bland annat förbudet mot åsiktsregistrering. Mot bakgrund av dessa invändningar är jag tveksam till en lagreglering av det slag som föreslogs i betänkandet.

För att främja insyn och öppenhet har riksdagspartierna genom ömsesidiga överenskommelser på frivillig väg åstadkommit öppenhet för sina intäkter.

Jag anser att den nuvarande ordningen med frivilliga överenskommelser mellan riksdagspartierna i allt väsentligt har fungerat väl.

Anf. 24 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag vill tacka Beatrice Ask för svaret. Anledningen till att jag ställt interpellationen till Nyamko Sabuni är att hon också är demokratiminister. Jag antog att det när det gäller stöd till de politiska partierna var hon som skulle ha interpellationen.

Stödet från stat och riksdag är, som sagt, den största inkomstkällan för partierna på riksnivå. Partistödet ger politiska partier möjlighet att arbeta långsiktigt utan att vara beroende av olika bidragsgivare. Men det finns också en möjlighet för privatpersoner att ge ekonomiskt stöd till politiska partier. I en rapport från arbetarrörelsens tankesmedja redovisas hur det privata ekonomiska stödet är fördelat på respektive parti.

Rapporten visar bland annat att det borgerliga blocket får stöd från Svenskt Näringsliv som satsar mer på opinionsbildning än alla riksdagspartier tillsammans. Till exempel använde Svenskt Näringsliv 503 miljoner kronor, exklusive personalkostnader, i valkampanjen inför EMU-omröstningen. Valåret 2006 satsade organisationen nästan lika mycket för att få en regering som för arbetsgivarnas och näringslivets talan – detta enligt rapporten *Makten över debatten*.

Detta är bakgrunden till min interpellation. För varje enskild medborgare är det naturligtvis viktigt att få reda på vem eller vilka som ger stora ekonomiska bidrag till politiska partier. En förutsättning för detta är att ekonomiska bidrag från privatpersoner och organisationer till partierna är offentliga. Detta med demokratiska val utgår från att medborgarna har insikt och kunskap samt möjlighet att kritiskt granska avsändaren av politiska budskap.

Den här debatten har väckts vid ett antal tillfällen. Socialdemokraterna har i konstitutionsutskottet avlämnat ett särskilt yttrande när det gäller redovisningen av bidrag till partier. Vi socialdemokrater är ganska öppna med att vi har ett stöd från arbetarrörelsens andra gren, LO. Detta är en återkommande fråga. I samband med val dyker ofta frågan upp om att

Socialdemokraterna får stöd från LO. Men det är inget kontroversiellt, utan det handlar om beslut fattade i demokratisk ordning.

När det gäller om till exempel statliga bolag är med och finansierar så att vissa partier vinner ett riksdagsval vet jag inte riktigt om det är så klargjort från demokratisk synpunkt. I alla fall vet vi att Moderaterna år 2006 hade större intäkter per mandat än något annat parti. Vi vet också att det parti som nu är regeringsbärande är det parti som har den största insamlingen. Statsministern har till och med tackat enskilda givare för de stora bidrag som faktiskt, som man såg det, bidrog till valvinsten 2006.

Därför tycker jag att det är viktigt att igen ta upp diskussionen om hur man kan tydliggöra här – om hur människor ska kunna veta vem som står bakom de olika partierna. Om skillnaden är så stor som redovisas i nämnda rapport är det ganska häpnadsväckande om man från de olika partierna inte är beredd att redovisa det. Vi socialdemokrater har sagt att varje bidrag över 20 000 kronor ska redovisas.

I svaret hänvisar Beatrice Ask till en frivillig överenskommelse. Men vi var inte nöjda med den. Vi tyckte att det var viktigt att de stora bidragen redovisades.

I den rapport som jag hänvisat till redovisas bland annat sex stora insamlingsorganisationer som är Moderaterna närstående – alla startade av, eller också ingår, Gunnar Hökmark som ju nu är EU-parlamentarikerkandidat. Det är klart att man funderar på hur mycket pengar som kommer in i den här valrörelsen.

Det är viktigt att få detta mer förtydligt från regeringens representant. I svaret står det ”jag”. Jag hoppas att regeringen har en uppfattning i frågan om det är bra eller dåligt för medborgarna att få reda på vilka som med stora penningbelopp står bakom de politiska partierna.

Anf. 25 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Den debatt som vi nu för om stödet till partierna är viktig. Det råder ingen tvekan om att svenska riksdagspartier i högsta grad är beroende av det statliga partistödet. Det finns skäl för det, och det har varit en lång debatt också om detta.

När det gäller redovisningen av intäkter och annat finns det en överenskommelse mellan riksdagspartierna. Den har inte varit statisk över tiden, utan hela tiden pågår en diskussion om hur det ska se ut.

Problemet med redovisningen – det tycker jag ändå måste sägas – är ibland tolkningen av hur man definierar olika saker och hur man redovisar och räknar. Det gör att jämförelserna mellan de olika redovisningarna ibland blir besvärliga. Där finns det ett utvecklingsarbete att göra för partierna; det råder ingen tvekan om den saken.

Rapporten från arbetarrörelsens tankesmedja är väldigt läsvärd av många olika skäl. Först och främst vill jag berätta att Svenskt Näringsliv över huvud taget inte ger något partistöd. Det som används som argumentation i rapporten är att Svenskt Näringsliv har ett opinionsbildande arbete. Inte minst under de senaste veckorna har man väl sett hur det används visavi de borgerliga partierna. Man gör ju inte annat än kritiserar både det ena och det andra, så att detta skulle vara ett slags stöd för borgerliga partier är bara nys. Varje intresseorganisation måste naturligtvis kunna bedriva ett opinionsbildande arbete.

Däremot är det till exempel så att LO ger ett direkt finansiellt bidrag till den socialdemokratiska rörelsen; det är någonting annat. Dessutom – detta redovisas inte – ställer man upp med ombudsmän och frivilligarbetare. Wanja Lundby-Wedin har flera gånger berättat att tusentals människor arbetar i socialdemokratiska kampanjer. Vi kan naturligtvis räkna om det i hur mycket pengar detta ger.

Det här är alltså lite rörigt. Men det är en väldig skillnad när det gäller just de här två delarna.

Det intressanta här och det som jag tycker är den principiellt viktiga frågan är om det är rimligt eller inte att en person, till exempel min mamma, kan lämna ett bidrag till ett politiskt parti utan att det partiet hänger ut henne. När man är damfrisörska i Sveg är det kanske inte så himla kul att det står i tidningen att 1 000 kronor har lämnats till Folkpartiet, till Centerpartiet eller till Socialdemokraterna. Jag tycker att det är en grundläggande rättighet. Det var också det remissinstanserna sade: Vi måste värna människors rätt att ha en politisk åsikt.

Jag kan säga att en del av den insamlingsverksamhet som Moderaterna har faktiskt består av väldigt många vanliga medborgare som år ut och år in väljer att en gång i månaden skicka in 100 kronor, 200 kronor eller något annat. Jag tycker att det är bra. Jag tycker att det är fantastiskt. Många kanske är i den situationen att de inte har tid eller ork att hjälpa till med eget frivilligt arbete, och de väljer därför att lägga någon krona på det här – precis som en del lägger kollekt när de går till kyrkan på söndagarna. Jag tycker att den rättigheten är viktig att värna.

Jag tycker också att det är rätt att det finns möjlighet för organisationer att ta emot anonyma bidrag om man får sådana. Det kan man diskutera, och det är någonting som diskuteras – ska det vara tillåtet eller inte tillåtet? Jag tycker att man måste kunna göra det.

Däremot anser jag att partierna ska redovisa vilka inkomster de har och hur dessa ser ut, och det finns det ordningar för. Jag tycker alltså att det frivilliga fungerar någorlunda väl och att det kan utvecklas. Jag kommer naturligtvis att föra den diskussionen, men jag tycker att partierna ska vara överens om hur det ska se ut. Då tror jag också att vi får en öppen och bra redovisning utan att statsmakterna går in och petar i olika organisationers inre liv. Vi ska vara försiktiga med föreningsfriheten i det här landet.

Anf. 26 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Självklart ska vi vara försiktiga med föreningsfriheten. Framför allt ska vi värna den.

Det jag har försökt beskriva är dock att om man har stora resurser från exempelvis organisationer eller stora insamlingsklubbar, som bidrar med många miljoner, är det ett sätt för flera organisationer att faktiskt trycka på i vissa frågor och också påverka.

Att LO är med och bidrar till Socialdemokraterna är inte konstigt. LO vill precis som Socialdemokraterna värna svenska kollektivavtal på svensk arbetsmarknad. Frågan om vilka som ska sitta i Europa är jätteviktig för såväl LO som de olika fackförbunden, till exempel Byggnads. Därför tycker man att det är viktigt att engagera sig i facklig-politisk verksamhet, för att se till att de som stöder de fackliga rättigheterna – både i Sverige och i Europa – faktiskt är med och kan företräda de frå-

gorna och de idealen. Därför kommer man att aktivt arbeta både ideellt och med de resurser man har valt att avsätta som har redovisats. Det är inget konstigt.

Det jag nu ifrågasätter är att de organisationer som väljer att donera pengar till exempelvis Moderaternas Tornet inte redovisas över huvud taget. Då kan kombinationen av regeringsmakt, stora privata donationer, en press med borgerlig övervikt och resursstarka nätverk inom det svenska näringslivet leda till en maktkoncentration. Det är inte säkert att människor då känner att de vet varifrån pengarna kommer – vem stöder vad, och vad ligger bakom de här frågorna?

Jag tror nämligen att många människor som hörde Moderaternas budskap i valrörelsen 2006 – att det ska löna sig att arbeta – trodde att det handlade om en löneförhöjning. Jag tror inte att många väljare hade kunnat tro att ersättningarna för de sjuka och arbetslösa skulle sänkas och att man skulle höja skatten för pensionärer och arbetslösa i förhållande till dem som hade jobb. Jag tror inte att någon såg det sambandet. Hade man kunnat se kopplingen till vilka som stödde vilka organisationer kanske det hade blivit mycket tydligare vilka som låg bakom den här valrörelsen.

Det påverkar alltså demokratin om en grupp har stora, betydande inkomster och detta spelar roll, till exempel i det här valet. Vi pratade om tv-reklam som inte är gratis. Radioreklam är inte heller gratis, och att annonsera i de stora kvällstidningarna kostar också stora resurser. Vi vet ju att några partier aldrig kommer att ha samma summor som de som har stora privata givare och många miljoner bakom sig.

Om man tittar på den här redovisningen från Arbetarrörelsens Tankesmedja ser man att insamlingsklubbarna ökade insamlingen till Moderaterna med 350 procent på ett år och att de alltså har mer pengar än de övriga partierna tillsammans. Det får ju effekter, och jag tror att människor kan vara nyfikna: Är det så att det företag som jag jobbar på, det stora multinationella företaget, är med och bidrar med pengar för att påverka mig? Det är klart att många människor frågar sig detta.

Vi Socialdemokrater tyckte att det var olyckligt att Moderaterna vägrade att offentliggöra identiteten på de stora donatorerna. Jag förstår att det finns en skiljelinje i de här frågorna, men jag redovisade också vad Socialdemokraterna sade i sitt särskilda yttrande, med hänvisning till den utredning som Beatrice Ask har pratat om tidigare. Jag tycker i alla fall att det är viktigt att människor känner till varifrån pengarna kommer. Socialdemokraterna har aldrig gjort någon hemlighet av att vi står fackföreningsrörelsen nära.

Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Nej, det är ingen hemlighet att Socialdemokraterna och fackföreningsrörelsen står varandra nära. Men man kan ändå ställa sig den grundläggande principiella frågan om det är rimligt att enskilda medlemmar i facket måste privatfinansiera en del av den socialdemokratiska valrörelsen. Det blir ju så. Man bör ju helst vara med i facket; det tycker i alla fall jag är viktigt även om många retar sig på det.

Jag vill rätta till en del av de påståenden som gjordes. Redan 1975 eller 1976 beslöt Moderaterna – det var Gösta Bohman som bestämde det –

att inte ta emot bidrag från juridiska personer. Det är inga företag som lämnar några pengar till Moderata samlingspartiet. Det har redovisats tydligt, så det är ingen hemlighet.

Den rapport som här används som argument för bättre redovisning är bra i den meningen att de insamlingsverksamheter som beskrivs samtliga är insamlingsverksamheter riktade till enskilda medlemmar och medborgare. Man erbjuds en föreningsaktivitet eller någon annan typ av aktivitet mot att man är med för ett specifikt ändamål. Det finns en som inriktar sig på försvarspolitik där man diskuterar försvarsfrågor och också är med och bekostar den typen av verksamhet. Det finns också andra. Men det handlar bara om enskilda medborgare.

Det som är principiellt intressant, den principiella frågan för riksdagen att fundera över, är om man som människa har rätt att vara anonym i förhållande till statsmakten när det gäller ens politiska uppfattning. Har jag rätt att skänka en slant till ett parti utan att det ska stå på Expressens löpsedel eller i någon redovisning? Jag tycker kanske att det är rimligt, och det tyckte också de flesta remissinstanserna. Det tycker jag är mycket viktigare att slå fast än mycket annat.

Sedan bör partier redovisa hur det ser ut, och det gör vi någorlunda bra. Vi kritiseras ibland i Sverige, men jag vill gärna säga att hos det internationella organ som granskar till exempel korruption i världen har Sverige legat etta de två senaste åren, om jag inte kommer ihåg fel, när det gäller att vara fri från den typen av problematik. Det är väldigt bra. Att vi har och arbetar med dessa frivilliga överenskommelser har alltså fyllt ett väldigt bra syfte.

Jag tycker att dessa frågor alltid ska diskuteras, och jag tycker att man har diskuterat dem i partierna. Jag tycker också att det är riktigt som vi haft det hittills: att inte ha statskontroll och regelverk som styr partiernas verksamhet utan i stället arbeta med överenskommelser. Jag tycker att det har fyllt ett bra syfte och fungerar någorlunda väl, även om det alltid finns mer att önska.

Jag värjer mig också mot osanna påståenden. Svenskt Näringsliv är en intresseorganisation som bedriver opinionsbildning, men denna är inte riktad mot partierna. De har inte gett oss en krona, och mig veterligt inte något annat borgerligt parti heller.

Sedan vill jag bara säga att den här rapporten *är* fantastisk; jag är nämligen också med. De har gjort något slags diagram över vem som har kontakt med vem, och där har jag kontakt med både väldigt många och väldigt få. De har glömt bort många vänner och bekanta. Sverige är ju ett litet land. Till exempel H. G. Wessberg anses jag inte känna – det är klart att det är svårt för mig att inte känna en statssekreterare i Statsrådsberedningen. Anders Hall, som är stabschef hos mig och med mig här i dag, finns också med i diagrammet. Han har många besynnerliga bekanta, varav en del som han inte känner. Dessutom anses det märkligt att han har jobbat i näringslivet under en period av sitt liv. Det är väldigt många människor som har jobbat runt om i företag. Jag har svårt att begripa hur man kan få det till en diskussion om huruvida det går att lita på partierna eller inte och blanda ihop det med frågan om ekonomisk redovisning och stöd från näringslivet.

Det finns ingen direktgivarverksamhet från Svenskt Näringsliv eller från företag till Moderaterna, och jag tror inte att det finns det till något

annat parti heller. Det finns en insamlingsverksamhet. Tyvärr ger den inte så mycket pengar som jag skulle önska. Jag tycker nämligen att det är bra när enskilda människor själva betalar för det de tycker är viktigt.

Prot. 2008/09:125

1 juni

*Svar på
interpellationer*

Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Det var ett intressant inlägg från justitieministern. Jag förstår att du var lite hedrad av att vara med i rapporten, även om jag inser att den inte var fullständig när det gäller ditt kontaktnät. Alla rapporter är inte alltid fullständiga.

Det jag har försökt redovisa är att man slår håll på myten om samarbetet mellan fackföreningsrörelsen och Socialdemokraterna, att det är den organisationen som inbringar mest pengar till partiet vid sidan av det partistöd man får från staten. Så är inte fallet, och det syns i den här rapporten. Moderaterna har stora ekonomiska resurser, och man har en stor insamlingsverksamhet.

Sedan ska man inte glömma bort att det är opinionsbildande som Svenskt Näringsliv ägnar sig åt. När man till exempel drog Lavalfrågan till EG-domstolen i Bryssel påverkade det och ledde till att svensk lagstiftning nu ska förändras och även EU-lagstiftning när det gäller utstationeringsdirektivet. Det är inte att räkna bort. Det är klart att det påverkar det politiska samtalet om man vet att det finns en organisation som har lagt in ett antal hundra miljoner i opinionsbildande verksamhet på att motverka löntagarnas insyn och stärka arbetsgivarnas ställning på arbetsmarknaden. Det är likalydande i den politik som Moderaterna för. Man vet dessutom att vd:n är tidigare moderat statssekreterare.

Det är möjligt att Svenskt Näringsliv inte har gett några pengar, men det vet jag inte. Jag vet inte var de här hemliga insamlingsklubbarna har fått sina pengar från. Det är det jag har försökt föra en debatt om, men jag inser, herr talman, att justitieministern och jag inte kommer mycket längre i den här frågan, så jag tackar för mig i den här debatten.

Anf. 29 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Tack för diskussionen! Jag måste säga att jag tycker att interpellanten blandar ihop två frågor. Den ena frågan gäller bidrag från företag och organisationer till partier. Där är det så att Svenskt Näringsliv inte ger något bidrag, men Socialdemokraterna får ett öppet bidrag, som man berättar, från fackföreningsrörelsen. Den typen av bidrag ger naturligtvis något mervärde för de organisationer som ger sådant bidrag. Det är då inte så märkligt att LO:s ordförande sitter i Socialdemokraternas verkställande utskott eller att Hans Karlsson, tidigare arbetsmarknadsminister, har en mångårig bakgrund inom LO och så vidare. Man får väl ändå utgå från att det ställs tydliga krav på en del av direktiven inom EU och annat som rör arbetsrätt. Det ligger i sakens natur.

En diskussion som man alltid måste föra är: På vilket sätt påverkar den här typen av bidrag olika organisationer? Där kan jag konstatera att vi inte tar emot sådana bidrag. Det har gällt sedan Gösta Bohman 1975 eller 1976 sade detta, vilket många tyckte var sorgligt. I den här rapporten räknar man hur mycket pengar partierna får per mandat. När man tittar på valår och ser hur risigt det hade gått för Moderaterna inser man

att det inte är så konstigt att de hade fått ihop rätt mycket pengar per mandat. Det beror på hur man räknar.

Det är den ena frågan.

Den andra frågan, som interpellanten flyr lite ifrån, är valhemlighet, om man har rätt att bidra och på vilket sätt. Det som jag ändå tycker är grundläggande är att man som medborgare på alla sätt ska vara fri från att redovisa sin politiska ståndpunkt, men man ska ändå kunna bidra till en verksamhet som man tycker är viktig också för demokratin. Då kan man vara med i en samlingsverksamhet. Det är lika fint som att köpa lotter i postnummerlotteriet, som Socialdemokraterna får en del pengar ifrån, och andra stora lotterier som ger fantastiska intäkter. Någon sådan verksamhet har inte vi.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:555 om hatbrott

Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder så att hatbrotten återigen ska bli ett prioriterat område för polis och åklagare.

Hatbrotten är prioriterade både av regeringen och inom rättsväsendet. En viktig förutsättning för att polisen ska kunna bekämpa hatbrott är att det inom polisorganisationen finns goda kunskaper om denna typ av brottslighet. Av den anledningen fick Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten i 2007 års regleringsbrev i uppdrag att säkerställa att hatbrottsmotiv identifieras och utreds så tidigt som möjligt vid utredningar om brott där det kan finnas ett sådant motiv.

Uppdraget har redovisats i samband med årsredovisningarna för 2007. Av redovisningen framgår bland annat att Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten under året har bedrivit ett aktivt arbete med att vidareutbilda personalen i hanteringen av hatbrott. Alla som går Åklagarmyndighetens grundutbildning för åklagare får utbildning om hatbrott. Alla blivande poliser utbildas också om hatbrott vid polisutbildningen.

Att myndigheterna har redovisat uppdragen i regleringsbreven innebär inte att hatbrotten därefter är nedprioriterade. Inte minst visar alla de åtgärder som vidtas i arbetet mot hatbrott på att frågan har fortsatt hög prioritet. Flera polismyndigheter har genomfört särskilda utbildningsinsatser för personalen. Vid exempelvis Polismyndigheten i Stockholms län har över 5 000 av de anställda genomgått en interaktiv hatbrottsutbildning under 2008. Polismyndigheterna har också vidtagit ett antal brottsförebyggande åtgärder och utarbetat strategier speciellt riktade mot hatbrott. Flera polismyndigheter har särskilt utsedda hatbrottsutredare vilka i allmänhet är placerade vid länskriminalavdelningen. Även polismyndigheternas brottsoffersamordnare är viktiga aktörer i samband med hatbrottsutredningar. Ett framgångsrikt lokalt arbete mot hatbrott förutsätter även god samverkan med andra myndigheter, skolor, företag och organisationer.

Inom Åklagarmyndigheten finns det särskilt utsedda åklagare som hanterar hatbrottsärenden. Myndigheten arbetar också fortlöpande med att följa och utveckla hanteringen av hatbrott. Exempel på detta är att myndigheten under 2008 reviderade en promemoria om hets mot folkgrupp mot bakgrund av nya domar i Högsta domstolen. Under 2009 planerar myndigheten att uppdatera en rättsfallssamling från 2007 som gäller hatbrott i stort. Promemoriorna bidrar till en ännu mer enhetlig praxis och är ett stöd i åklagarkamrarnas fortsatta arbete inom området.

Inom ramen för Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning, där bland annat Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket ingår, pågår ett utvecklingsarbete som syftar till att förenkla informationsutbytet inom rättsväsendet. Genom det förenklade informationsutbytet kommer även information om hatbrottsmotiv enklare att uppmärksammas och spridas i hela rättskedjan. Regeringen anser det angeläget att detta arbete fortskrider med hög prioritet och har beslutat att ordförandeskapet i Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning övergår till Justitiedepartementet.

Jag vill avslutningsvis understryka att ökningen av antalet anmälda brott med hatbrottsmotiv framför allt bedöms bero på att kompetensen om hatbrott inom rättsväsendet har ökat genom de åtgärder jag har beskrivit.

Anf. 31 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret, justitieministern! Bakgrunden till den fråga jag ställde är att regeringen i 2008 års regleringsbrev tog bort hatbrott som ett särskilt prioriterat område. Man redovisar att antalet hatbrott har ökat. 3 500 hatbrott anmäldes 2007, och det är en ökning med ca 500 brott sedan 2004. Det kan ligga en förklaring i det justitieministern säger om att kunskapen hos polisen gör att fler går till åtal som hatbrott. Det vet jag inte så mycket om.

Det vi däremot vet är det som jag fick en tydlig beskrivning av när jag var på konstutställningen *In Hate We Trust*, gjord av Elisabeth Ohlsson Wallin, med foton föreställande olika typer av hatbrott som ägt rum i Sverige, bland annat mord och mycket grova misshandelsfall. De åhörare som jag träffade beskrev att hatbrott var återkommande. En del tordes inte ens anmäla att de blivit utsatta.

Det vi ser är att det här inte ökar bara i Sverige utan i hela Europa. Ett sådant tydligt exempel är när RFSL:s ordförande blev misshandlad i samband med en Prideaktivitet. Vi kommer att ha Pride till sommaren igen i Sverige, i Stockholm, och förmodligen kommer det dessvärre att inträffa den här typen av brott. Det är brott som vi ser extra allvarligt på från lagstiftarnas sida.

Jag tycker att det är bra att man kan redovisa att utbildningarna fortfarande finns kvar, även om jag inte sett att dessa utbildningar ligger kvar som block i polisutbildningen. De ska tydligen vara inbakade i den ordinarie utbildningen.

Det jag har ställt en fråga om tidigare är att vi har poliser som är utbildade före 2001 som inte har fått den automatiska hatbrottsutbildningen. Som jag tidigare lyft fram är det viktigt att poliser som har varit i tjänst länge får en kompetensutveckling.

Det finns en redovisning av att det är flera som har genomgått en interaktiv hatbrottsutbildning under 2008, men redovisningen gäller Stockholms län. Och även om Stockholms län är stort och bra på många sätt och vis är ju Sverige lite större. Det finns flera poliser som skulle vara i behov av att få den utbildningen. Jag skulle vilja veta vad justitieministern gör för att det ska bli en prioriterad fråga när det gäller poliser och åklagare även utanför Stockholms län, för i svaret pekar justitieministern specifikt på Stockholms län.

Vi vet att det kan vara svårare för både personer med annan etnisk bakgrund och HBT-personer att befinna sig på en mindre ort. Om man då dessutom har ett polisväsen som inte har den här kompetensen blir det extra svårt.

Herr talman! Jag skulle gärna vilja veta lite mer från justitieministern vad hon gör för de poliser som utbildats före 2001 och inte har den utbildningen.

Anf. 32 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det genomförs åtgärder av lite olika slag runt om på myndigheterna. Att jag nämnde Stockholm var därför att det där är väldigt många och att man ligger väldigt långt framme.

Den interaktiva utbildningen är naturligtvis alldeles utmärkt, för det gör att alla kan vara med och att man kan öka omfattningen av den.

Det vi har haft nyligen i hela Polissverige är det värdegrundsarbete som är oerhört centralt. Hatbrott begås ju delvis på grund av fördomar visavi homosexuella och personer med annan sexuell läggning, men det handlar också om brott som har rasistiska motiv och en del andra. Det handlar i grunden om att ha kunskaper om vilken värdegrund man står på och varför. Jag tycker att det är fantastiskt att polismyndigheten har haft många tusen som har gått igenom denna utbildning. En del har suckat och tyckt att det är självklarheter, men jag tycker att det är en väldigt bra grund.

Polismyndigheten i Värmland har haft en dagsutbildning för all personal. I Västmanland har man haft andra typer av utbildningar om initiala utredningsåtgärder, hur man ska ställa frågor etcetera. I Östergötland har förundersökningsledare och all personal som arbetar med att ta emot anmälningar fått en särskild utbildning om hatbrott i form av föreläsningar. I Skåne har man också haft en stor utbildningsdag. Det ser alltså lite olika ut.

Det som jag tycker är viktigt att efterfråga från regeringshåll är samtal och att beskriva och dela med sig av de olika exemplen så att man får ett intresse, för den här typen av fortbildning och kompetens behövs, framför allt för dem som kanske inte har varit i kontakt med de här brotten tidigare. Det finns också en efterfrågan på den här typen av kunskap.

Jag tycker ändå att det här går framåt, och det genomförs väldigt många olika åtgärder som är viktiga. Sedan följer vi upp och försöker se hur väl man lyckas lagföra och vad som är underlagen i olika ärenden där det kan finnas hatbrottsmotiv. Jag tror att det är så, som Eva-Lena Jansson beskriver, att det fortfarande finns ett stort mörkertal, därför att människor inte riktigt vågar eller orkar ta upp att det kan finnas ett annat motiv för att ett brott har begåtts än det som man kanske från första stund ser. Det tror jag att vi måste arbeta mycket med.

Sedan finns det en tendens till att den här typen av brottslighet ökar. Delvis kan det bero på – det är den tolkning som har gjorts i Sverige – att myndigheten har blivit duktigare på att få människor att känna trygghet nog att berätta om de här sakerna. Men, som påpekades, ser vi över Europa märker vi att den här typen av brottslighet bekämpas med olika åtgärder. Här är polisarbetet på europeisk nivå viktigt. Här är det viktigt att använda EU-kanalerna. Det är faktiskt glädjande att det även i medlemsstater där det finns problem med detta också finns motkrafter, och där diskuteras hatbrott. Det har mer än en gång varit diskussioner uppe med ministerkolleger om hur det här ser ut, och man vänder sig mot främlingsfientlighet och annat i dag.

Här har vi anledning att driva på och se positivt, men jag tror att vi har mycket kvar att göra. Som sagt, här hemma är det också mycket som återstår. Men det är inte så att detta är nedprioriterat.

Skälet till att det inte fanns med i 2008 års riktlinjer till polismyndigheten var att vi gjorde en allmän städning. Vi fick kritik från Riksrevisionen för ett antal år sedan – eller rättare sagt den förra regeringen – för att allting prioriterades. Till slut kan ju myndigheter och poliser själva bestämma vad de tycker är viktigt, så vi har dragit ned väldigt mycket. Det betyder inte att det som inte står på listan är oviktigt, men vi har dragit ned, och då kom det här med. Det är våldsbrott, våld mot person och mängdbrott som har prioriterats. Det är väl skälet till att det ser ut som det gör. Men vi har krävt redovisningar.

Anf. 33 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! När saker försvinner ur ett regleringsbrev tror jag att myndigheten kan uppfatta det som att frågan inte längre är av särskild vikt och särskilt prioriterad.

Nu fick jag åter en beskrivning lite generellt av vad som händer runt om i landet. Men det jag frågade om tidigare är alla de som blev poliser innan det blev ett obligatorium att genomgå hatbrottsutbildningen. Jag tycker att det borde vara obligatoriskt som polis att ha den kunskapen, för annars ser man inte sammanhanget i vissa brott.

Vi hade ett ganska otäckt fall av mord, och man var orolig för att det hade skett tidigare mord eller misshandel. En man dödade en homosexuell man. Det var uppenbart en hatbrottsbakgrund till brottet. Han mördade en man just därför att mannen var homosexuell.

Det här är en sådan fråga där vi tydligt måste trycka på att alla poliser och åklagare måste ha en kunskap. Har man bestämt sig för att hatbrott är ett särskilt allvarligt brott, att brott begås mot en person beroende på att personen kommer från ett annat land, har en annan religiös tro eller en annan sexuell läggning, är det jätteviktigt att visa det tydligt. Om poliser och åklagare runt om i Sverige inte har den kompetensen kan det få allvarliga konsekvenser. Vi har sett att hatbrott inte bara drabbar HBT-personer. Till exempel har den judiska gruppen redovisat att man flera gånger blivit utsatt för olika typer av allvarliga hot men också misshandel utifrån att det funnits organisationer som har haft en annan politisk uppfattning. Det är jätteallvarligt, tycker jag. Jag uppfattar att Beatrice Ask tar lika allvarligt på det här som jag, men signalen när man tar bort det här som ett särskilt prioriterat område kan ha blivit precis den omvända.

Det som jag också pekade på i min interpellation är att vi har fått signaler och nästan dagliga rapporter om hur svenskt rättsväsen saknar nödvändiga resurser, som man uttryckt det, dels för att klara upp olika typer av brott, dels för en effektiv brottsbekämpning. Man säger att man får ställa in åtal och att polisen inte kan komma ut. Jag hörde om någon som förra veckan försökte göra en polisanmälan och satt 30 minuter i telefonkö för att kunna göra det. Det är jätteallvarligt om en person som har försökt att göra en anmälan om hatbrott känner att nej, det här kommer att bli så obehagligt, så jag struntar i det eftersom jag nu inte ens kom fram.

Än en gång: Kommer justitieministern att se till att samtliga poliser och åklagare i Sverige som inte har genomgått en hatbrottsutbildning kan få det?

Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag tycker ändå att jag hade en viss struktur i min redovisning av vad som faktiskt har gjorts och görs på det här området. Vi har särskilt utbildade poliser på många håll, och det pågår en hel del utbildningsverksamhet. Det finns särskilda åklagare som särskilt arbetar med den här typen av frågor. Det pågår en metodutveckling. Detta är ändå väsentliga saker.

Det är naturligtvis så att olika sätt att agera på från regeringshåll ger signaler, och regleringsbrev är en sådan sak. Det är möjligt att någon kan upptäcka om en typ av brott inte finns på en kortare lista över vilka brott som man tycker är särskilt viktiga. Vi nämner ju inte heller mord, men det är väl ingen som tror att vi inte tycker att polisen ska bekämpa mord. Det ingår väl möjligen under våldsbrott, men alla mord är ju i alla fall inte en följd av den typ av gatuvåld och annat som de flesta reflekterar över.

Det är alltså väldigt mycket som ändå är prioriterat, men som regering och som minister kan man ju på många andra sätt skicka signaler om hur allvarligt man ser på det hela. Jag tycker också att det är väldigt bra att många polisledningar lyfter fram poliser som arbetar med den här verksamheten.

På Svenska hjältar-galan fick Stockholmspolisens hatbrottsjour ett särskilt hederspris, om jag inte minns fel, som utdelades av länspolismästaren i Stockholm, till exempel. Det finns massor av sådana här exempel. Det är utmärkta signaler till människor som arbetar i rättsväsendet om vad som är viktigt, vad som uppskattas och hur allvarligt man ser på saker och ting. Det görs alltså olika saker, vi synliggör det och vi ska fortsätta göra det.

Det är ändå glädjande, vilket det finns anledning att påpeka efter det senaste inlägget, att personuppleringen generellt har blivit bättre. Vi får i dag en ordentlig uppläring i ungefär 15 000 fler brott, vilket är bra med tanke på att antalet brott ökar.

Dessa frågor är dock mycket komplicerade. Då är det centralt att våra myndigheter ägnar sig åt metodutveckling och försöker hitta sätt att arbeta på när det gäller bemötande, anmälan och arbetet med själva frågorna om att leda i bevis att det är ett hatbrott. Det innebär nämligen att påföljdsbedömningen blir något annorlunda. Där har vi en del kvar att göra; det är jag den första att erkänna.

Frågorna är som sagt viktiga. Jag är glad över att interpellanten känner att vi har samma ambition. Jag tror att vi på olika sätt kan hjälpas åt att hitta ytterligare sätt att försöka få den här verksamheten bättre.

Jag vill påminna om att Sverige, som tar frågorna på stort allvar och har kommit en bit på väg, kommer att ta med dessa frågor i diskussioner med kolleger i andra länder. Det är förfärligt hur det ser ut med attityden, både till personer som har invandrat och till personer med annan sexuell läggning. På en del håll i världen är det inte lätt att tillhöra en minoritet. Så kan det vara här hemma ibland också. Vi kan dock bidra med regelverk och erfarenheter av vad man kan göra för att åstadkomma en förändring, och det ska vi göra.

Anf. 35 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag ställde egentligen *en* specifik fråga. Den gällde om det ska bli obligatoriskt att genomgå en hatbrottsutbildning för de poliser som fick sin utbildning före 2001 och inte fick en sådan. Även om man har genomfört ganska stora utbildningsinsatser vet vi att det fortfarande finns poliser som inte har denna kompetens. Det kan vara nog så viktigt för det brottsoffer som behöver möta en polis som inte har denna kompetens och ändå har att kämpa med fördomar.

Beatrice Ask nämnde Stockholmspolisens hatbrottsjour. Den kommer att bli föremål för en egen interpellationsdebatt, så jag ska inte dra in den. Den har dock varit bra och uppskattad. Vi får se hur det går med dess framtid.

Jag hoppas att regeringen kommer att lyfta fram denna fråga i EU när det gäller mänskliga rättigheter. Precis som justitieministern sade ser vi att dessa frågor knappast är på frammarsch i Europa, snarare tvärtom. Stora främlingsfientliga partier har gått framåt och homofobin ökar i hela Europa. Dessa frågor är därför viktiga.

Jag tog också upp att det svenska rättsväsendet, som jag uppfattar det, saknar nödvändiga resurser. Det nämnde inte Beatrice Ask, men min bild är att det svenska rättsväsendet har haft problem. Man har fått lite tillskott hos åklagaren, men man saknar fortfarande pengar.

Vi är överens om att frågorna om hatbrott måste prioriteras. Frågan är bara hur.

Anf. 36 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! När det gäller resurser kommer ingen myndighet någonsin att vara helt nöjd.

Vad gäller just hatbrott vill jag säga: Skyll inte på pengarna! Det handlar mycket om att vilja se och att ha metoder och arbetssätt för att synliggöra dessa brott. Dessa brott finns redan och har funnits länge. Det är inte en fråga om resurser utan om vilja. Dessa brott prioriteras inte ned; de kommer aldrig till eftersom man inte har tillräcklig kunskap på en del håll.

Nästa konkreta fråga löd: Kan ministern lova att alla som inte har fått sådan här utbildning ska få det? Nej, det kan jag inte eftersom vi varken har program eller budget för att alla ska få en viss sorts utbildning. Det mesta av fortbildningsverksamheten ligger ute på myndigheterna.

Den utbildningsverksamhet som bedrivs när det gäller hatbrott ute i olika myndigheter är ofta generell och uppmuntrar människor att söka kunskap. Dessbättre är det inte svårt att få deltagare till utbildningarna, utan tvärtom ber fler poliser om att få mer kunskap. Det får vi jobba med hela tiden för att svara upp emot.

Ett skäl till att man inte centralt ska bestämma exakt hur en sådan här utbildning ska se ut är att brotten varierar. Vi kan få en typ av brott i anslutning till Pridefestivaler och annat. Men i samband med problemen i Gaza hade vi ganska många angrepp och brott som kunde relateras till attityder visavi judiska medborgare. Det behövs en annan typ av kunskap för att hantera det. Det kan alltså variera över tiden.

Den värdegrundsutbildning där man försöker gå till botten med vad det är för grundläggande inställning till människor man har och arbetar med är oerhört central. Den har nått brett. Det är en bra bas att stå på i arbetet. Den har alla haft möjlighet att ta del av, även de som inte är polisanställda.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:538 om försämringarna i sjukförsäkringen

Anf. 37 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! LiseLotte Olsson har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att avskaffa de fasta tidsgränserna i sjukförsäkringen och återinföra den tidsbegränsade sjukersättningen. Vidare frågar LiseLotte Olsson om jag avser att vidta åtgärder för att erbjuda insatser åt de sjuka som hänvisas till Arbetsförmedlingen.

När alliansregeringen tillträdde i oktober 2006 hade 554 000 människor sjuk- eller aktivitetsersättning. Dessutom hade ca 80 000 personer varit sjukskrivna i mer än ett år – detta som en följd av en i det närmaste oavbruten uppgång av sjukfrånvaron de senaste 30 åren. Sjukfrånvaron i Sverige var den högsta bland OECD-länderna, möjligen med undantag för Norge.

Bakom denna utveckling fanns en sjukförsäkring med svaga drivkrafter för alla inblandade, en otydlig ansvarsfördelning och en passiv sjukskrivningsprocess. De sjukskrivna fick inte stöd för att komma tillbaka i arbete.

Utanförskapet har många negativa konsekvenser för individen. Detta gäller inte minst för unga och kvinnor som är de grupper som under åren 1997–2006 ökade mest bland dem med sjuk- eller aktivitetsersättning.

Den nya sjukskrivningsprocessen innebär betydligt snabbare och fler vägar tillbaka till arbete. En rehabiliteringsgaranti byggs successivt upp för att ge människor bättre stöd. Vidare har arbetsrätten förstärkts för att underlätta omställningen för den som vill söka och pröva annat arbete. Arbetsförmedlingen kan också erbjuda hjälp betydligt tidigare.

Nya regler gör det möjligt för dem med sjukersättning att pröva att återgå i arbete utan att riskera att mista sin ersättning. Vidare har åtgärder genomförts för att underlätta anställning av den som tidigare varit lång-

tidssjukskriven. Till exempel har arbetsgivarnas medfinansiering av sjukpenningen avskaffats och nyfriskjobb har införts.

Syftet med det nya regelverket är att människor inte längre ska hänvisas till passivitet. I stället kommer aktiv rehabilitering att erbjudas. Bland annat kommer 35 000 personer bara i år att få stöd och hjälp inom ramen för rehabiliteringsgarantin.

Genom de fasta tidsgränserna i sjukförsäkringen har alla inblandade aktörer blivit mer aktsamma om den försäkrades sjukskrivningstid och betydelsen av tidiga insatser har blivit tydligare. Antalet sjukanmälningar sjunker och sjukfallen har blivit betydligt kortare. Även antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning har minskat. Det ohälsotal som Försäkringskassan mäter har sjunkit från 40,2 till 34,8 årsarbetare. Detta motsvarar närmare 90 000 årsarbetare – och sjukfrånvaron fortsätter att sjunka.

Anf. 38 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! Jag vill naturligtvis börja med att tacka för svaret, men jag är inte nöjd. Jag tycker att det är otroligt att Cristina Husmark Pehrsson och jag kan se så olika på verkligheten och beskriva den så olika.

Vi skulle kunna börja med att diskutera historiebeteckningen och utvecklingen av sjuktalen och konstatera att vi inte ens där ser samma sak.

Om jag nu en gång för alla säger att jag inte tycker att det var bra före högerregeringens maktövertagande kanske vi slipper diskutera den historien i dag. Det var mycket som var dåligt då; det kan jag gå med på.

I dag vill jag i stället diskutera en historia som ligger betydligt närmare i tiden, nämligen vad som har hänt de senaste elva månaderna. I dag är det nämligen precis elva månader sedan de nya reglerna och utsorteringskedjan trädde i kraft. Försämringarna har skakat om Sverige. Jag har träffat väldigt många som, när jag berättar om de nya reglerna, säger: Så kan det väl inte vara. Det kan inte hända här hos oss i Sverige. Det kan inte vara sant.

Jag tvingas då svara att det tyvärr är så att Sverige har blivit ett land där cancersjuka och andra sjuka har fått betala skattesänkningar för miljonärer.

Det är något som folk inte finner sig i. Människor vill ha ett samhälle där sjuka ska ha både tid och råd att bli friska. Folk vill ha en solidarisk sjukförsäkring. Alla vet ju att vem som helst kan ha oturen att bli sjuk.

Alla de här försämringarna, som i längden skapar förlängt lidande och sämre hälsa, har utlöst proteststormar. Ett flertal namnupprop har dragits i gång. Det senaste hade förra veckan 86 000 namnunderskrifter.

De här protesterna är ett sätt för förtvivlade människor att få ministern och högerregeringen att lyssna. Jag vill fortsätta att diskutera de protesterna och ministrarnas syn på dem. Det kommer jag att göra senare. Men först vill jag göra några kommentarer till ministrarnas svar.

Det fanns en sjukförsäkring med svaga drivkrafter för alla, säger ministern i svaret. Nu har ni infört en piska för de sjuka, men inga krav eller sanktioner gentemot arbetsgivarna. Hur tänkte ni då?

Sedan nämns sjuk- och aktivitetsersättningens ökning fram till 2006, alltså fram till dess att högerregeringen kom till makten. Varför pratar inte ministern om vad som har hänt de senaste två och ett halvt åren?

Jag vill citera lite ur ST-press från april i år där man tar upp de senaste siffrorna under rubriken "Förtidspensionärer allt yngre":

"Medelåldern bland förtidspensionärer är den lägsta någonsin. Andelen nya förtidspensionärer är dubbelt så stor som på 1990-talet och genomsnittsåldern för nya förtidspensionärer är 46 år.

Det här ser inte roligt ut. Det finns anledning till oro för den unga gruppen. Deras antal späs på hela tiden, säger Försäkringskassans generaldirektör Adriana Lender till Dagens Nyheter.

För personer över 30 år är ersättningsformen vid förtidspension sjukersättning. De som är yngre än 30 år och av medicinska skäl inte kan ta ett arbete får aktivitetsersättning."

Vidare står det: "Men i praktiken är det få som lämnar aktivitetsersättningen för att gå till ett arbete. Det här kan bli riktigt riktigt illa. Vi vet att ytterst få lämnar aktivitetsersättningen, men när de här personerna fyller trettio ska de prövas för sjukersättning och vi har farhågor om vad som händer då. Många kommer säkert att vara så sjuka att de är arbetsoförmögna, men vad händer med dem som inte får sjukersättning?" Så säger Adriana Lender till tidningen.

Jag tror att en del av de sjuka, både de som har aktivitetsersättning och sjukersättning och andra, lyssnar på detta i dag.

Finns det något hopp för dem? Kommer socialförsäkringsministern att göra något åt de här hårda nya reglerna där allt fler sjuka slås ut ur våra trygghetssystem?

Anf. 39 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag kan inte tänka mig något hårdare än det som var tidigare när 140 personer om dagen blev förtidspensionerade. I Anna Hedborgs utredning som tillsattes av majoriteten under förra mandatperioden skriver man att det har varit en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det har varit en parkeringsplats för sådant som det inte var menat för. Det står: Att vara långtidssjukskriven är som att gå ned i ett svart hål. Det står i den utredning som Socialdemokraterna tillsatte med stöd av Vänsterpartiet. Att tro att gårdagens sjukförsäkring hjälpte människor tillbaka är hyckleri. Allt det står i den utredning som riksdagen tillsatte under den förra mandatperioden.

LiseLotte Olsson säger att vi inte ska diskutera hur det har varit. Det är klart att vi måste göra det. Jag tror att jag har rätt att lyfta fram vad jag vill i debatten.

Det var anledningen till att 550 000 personer var förtidspensionerade. Våldigt många var långtidssjukskrivna. Man kom inte tillbaka. 1 procent av dem som var förtidspensionerade kom tillbaka.

3 procent kom tillbaka av dem med tidsbegränsad förtidspension, något som LiseLotte Olsson nu vill återinföra. De flesta fick en permanent förtidspension och blev ställda utanför eftersom de inte fick någon rehabilitering.

Jag kommer just från en stor konferens med seminarium i Nacka med 400 personer från landstingen och Sveriges kommuner. Där var läkare och många andra som är involverade i detta arbete. Alla säger: Vi har blivit aktivare. Vi är rädda om personernas sjukskrivningsdagar på ett sätt som vi inte var förut.

Jag håller med LiseLotte Olsson om en sak. Jag är också väldigt bekymrad över alla ungdomar som får förtidspension eller aktivitetsersättning. Till skillnad från den förra regeringen lät jag utreda detta på en gång. Adriana Lender, som LiseLotte Olsson hänvisar till, har utrett detta. Det har just varit på remiss. Det har jag gjort. Vad gjorde LiseLotte Olsson under den förra perioden när antalet ungdomar som förtidspensionerades var enormt?

Vi tittar nu på detta och utreder det. Jag hoppas att jag inom kort kan återkomma med åtgärder för att hjälpa de ungdomar som felaktigt har fått förtidspension till någon form av arbetsträning, rehabilitering eller andra aktiviteter så att de kan känna en mening med sina liv när de blir vuxna.

Den frågan är vi helt överens om. Jag har alltså, till skillnad från den förra regeringen, utrett detta och kommer att komma med lösningar.

LiseLotte Olsson har också frågat mig vad Arbetsförmedlingen säger.

De säger att det är mycket mer positivt nu. Fler kommer över från Försäkringskassan till oss. Vi har bra med kontaktmöten. Vi har bra med handlingsplanssamverkan och överlämningsmöten.

Arbetsförmedlingen säger så här: Mellan 2009 och 2011 räknar vi med att ta väl hand om 40 000 personer per år som kommer över till oss från Försäkringskassan för att vi ska ge dem stöd och hjälp.

Det hoppas jag var ett bra svar på den fråga som LiseLotte Olsson ställde till mig om hur Arbetsförmedlingen agerar.

Anf. 40 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! Det är tydligt att socialförsäkringsministern och jag inte vare sig träffar eller pratar med samma människor. Tänk om man skulle jämföra vad de sade som ministern träffade i dag med de 86 000 som har skrivit under namnuppropet.

Jag har träffat en hel del av dem. Det är förtvylade människor. De är helt enkelt uppgivna och undrar vad som kommer att hända med deras liv.

Vänsterpartiet vill ha tillbaka den tidsbegränsade sjukersättningen. Jag menar att det är mer humant än dagens sjukersättning. Med den tidsbegränsade sjukersättningen hade vi möjlighet att säga: Du får vara sjuk några år; vi tror att du kommer tillbaka.

När man får den sjukersättning vi har i dag betyder det att man aldrig kommer tillbaka till arbetsmarknaden över huvud taget. Att få den stämpeln är inhumant om något. Vi tror inte att du någonsin kommer att börja jobba.

Vi lämnar historien, tycker jag, och går till det som gäller i dag. Det handlar om de elva månaderna. Det är i och för sig också historia, men under de månaderna har vi sett att många har farit illa.

Vad säger socialförsäkringsministern om alla vittnesmål om hur människor upplever detta och hur de har drabbats av de nya reglerna?

Det är 90 000 årsarbetare som har försvunnit från sjuk- och aktivitetsersättningen, säger ministern i svaret. Det kan man tycka är positivt. Det tycker jag också, om det betyder att dessa 90 000 människor är friska och tillbaka i arbete. Tror ministern att det är så i verkligheten? Var är dessa människor?

I Försäkringskassans egen rapport som heter *Nej till sjukpenning – Vad hände sedan?* ser man att bara hälften av dem som fick avslag har

återgått till sitt tidigare jobb. 16 procent blev sjukskrivna igen, och hälften av dem hade ingen ersättning. Resten hamnade hos Arbetsförmedlingen, på socialbyrån eller blev försörjda av någon närstående.

Av dem som återgick till sitt arbete hade en tredjedel minskat sin arbetstid på grund av sin sjukdom, och det gjorde man på egen bekostnad. Är det så vi vill ha det i Sverige i dag?

Visst måste människor ha råd, tid och möjlighet att få bli friska? Så är det inte i dag.

Anf. 41 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Vi vill att människor ska få hjälp och stöd i tid och inte gå i långa och passiva sjukskrivningar som det var tidigare. Man kunde vara sjukskriven i ett år, i två år eller i tre år. Sedan fick man kanske en tidsbegränsad sjukersättning på 64 procent. 3 procent kom tillbaka för att de inte fick någon rehabilitering. De flesta fick en permanent sjukersättning så småningom, vilket innebar 64 procents ersättning, ingen arbetslivsinriktad rehabilitering, inga arbetsmarknadspolitiska åtgärder, och det var ett sakligt skäl för uppsägning.

Nu har vi vänt på det hela, och vi ser till att människor får hjälp och stöd i tid med en satsning på 3,4 miljarder, rehabilitering och företagshälsovård.

Alla vittnar i dag om att vi är mycket mer aktiva. Arbetsförmedlingen säger bland annat: Försäkringskassan är aktivare nu när det gäller samarbetet med oss, arbetsgivarna är mycket mer aktiva och vi själva är väldigt mycket aktivare. Vi blir en aktiv del i en sjukskrivningsprocess, och människor blir delaktiga.

Jag kan inte fatta varför vi ska vrida klockan tillbaka. I Socialdemokraternas egen utredning – den analys som Anna Hedborg gjorde – sades det att det var ett hyckleri att gårdagens sjukförsäkring hjälpte någon.

Jag har bjudit in 50 000 personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Det kom ungefär 8 000 personer som jag har mött under denna vinter. De har alla sagt: Hjälp mig, ge mig rehabilitering, ge mig stöd och hjälp via Arbetsförmedlingen så att jag kan få komma tillbaka. Jag kanske inte omedelbart kan komma tillbaka på den reguljära arbetsmarknaden, men kanske med arbetsträning, med praktik, med rehabilitering och med olika typer av insatser vill jag också finnas som en del i samhället. Orkar jag inte arbeta eller studera, vilket man nu för första gången får göra med sjukersättning, kanske jag åtminstone kan vara aktiv eller få känna delaktighet i någon ideell förening.

Förr fick man bara gå till Röda Korset fyra timmar i veckan innan man riskerade att sjukersättningen drogs bort. Nu gör vi inte det. Nu lovar vi 435 000 personer att vi aldrig ska ompröva deras rätt till sjukersättning. De får studera med sjukersättning, och de får arbeta så mycket de orkar och kan. Orkar de inte det går de tillbaka till sin sjukersättning utan att vara oroliga för en lång arbetsförmågebedömning.

LiseLotte Olsson säger: Inför tidsbegränsad sjukersättning. Men vi vet att bara 3 procent kommer tillbaka. Man blir förtidspensionerad på livstid med den andra modellen och blir så småningom uppsagd och kommer inte tillbaka till arbete.

Det är väl bättre att i stället göra som vi nu gör, nämligen att satsa på en rehabiliteringsgaranti som vänder sig främst till kvinnor. 60 procent av dessa sjukskrivningar handlar om ont i kroppen och ont i själen.

Lasaretten, landstingen och regionerna har alltid ansvar för den medicinska bedömningen oavsett diagnos. Men med dessa extra pengar som man nu får speciellt för dessa grupper gör det stor skillnad.

I till exempel Västerbottens län har man det första kvartalet fått nästan 2,4 miljoner kronor bara för rehabiliteringsinsatser. Sammanlagt i Sverige är det 122 miljoner kronor för det första kvartalet, och till 71 procent har detta gått till kvinnor.

Jag förstår inte vad LiseLotte Olsson har emot dessa satsningar som regeringen gör.

Anf. 42 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! Jag har ingenting emot dessa satsningar, men det är alldeles för lite. Man har fått dessa miljoner ut till landstingen, men hur många miljoner har Husmark Pehrssons regering tagit bort från landstingen?

35 000 har möjlighet att få rehabiliteringsgarantin. Det är mindre än 10 procent av dem som har sjuk- och aktivitetsersättning eller sjukpenning. Det är alltså egentligen en droppe i havet.

Vad händer nu om landstingens ekonomi försämras som den verkar göra? Finns det löften om att dessa ska få fortsätta?

Det är inte dåligt att dessa personer får en rehabiliteringsgaranti och att de får möjlighet att må bättre. Det säger jag verkligen ingenting om.

Jag säger precis som jag sade i mitt första inlägg, nämligen att det inte var bra tidigare och att jag inte vill vrida tillbaka klockan. Men jag vill inte heller ha det som det är i dag. Dessa elva månader har visat att människor får fruktansvärt illa i detta system. De blir utförsäkrade, de får sluta sina jobb, de får ingen hjälp och de känner sig totalt utlämnade.

Jag ska läsa ur ett brev som jag fick av en mamma. Jag antar att ministern också får mejl och telefonsamtal. Denna mamma skriver följande:

Vad gör man? Jag har JO-anmält och överklagat, men inget händer, och jag orkar snart inte mer. Jag har inte kunnat betala hyran för mig och min dotter. Vi kommer därför att bli ställda på gatan om en månad. Tycker så synd om min dotter då jag inte kan ge henne bra mat eller kläder för att det inte finns pengar. Hur gör man? Här i min stad har tolv personer tagit sina liv, men det vet jag inte om jag vill göra.

Jag vill vädja till Husmark Pehrsson att hon i sitt sista inlägg vågar vara lite mer personlig. Hur reagerar du på alla dessa människors förtvivlan, dessa 86 000 namn som nu finns? De är helt enkelt förtvivlade över den förändring och den försämring som din regering har åstadkommit. Vilka känslor väcker det hos dig?

Anf. 43 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag förstår att det kanske är svårt att sitta i opposition och försöka hålla i gång en debatt som inte är med sanningen överensstämmande, LiseLotte Olsson.

När jag fick uppdraget som minister reagerade jag över att 550 000 personer hade blivit förtidspensionerade, mycket därför att samhället inte

ställdes upp för dem. Mer än 80 000 personer var sjukskrivna över ett år därför att samhället inte ställde upp för dem. Ni lämnade över en utredning till mig där det sades att det är ett hyckleri att gårdagens sjukförsäkring hjälpte någon. Det blev en parkeringsplats för sådant som det inte var menat för.

Nu ber dessutom delar av oppositionen mig att behålla personer i sjuksättning för att arbetsmarknadsläget är tufft. Det är väl nu som vi ska ge dem som kan utveckla en arbetsförmåga stöd och hjälp och kraftfulla rehabiliteringsinsatser så att de när högkonjunkturen kommer, för vi vet att den kommer, ska ha en chans att komma ut. Men förut fick de ingen chans. Man låste in dem och kastade bort nyckeln. De kom inte tillbaka.

Det enda som LiseLotte Olsson nu skickar med mig är att vi ska ta bort tidsgränserna så att ingen har något som helst krav på sig och att tiden bara kan gå som den gjorde förut med långa passiva insatser. Ibland var man sjukskriven åtta nio år. Ska vi införa det igen och ta bort tidsgränserna? Det som gör skillnaden är att vi är aktiva därför att vi är rädda om människors sjukskrivningsdagar.

Dessutom ska vi se till att alla är aktiva. Vi stärker arbetsrätten genom att vi kräver ett intyg. Vi inför bland annat rätt till tjänstledighet, och vi satsar på företagshälsovården. Vi ser till att människor får 75 eller 80 procents ersättning efter detta år, inte att de får 64 procents ersättning och blir ställda utanför och aldrig kommer tillbaka.

Ni vill införa tidsbegränsad förtidspension – 3 procent av dessa människor kommer tillbaka – och ersättningen ska vara 64 procent. Ni vill också återinföra tidsgränserna som bara ledde till ett hyckleri.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:524 om bildkonstnärernas ersättning för utfört arbete

Anf. 44 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Anne Ludvigsson har frågat mig hur förhandlingsrätten för den individuella visningsersättningen kommer att hanteras och när ett besked i frågan kan förväntas. Vidare frågar Anne Ludvigsson vad jag avser att göra för att stärka de sociala och ekonomiska villkoren för konstnärerna och hur det kommer att följas upp i praktisk politik.

Anne Ludvigssons frågeställningar utgår från Kulturutredningens betänkande.

Med riksdagens tillkännagivande om den individuella visningsersättningen uppmanades regeringen att pröva förutsättningarna för att ge bildkonstnärerna en rätt att förhandla om ersättningens storlek. Kulturutredningen har, som också Anne Ludvigsson påpekar, inte prövat frågan i sitt betänkande. Regeringen avser därför att återkomma till riksdagen i frågan under hösten.

De andra frågorna grundar Anne Ludvigsson bland annat på sin tolkning av mina uttalanden om eventuella sammanslagningar av myndigheter. Jag vill understryka att om Anne Ludvigsson anser sig kunna göra så tvärsäkra uttalanden om att förslagen varken äger mitt eller regeringens

stöd har jag nog varit otydlig. Vi är mitt uppe i en arbetsprocess där en av de frågor som naturligtvis bereds är förslagen om och synpunkterna på myndighetsammanslagningarna.

När det gäller frågan om konstnärernas sociala och ekonomiska villkor menar Anne Ludvigsson att vi delar uppfattningen att konstnärer ska basera sin försörjning på ersättning för utfört arbete. Vi delar nog visserligen grundsynen, men jag är inte säker på att vi har samma syn på vägen dit. Min och regeringens målsättning är att öka konstnärernas möjligheter att leva av sitt arbete och konstnärskap, vilket minskar konstnärers beroende av generella stödsystem. Ett viktigt inslag för att uppnå den målsättningen är insatser som leder till en breddad arbetsmarknad och ökad efterfrågan på konstnärliga verk och prestationer.

De frågor Anne Ludvigsson har tagit upp i sin interpellation har i hög grad bäring på den kulturpolitiska arbetsprocess vi alla nu är mitt uppe i. Att i dagens debatt föregå den pågående processen inför ett ställningstagande i höst vore därför övermaga. Remisstiden för synpunkter på Kulturutredningens betänkande har precis gått ut. Vi läser nu med stort intresse de lämnade remissvaren som naturligtvis utgör en viktig del av det samlade underlaget för mitt och regeringens ställningstaganden om den framtida kulturpolitikens inriktning.

Anf. 45 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Åhörare på läktaren! Kanske några av er är framtida konstnärer eller kulturarbetare.

Jag vill börja med att tacka ministern för svaret på min interpellation. Jag hoppas på en intressant och givande debatt med kanske mer klargörande svar än vad jag kan finna i det skrivna svaret. Jag börjar med min fråga om bildkonstnärernas förhandlingsrätt när det gäller deras individuella visningsersättning.

Det var en enig riksdag som 2005 gav regeringen i uppdrag att lämna förslag till praktisk förhandlingsordning vad gäller den individuella visningsersättningen. Vid den här tidpunkten var kulturministern ledamot i kulturutskottet, och som jag kan förstå det stod hon helt bakom också det här uppdraget till regeringen.

Vad har sedan hänt? Ja, Kulturdepartementet har inte jobbat med den här frågan. Vi kunde läsa i budgetpropositionen för 2007 att man lämnade uppdraget till Kulturutredningen. Jaha! Kulturutredningen har lämnat sina förslag – i februari 2009, tror jag det var – men inte heller i Kulturutredningen berördes den här frågan. Man kan ju undra varför den inte fanns med i Kulturutredningen när det nu var ett uppdrag från ministern.

I sedvanlig ordning bollar kulturministern nu frågan vidare, men vart? Ja, den har varit i riksdagen, den har varit i departementet, den har varit i Kulturutredningen, och nu då? Jo, i svaret står att läsa att frågan har ”bäring på den kulturpolitiska arbetsprocess vi alla nu är mitt uppe i”. Ursäkta, ministern, men jag tycker att detta är svammel. Vilken kulturpolitisk arbetsprocess och vilka ”vi” är det fråga om? Det är väl ändå ministern och departementet som ska hantera det uppdrag som man har fått.

Min fråga är: När kommer regeringen och kulturministern med ett konkret förslag till praktisk förhandlingsordning och genomför det uppdrag man fått av riksdagen?

*Svar på
interpellationer*

Jag blir lite konfunderad när jag läser svaret, för där står att regeringen uppmanades att pröva förutsättningarna för rätten att förhandla om den individuella visningsersättningen. Men så var det inte riktigt. Det står tydligt att det var fråga om ett uppdrag, och det handlade inte om att pröva förutsättningarna. Det handlade om att leverera ett konkret förslag.

Är det nu så att ministern glider från den position hon hade när hon var i opposition i kulturutskottet? Var ministerns ståndpunkt bara populistisk, eller tänker ministern genomföra det uppdrag som man fått av riksdagen? Hur lång ska denna långbänk bli? Bildkonstnärerna har väntat länge nog.

Min fråga till ministern är: När kommer ett tydligt besked om att genomföra riksdagens uppdrag?

Anf. 46 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag lyssnar med intresse på Anne Ludvigsson och hennes engagemang, men till skillnad från Anne Ludvigsson satt jag faktiskt i kulturutskottet när det här beslutet fattades, och jag har lyckats få fram det här betänkandet. Jag kommer mycket väl ihåg den här diskussionen. Det var riksmötet 2005/06. Utskottet föreslår ”med anledning av ett motionsyrkande att regeringen ska pröva förutsättningarna för att ge bild- och formkonstnärerna förhandlingsrätt rörande den individuella visningsersättningen”. Det är inte ett uppdrag att så skall ske.

Det där var dessutom en motion från Vänsterpartiet från början, så det var inte någonting som vi drev i första hand, även om vi också tycker att det här är mycket intressant och att man kan göra en jämförelse med exempelvis författarna och biblioteksersättningen.

Men i utskottets betänkande står också, på s. 13: ”Enligt utskottets mening kan det finnas skäl som talar för att bild- och formkonstnärerna ska få en starkare ställning än vad som nu är fallet när det gäller inflytandet på den ersättning som utgår för offentligt ägd konst.” Sedan hänvisar man till motionen och säger att riksdagen delvis ska bifalla. Jag läser alltså inte det här riktigt lika starkt som Anne Ludvigsson gör. Det hindrar inte att vi tycker att det här är en intressant fråga. Det var också därför Kulturutredningen fick i uppdrag att pröva detta. Sedan beklagar jag att de inte hann med detta, vilket de också har framfört muntligen till oss.

När Anne Ludvigsson säger att det inte finns något engagemang förstår jag inte heller det, för i budgeten under innevarande år har den individuella visningsersättningen ökat med drygt 5 miljoner kronor och är nu uppe i ungefär 33 miljoner. Det är ungefär 3 000 konstnärer som får del av den här ersättningen, som naturligtvis varierar mellan 500 och upp till 40 000 kronor, som är ett tak. Men att säga att vi inte har gjort någonting anser jag är absolut fel.

Anf. 47 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Ja, man kan kanske läsa med olika ögon, men nog anser jag att det var ett tydligt uppdrag från riksdagen till regeringen.

När det gäller förhandlingsrätten kan man ändå konstatera att ingenting har skett. Det tror jag att vi är helt överens om.

Jag störs lite av det som står i svaret om olika former av ersättningar som konstnärer får för utställningar och nedlagt jobb. När det handlar om

visningsersättning, både den allmänna och den individuella, gäller det klockren ersättning. Det är en kompensation som utbetalas därför att man gjort en inskränkning i konstnärernas upphovsrätt. Jag hoppas att vi är överens om att det är just utifrån den anledningen som visningsersättningen finns.

Upphovsrätten avhandlas inte heller i utredningen, och det är också lite förvånande eftersom den får en allt större betydelse i kulturlivet.

Jag kan konstatera att det inte har hänt något. Inte har jag heller ännu fått något svar från ministern på om hon tänker genomföra det här uppdraget. En förhandlingsrätt för bildkonstnärer är, som jag sade, principiellt viktig, för det är deras rätt att ta betalt för den offentliga visningen av konstverk som just precis har inskränkts i lagen om upphovsrätt. Den individuella visningsersättningen och den allmänna visningsersättningen är en kompensation som jag tycker att den enskilde har rätt att påverka. Och som sagt var: Det är inte ett stöd – det är en ersättning.

Men för att komma in på de andra delarna av interpellationen: Vilka konkreta åtgärder kommer ministern att vidta för att möjliggöra för konstnärer att leva på sitt arbete genom att få skäligen ersättningar?

Ministern lyfter fram en breddad arbetsmarknad som en del. Då kan jag konstatera att bildkonstnärerna är en grupp som verkligen redan finns på en breddad arbetsmarknad. Man är i allra högsta grad också egenföretagare.

Min konkreta fråga till ministern är: Vilka insatser kommer ministern att genomföra för en breddad arbetsmarknad och ökad efterfrågan på konstnärliga verk och prestationer? Så uttrycks det nämligen i svaret. Ministern sade att vi kanske har samma grundläggande syn om att konstnären ska ha ersättning för nedlagt arbete men att vi har olika syn på vägen dit. Då undrar jag: Vilken syn har kulturministern på vägen mot att målsättningen ska uppfyllas? När får vi se resultat och praktisk politik?

Anf. 48 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Eftersom Anne Ludvigsson säger att ingenting har hänt får jag upprepa det jag sade i mitt tidigare svar, nämligen att ersättningen för individuell visning, det vill säga IV-ersättningen, under innevarande år har ökat från 28 till 33 miljoner, det vill säga med 5 miljoner. Anne Ludvigsson kan inte påstå att ingenting har hänt.

Jag ifrågasätter inte rätten till denna ersättning. I mitt förra inlägg sade jag att det är självklart att man ska få ersättning för sitt arbete. Det genomsyrar hela politiken, och det gäller naturligtvis även detta. Det är intressant att också pröva likheten med biblioteksersättningen, det vill säga förhandlingsrätten. Det var därför som jag också i mitt skriftliga svar angav att detta är en fråga som vi avser att återkomma i.

Fyra år är förvisso en lång tid, men det är också mycket som ska hinnas med. Vi är inte i mål än. Jag kan också konstatera att detta inte var någon fråga som Socialdemokraterna drev under den förra regeringsperioden. Det var en fråga som kom upp via Vänsterpartiet och som vi tyckte var intressant. Det var också därför vi anslöt oss till skrivningarna i kulturutskottet 2005.

Sedan kommer jag till frågan vad man ger. Det finns ett antal ersättningar som går till konstnärer. Visningsersättningen har vi talat om tidigare. Det finns annan ersättning, och det finns också det nya avtal som

har förhandlats fram via Kulturrådet och konstnärorganisationerna för konst och andra verk som museerna har del av, vilket man också från konstnärernas sida har drivit länge.

Det arbete som sker på andra håll är också viktigt. Jag kan med glädje konstatera hur Arbetsförmedlingen Kultur arbetar med den bildbank man bland annat har och med det uppsökande arbete som sker via exempelvis Arbetsförmedlingen Kultur. Många konstnärer har lagt in sina verk i bildbanken, och det är också många som söker kontakt via bildbanken, både inom och utom landet, vilket jag fick veta mer om och ta del av vid ett besök på Arbetsförmedlingen Kultur i början av året.

Naturligtvis är det viktigt att konstnärerna kan bredda sin arbetsmarknad. Naturligtvis är det så. Det är givetvis också betydelsefullt att människor har råd att köpa konst. Det här är en fråga som vi har diskuterat tidigare. Där är bland annat skattesänkningar väldigt betydelsefulla. Majoriteten av svenska folket har fått skattesänkningar på uppåt 1 000 kronor i månaden, och ibland betydligt mer än så. Ska man kunna ta del av konst är det naturligtvis också viktigt att man har möjlighet att köpa konst.

Det finns också ett viktigt arbete inom det som heter Kultur och hälsa, där konstnärerna spelar en viktig och växande roll på flera områden inom sjuk- och hälsovården. Det är ett arbete som bedrivs med forskning såväl på Karolinska Institutet som på Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Jag tror att vi kommer att kunna vänta oss mycket mer därifrån.

Många konstnärer är också verksamma i skolorna – jag har mött flera av dem – med hjälp av de pengar som regeringen har satsat på Skapande skola. Bildkonstnärer går in, samarbetar med skolorna och väcker ett nytt intresse för bilden, och det ger naturligtvis också möjligheter för många konstnärer att få en mer stabil inkomst.

Anf. 49 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Jag kan konstatera att jag inte har fått något konkret svar på när vi kan få konkreta förslag på hur den individuella visningsersättningen ska genomföras. Kommer det något förslag i höst? Det är min fråga.

På frågan om att bredda arbetsmarknaden återkommer ministern ständigt till skattesänkningar. Det är självklart att en del av svenska folket har fått så höga skattesänkningar att de har råd att köpa konst. Jag vet inte om det har märkts på bildkonstnärernas ekonomiska situation. Den stora delen av befolkningen har inte de möjligheterna. Med den finanskris som människor nu befinner sig i tror jag inte att detta löser konstnärernas problem på arbetsmarknaden och deras ekonomiska villkor.

Skapande skola återkommer ministern ständigt till. Dessa 50 miljoner ska lösa alla problem. Det är säkert välment, men det är mycket skrik för lite ull.

Orättvisorna ökar i samhället. Kulturarbetarnas arbetsförmedling visar på höjda arbetslöshetssiffror för kulturarbetarna.

Ministern har ett inlägg kvar. Jag hoppas att ministern kommer med ett konkret besked: Kommer det något i höst i kulturpropositionen eller budgetpropositionen? Det vore bra om kulturministern visade lite mer

passion för kulturpolitiken. Jag är väldigt engagerad. Jag skulle också gärna vilja se mer framtidstro och ledarskap för en nationell kulturpolitik. Jag vill avsluta med att önska ministern en riktigt skön sommar.

Prot. 2008/09:125
1 juni

*Svar på
interpellationer*

Anf. 50 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Även jag önskar självklart Anne Ludvigsson en mycket skön sommar. Jag kan däremot lova att min passion för kulturpolitiken inte kommer att ta semester. Förvisso får man en del kritik – det får man alltid som politiker, oavsett om man är i opposition eller i regeringsställning – men hittills har ingen beskyllt mig för att vara ointresserad av kulturfrågorna. Jag hoppas att jag inte missuppfattade Anne Ludvigsson där.

Jag har sagt att vi återkommer i höst: Exakt hur det förslaget kommer att utformas kan jag naturligtvis inte säga här i dag. Det är också något som bereds, jämte annat. Det vet Anne Ludvigsson, som har varit länge i politiken, mycket väl. Det är väl självklart att vi återkommer till skattesänkningar. De är betydelsefulla för människor, även om inte Anne Ludvigsson tror det. Så är det faktiskt. Det betyder väldigt mycket att få runt en tusenlapp mer kvar i plånboken när skatten är dragen.

Vi har en kris. Det vet vi alla. Men runt 90 procent av svenska folket har fortfarande jobb och mer pengar över. Det är också betydelsefullt för att man ska kunna ta del av kultur, antingen det handlar om att köpa en tavla att hänga på väggen hemma, om man vill gå mer på teater eller bio eller om man vill köpa böcker.

Jag har aldrig sagt att Skapande skola löser alla problem. Jag har bara sagt att det är viktigt och en tydlig signal också till skolan om att kulturen ska in i skolans ordinarie arbete. De 55 miljonerna – man kan diskutera om det är mycket eller lite – betyder väldigt mycket för dem som är aktiva på kulturens område. Det är pengar som går tillbaka till kulturen. Det är i sanning ett vinna–vinna-system.

Arbetslösheten har självklart ökat på det här området som på flera andra. Men på Kulturarbetsförmedlingen konstaterar man också förvisso en ökning vid årets slut, men arbetslösheten var ännu högre 2003. Med delar av regeringens arbete och en högkonjunktur sjönk arbetslösheten 2004, 2005, 2006 och 2007. Nu är den på väg upp igen, på det här området liksom på många andra. Men den var ännu högre 2002 och 2003, och då var det inte alliansen som satt i regeringsställning, utan det var bland andra det parti som Anne Ludvigsson representerar.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2008/09:551 om ombyggnad av Nationalmuseum i Stockholm

Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Göran Persson i Simrishamn har frågat mig hur jag tänker fullfölja den föreslagna ombyggnaden inklusive kostnader och långvarig stängning.

Till att börja med vill jag betona att jag håller med Göran Persson, och förmodligen också Leif Pagrotsky här, om att det är museets verk-

samhet som ska stå i fokus. För en utåtriktad museiverksamhet är det naturligtvis centralt att kunna erbjuda sin publik kontinuitet. Jag är bekymrad över vad en stängningsperiod på sju till åtta år – som det är skisserat på i förstudien – får för konsekvenser för allmänhetens tilltro till museet. Det är viktigt att Nationalmuseum planerar för en relevant publik verksamhet även under en evakueringsperiod.

De föreslagna kostnaderna är också mycket höga. Byggnaden har under många år varit i stort behov av underhåll, och när jag tillträdde som kulturminister såg jag vikten av att ta itu med frågan som länge hade legat på den socialdemokratiska regeringens bord. Fastighetsverket har i ett förtydligande till förstudien specificerat hur kostnaderna fördelar sig på olika delprojekt och har föreslagit vad i det omfattande förslaget som bör prioriteras.

Det är dock viktigt att understryka att Fastighetsverkets förstudie är en första bedömning som vi nu har att ta ställning till.

Min främsta uppgift är nu att ta fram ett förslag på hur vi ska gå vidare. Jag känner ett stort ansvar för att museet ska vara så tillgängligt som möjligt för allmänheten och att det därför ska vara stängt under en så kort period som möjligt. Regeringen har också ansvar för fastigheten, och det är inte säkerställt att det enda grundläggande är verksamhetens säkerhet.

Då Göran Persson i Simrishamn, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Leif Pagrotsky i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 52 LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka kulturministern för svaret och också understryka en punkt där jag är glad att vi uppenbarligen har en samsyn. Det är att Nationalmuseums verksamhet bör stå i fokus när man nu diskuterar vad som ska göras med byggnaden och andra angränsande saker. Det är annars inte det intryck man fått när man som utomstående har kunnat följa processen.

Vi hade ägnat en del möda åt frågan och för vår del kommit fram till att den ambitionsnivå som är rimlig för Sveriges nationalmuseum var väldigt svår att inrymma i den befintliga otidsenliga byggnaden och i stället valt en tillbyggnad på tomten bakom.

Den tillträdande borgerliga regeringen valde likafullt i stället – jag kommer inte ihåg om det var på Lena Adelsohn Liljeroths tid eller under hennes företrädares korta period – att inte gå på den linjen utan att i stället stänga in perspektivet till vad som gick att göra i den befintliga byggnaden och gav en byggnadsutredning till fastighetsägaren.

För oss utomstående var det inte lätt att se att det var verksamheten som stod i fokus, utan det var en fråga om fastighetsunderhåll och modernisering av en enligt min mening spännande men otidsenlig museifastighet. Det är också därför som bara det alternativet har utretts. Jag tyckte då att det var lite konstigt att det resultat som Fastighetsverkets kompetenta utredare kommit fram till blev så totalt underkänt av kulturministern redan samma dag som det offentliggjordes.

Jag vill för min del att man ska se till Nationalmuseum, som är ett så prestigefullt museum och så viktigt i Sverige, för Sverige och för bilden

av Sverige, med sådana fantastiska samlingar till otroligt stora värden. Frågan om vad vi vill med vårt nationalmuseum de kommande 50 åren eller kanske 100 åren är för viktig för att bli en bieffekt av en byggnadsutredning.

Jag tycker i stället att man ska börja i andra änden och utreda vad ett museum av den digniteten kräver för att det ska bli av världsklass och därefter ta itu med frågor om byggnaden. Jag kan inte se annat än att de tre år av mandatperioden som hittills har gått är tre förlorade år. Man är tillbaka där vi var innan vi bestämde oss för vårt vägval.

Nu säger kulturministern att detta bara var en första bedömning som vi nu har att ta ställning till. Jag vill då fråga när vi kan förvänta oss ett ställningstagande, i vad mån det nu kommer något ytterligare utöver det som redan är gjort, när kulturministern nu sade att det var ett orimligt förslag.

Vad är det i det ställningstagandet som då kommer att präglas av att det är museiverksamheten som står i centrum och inte huset? Det är bara huset som är utrett. Det har blivit en kolossalt dyr lösning eftersom man ska bygga nya hus under de gamla. Man ska i praktiken ha en ny byggnad under jord för en hörsal och för tekniska ventilationsanläggningar och sådant.

Jag tycker att detta inte är en framkomlig väg om man vill ha ett museum av världsklass. Det är precis det som jag vill, och jag gissar att det också är vad kulturministern vill men kanske inte fått mandat att driva ordentligt.

Anf. 53 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Leif Pagrotsky talar om ett museum av världsklass. Jag vill också gärna ha ett museum av världsklass. Jag tycker att detta i mångt och mycket är ett museum av världsklass. Det visar också de höga besöksiffror som museet har.

Eftersom vi har en del olika uppfattningar när det exempelvis gäller detta med entréavgifter kan jag glädja mig åt att det nu snudd på exakt är lika många besökare som det var tidigare när det var så kallad fri entré, fastän det egentligen inte var det.

Jag kan eftersom jag har utredningen och förstudien från Statens fastighetsverk se att detta har varit väl känt under ett drygt års tid. Leif Pagrotsky och övriga i kulturutskottet har kunnat gå in och läsa i uppdraget. Det fanns då inga synpunkter på att uppdraget skulle omfatta något betydligt mer om museet.

Det var väldigt tydligt att det handlade om renovering och ombyggnad av Nationalmuseums befintliga byggnad, eftersom det är där de stora problemen har funnits. Det har ramlat ned delar från taken. Det har tidigare på sikt varit problem med brandsäkerheten, vilket vi har kommit till rätta med.

Det har också varit problem med ventilation och klimatfrågor över huvud taget. Det kommer på sikt att göra det svårt för Nationalmuseum att ta emot konst av hög internationell klass för att kunna fortsätta att hålla uppe den höga standard som man har på sina utställningar, som är det som har dragit publik. Därför har vi sett det som absolut nödvändigt att se över byggnaden utifrån klimatfrågor, värme, ljus och övrigt.

Det är en annan sak att huset också är vackert i sig. Det är en fråga som Nationalmuseum och Statens fastighetsverk har diskuterat. Men det ingick inte i de ursprungliga förutsättningarna. Vi har förvisso fått ett mycket genomarbetat förslag men inget alternativ till detta. Jag ser det inte som möjligt att ha ett museum stängt i sju åtta år.

Leif Pagrotsky säger att jag var kritisk från dag ett. Jag kunde konstatera, eftersom jag vet att Leif Pagrotsky var på pressvisningen, att Pagrotsky också var mycket kritisk, i varje fall enligt tidningarna då.

Jag hade anledning att engagera mig i frågan redan tidigare eftersom Jane Cederqvist på den tidigare regeringens uppdrag gjorde en översyn. Vi hade många diskussioner om det då. Jag uppfattade det inte som att man från den tidigare socialdemokratiska regeringen tog någon större hänsyn till det som Jane Cederqvist tog fram i sin utredning. Det handlade väldigt mycket om hur situationen nu ser ut inom Nationalmuseum.

Det är ett mycket viktigt museum. Det har runt 700 000 föremål. Det är naturligtvis en grannliga uppgift att flytta ut de föremålen och förvara dem någonstans under en ombyggnadsperiod. Men jag ser det inte som möjligt att ha det stängt under sju åtta år.

Jag ser det inte, som Leif Pagrotsky sade alldeles nyss, som tre förlorade år. Det är tvärtom. Den stora tillströmningen av besökare och de intressanta utställningar som har varit har dragit både svensk och internationell publik visar att det inte är tre förlorade år. Det har varit tre väldigt framgångsrika år.

Att man sedan har problem på grund av långvarig brist på underhåll är en helt annan sak. Den utveckling som jag förstår att Leif Pagrotsky här talar om var att man eventuellt, fastän det inte fanns några klara löften, skulle bygga ett designmuseum. Det handlar fortfarande inte om konsten. Det är det väsentliga och viktiga i Nationalmuseums uppdrag.

Jag kan bara konstatera att i de förslag vi hittills har fått från Statens fastighetsverk ryms knappast konsten – i alla fall inte måleriet.

Anf. 54 LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Det har nu gått tre år sedan vi socialdemokrater sade att vi ville bygga till och bygga nytt därför att den gamla byggnaden var för begränsande för den verksamhet som Sveriges nationalmuseum behöver. Det skulle också ge utrymme för att ompröva avgränsningen mellan olika museers arbetsområden och det skulle ge möjlighet att bygga lokaler som är lämpade för de stora internationella utställningar som är så framgångsrika.

Detta skrev vi fast i vårt valmanifest. För mig som kulturminister var det en mycket stor framgång att få ett sådant stort löfte i vårt erbjudande till väljarna. Jag är ledsn, och jag tror att stora delar av Kultursverige är det, för att det inte föll väljarna på läppen och för att det inte räckte för att de skulle ta emot det erbjudandet.

Den nya regeringen valde att börja om från början och utreda ett annat alternativ, som redan den dag det läggs fram av beställaren själv, självaste kulturministern, får omdömet orimligt. Tydligare kan inte ordet magplask definieras. Tydligare kan inte orden tre förlorade år definieras – tre förlorade år i planeringen för Sveriges nationalmuseums framtid. Vi står inte en millimeter längre fram i dag än vad vi gjorde när Lena Adelsohn Liljeroth tillträdde för tre år sedan. Det är ovedersägligt.

Lena Adelsohn Liljeroth försöker blanda bort korten genom att säga att det inte är tre förlorade år därför att museet har haft framgångsrika utställningar. Det är ett farligt argument för att komma från regeringen. Det som har förklarat publiktillströmningen är ju dessa fantastiska tillfälliga utställningar, som inte kommer att kunna inrymmas i huset efter den renovering som Fastighetsverket har föreslagit. Det låg ju också i korten i den beställning som regeringen gav i direktiven till Fastighetsverket.

För att museet ska kunna fortsätta att vara så framgångsrikt som det har varit med utställningarna krävs någonting annat än det som redan är föreslaget. Det ska bli spännande att se om jag får ett svar på den fråga jag ställde i mitt första inlägg till kulturministern: När kommer regeringen att redovisa sin bedömning av Fastighetsverkets förslag och sitt besked till alla oss andra som är intresserade om hur den fortsatta processen kommer att se ut och vad som ska ske med Sveriges nationalmuseum – Sveriges kanske mest prestigefulla och viktiga museum?

Jag vill ha ett museum av världsklass – ett museum som är värt att uppmärksamma runt om i världen. Det ska ha utställningar som kan sätta avtryck runt om i världen, och det ska kunna ta emot utställningar från andra delar av världen som vill komma hit och visa upp sig. Det är inte möjligt i de nuvarande lokalerna, och det kommer inte heller att vara möjligt i de renoverade lokaler som Fastighetsverket har föreslagit.

Jag vill veta av kulturministern: Hur ser planerna ut för att hämta ifatt de tre förlorade år som nu har slösats bort på en utredning som har visat sig vara en återvändsgränd? Det har visat sig att när man nu är färdig med utredningen efter tre år har man inte kommit längre fram än där man var när man började eftersom hela resultatet redan har underkänts.

Det är inte bara en fråga om hur länge museet ska vara stängt. Det är en fråga om vad för sorts museum man vill ha i framtiden och vilken sorts lokaler som den framtida museipedagogiken ställer krav på för att det här ska bli ett tilltalande och modernt museum. Dagens lokaler är från 1860-talet – tiden innan det fanns elektricitet och tiden innan det fanns hiss. De finaste ytorna finns längst upp under taket eftersom det är där det var ljus. Det är svårt att se att detta ska kunna gå att göra till ett museum i världsklass utan att man har djärvare ambitioner vad gäller byggnaden än att bara måla om, byta elkablar och bygga en ny hörsal under jord.

Anf. 55 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag vidhåller att det inte är några tre förlorade år. Det kan man inte se när Nationalmuseum i fjol hade 475 000 besökare. Det är absolut inga förlorade år.

När vi tillträdde gav vi bland andra Christina Rogestam i uppdrag att se över en del av de önskemål – det var rätt många önskemål – som hade hopat sig under den senaste socialdemokratiska regeringsperioden på tolv år. Det fanns rätt mycket att göra i form av bristande underhåll. Christina Rogestams slutsats blev bland annat att det inte minst var viktigt att se över många byggnaders behov av renovering. Till dessa hörde Nationalmuseum. Det var därför rimligt att ge Statens fastighetsverk, som har goda kunskaper inte minst när det gäller den tekniska sidan, i uppdrag att utreda hur man skulle kunna göra detta.

Vi har nu fått ett förslag som vi arbetar med på departementet. När Leif Pagrotsky frågar mig när vi kommer att återkomma kan jag bara svara: Inom kort. Det här är en mycket grannliga uppgift, och jag ser det inte som möjligt att stänga detta museum, som ändå är ett museum i världsklass, under så lång tid som sju åtta år. Det är orimligt, vilket också gäller de kostnader som finns. Det skulle ändå inte heller lösa de problem som Leif Pagrotsky menar att museet har. Han verkar i stället vilja bygga ett nytt museum. Det kostar kanske lika mycket som det här – vem vet?

Jag kan inte säga mycket mer just nu än att jag delar Leif Pagrotskys uppfattning att detta är ett viktigt museum. Det ska förbli ett viktigt museum. Men det bygger också på att museet har möjlighet att ta emot konstverk, inte minst från utlandet, och visa dem.

Jag kan konstatera att det inte hände särskilt mycket under Leif Pagrotskys regeringstid. Man talade i vanlig ordning om att nu ska vi bygga någonting nytt och någonting stort. Men de problem och de bekymmer som museet redan då hade och som jag vet att Leif Pagrotsky och andra kände till på departementet gjorde man inte mycket åt.

Anf. 56 LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Det var bristande fastighetsunderhåll som krävde stora investeringar. Min slutsats var att det då är bättre ekonomi att satsa på något djärvare och radikalare än att bara måla om, byta elkablar och installera en fläkt. Jag inser att det också är Lena Adelson Liljeroths bedömning eftersom det är en så genomgripande ombyggnad att museet ska vara stängt i sju år som är resultatet av det ogenomtänkta uppdrag som Fastighetsverket fick. De har gjort ett så bra jobb de har kunnat under omständigheterna. Men resultatet är orimligt; där vill jag faktiskt instämma med ministern.

Det är orimligt inte bara för att museet ska vara stängt i sju år utan också, och inte minst, därför att det inte ens efter ombyggnaden kan upprepa en sådan utställning som Prerafaeliterna. Det nya bygget klarar inte sådana publiksuccéer och sådana publikknipande fantastiska utställningar som man har klarat i detta gamla slitna, otidsenliga hus. Ännu mindre klarar man av att låna in och ta emot de stora framgångsrika utställningar som vandrar mellan två tre samarbetande stora internationella museer. Jag tycker att det är för dåligt, och jag tycker att Sverige förtjänar en högre ambitionsnivå för sitt nationalmuseum.

När det gäller underhåll har man separerat fastighetsägandet från verksamheten. Det gjordes förra gången vi hade en borgerlig regering, när den skulle leka affär i stor skala. Det gjorde att detta är föremål för förhandlingar varje år mellan hyresgäst och hyresvärd. Resultatet har blivit att man prioriterar sin verksamhet och inte fastigheten.

Detta har gjort att vi nu har stått inför en valsituation där vi kan välja färdväg. Vi socialdemokrater valde färdvägen att bygga till, bygga nytt, vidga perspektiven och satsa ambitiösare. De borgerliga valde att säga nej till detta, och de börjar nu finna att den väg som då återstår är att måla om det gamla huset och göra lite pynt i kanten. Det duger inte. Det krävs något mycket djärvare och mycket ambitiösare för att Sverige ska få ett nationalmuseum i nivå med sina ambitioner.

Anf. 57 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det blir mer och mer intressant. Djävare och radikalare, säger Leif Pagrotsky. Jag vet inte vad han egentligen vill ha, men uppenbarligen når inte Nationalmuseum upp till något av de krav och förväntningar som Leif Pagrotsky ställer. Jag tyckte snarare att jag hörde ord om otidsenligt, slitet och annat.

Det här kan ju inte ha kommit nyligen. Jag frågar mig bara vad Leif Pagrotsky gjorde under sina år som kulturminister. Det var ingenting som ledde till det här, utan det var tal om att bygga någonting nytt. Men han hade fortfarande stått kvar med det nuvarande huset.

Högre ambitioner, säger Leif Pagrotsky att vi ska ha. Jag tycker att det är goda ambitioner nog att kunna få Nationalmuseums hus, som jag tycker är mycket vackert, att fungera bättre. Att i det här läget inte ha möjligheter att genomföra de förslag som Statens fastighetsverk vill se, med en kostnad på uppemot 1 miljard kronor, är en helt annan sak.

Jag tycker fortfarande att det är ett bra museum med en högkvalitativ verksamhet och goda konstnärliga ambitioner. Men inte desto mindre håller jag fast vid min uppfattning att vi måste ha alternativ till den utredning som Statens fastighetsverk har tagit fram, och det är också detta som vi efterlyser. Vi återkommer inom kort med förslag på vad som ska ske med Nationalmuseum framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2008/09:511 om IB-elevernas möjligheter att söka till vidare studier

Anf. 58 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Mats Pertoft har frågat utbildningsminister Jan Björklund hur han kommer att agera för att säkerställa att elever på IB-programmet, det vill säga International Baccalaureate Diploma Programme, även i framtiden får samma möjligheter som alla andra gymnasieelever att söka till svenska högskolor.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara interpellationen.

Inledningsvis vill jag framhålla att gymnasieelever ska ha stor frihet när det gäller valet av utbildning. Givetvis är det regeringens ambition att den svenska gymnasieskolan ska stå sig väl när det gäller att förbereda eleverna för en alltmer internationaliserad högre utbildning. I ljuset av globaliseringen är det dock viktigt att eleverna kan välja utbildningsalternativ med en stark internationell prägel. IB-utbildningen är internationellt erkänd som en utbildning som ger god förberedelse för högre studier.

Elever från svensk gymnasial utbildning får från och med höstterminen 2010 tillgodoräkna sig så kallade meritpoäng när de söker till högskolan. Det innebär att de kan få extra poäng till sitt jämförelsetal för betyg i kurser i moderna språk, engelska och matematik samt kurser som är relevanta för den sökta utbildningen. Syftet med detta är att uppmuntra elever i gymnasieskolan att läsa språk och matematik på en fördjupad

*Svar på
interpellationer*

nivå samt att premiera studier i gymnasieskolan som har särskild betydelse för den utbildning som eleven avser att söka till.

Utbildningarna i olika länder skiljer sig dock åt. I vissa länder och utbildningssystem finns motsvarande möjligheter som svenska gymnasieelever har när det gäller att välja inriktningar och kurser. I andra länder saknas sådana möjligheter. Att låta sökande med betyg från utländsk utbildning tillgodoräkna sig meritpoäng förutsätter att vi på ett rättvist sätt kan jämföra olika länders gymnasiala utbildning på kursnivå, vilket är svårt.

Eftersom sökande som inte tillgodoräknas meritpoäng får ett annat jämförelsevärde ska de i betygsurvalet inte konkurrera med sökande som tillgodoräknas meritpoäng. Från och med höstterminen 2010 finns därför i betygsurvalet en särskild kvotgrupp för sökande med betyg från utländsk utbildning.

På grund av att platserna fördelas till respektive kvotgrupp i förhållande till antalet behöriga sökande i gruppen kan de nya bestämmelserna innebära att utländska sökande, särskilt till populära utbildningar, kan komma att konkurrera om få platser. Det kan också innebära att duktiga utländska sökande inte antas medan svenska sökande med ett jämförelsevis sämre meritvärde antas.

Den viktigaste målsättningen med de antagningsregler som träder i kraft den 1 januari 2010 är att sända tydliga signaler till elever i gymnasieskolan om att ansträngning och fördjupning lönar sig. Därför bereds för närvarande inom Regeringskansliet ett förslag att inom kort ge Högscoleverket i uppdrag att utreda om det finns förutsättningar att tilldela meritpoäng för bland annat IB-utbildning på likvärdiga villkor som för svensk gymnasial utbildning. Utgångspunkten är att IB-elever ska kunna meritvärderas på ett likvärdigt sätt och konkurrera i samma urvalsgrupper som sökande med betyg från svensk gymnasial utbildning.

Anf. 59 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Jag gladdde mig särskilt åt de sista meningarna om att man arbetar med frågan. Men samtidigt måste jag säga att jag blir lite förvånad. IB-programmet har funnits länge i den svenska gymnasieskolan. Det har väl varit lite grann av ett flaggskepp. Det sägs till med att det är det mest krävande studieprogram på gymnasienivå i Sverige över huvud taget.

I ministerns svar pratas det om att man vill sända tydliga signaler till elever i gymnasieskolan om att ansträngning och fördjupning lönar sig. Jag håller med om det. Det är bra att våra elever vet att ansträngning och fördjupning lönar sig. Men det är inte bra att när man väljer det mest krävande studieprogrammet på gymnasienivå som har funnits en lång tid i Sverige får man beskedet att ens studier helt plötsligt värderas lägre. Det här är inte något nytt. Vad jag har förstått var man medveten om denna konsekvens redan i beslutet 2007. Det har gått en lång tid sedan dess, och ingenting har hänt.

Nu säger man att man förbereder att ge Högscoleverket i uppdrag att finna förutsättningar, men i dag har vi 2009. Varför vänta till sista minuten på det här sättet?

IB-programmet har ju varit en stor tillgång i den svenska gymnasieskolan som jag tror att vi båda är måna om att behålla och värdera. Det är en utbildning som är av internationell standard, men det är svenska elever som väljer den i Sverige inom ramen för den svenska gymnasieskolan, oftast till och med inom ramen för den kommunala svenska gymnasieskolan.

Det blir lite märkligt när de då ska värderas som utländska sökande. Jag tycker att det är viktigt med utländska sökande till den svenska högskolan. Det är en del av en globaliserad värld för att stärka den svenska konkurrenskraften och bidra med nya saker, ny information och så vidare på den internationella arenan. Men elever som har gått den svenska gymnasieskolan har också kunnat välja IB-programmet utifrån det som ministern sade, nämligen den stora friheten som har varit ett adelsmärke för vår svenska gymnasieskola. Nu pratar vi om pedagogisk frihet. Vi pratar inte om att sänka nivån.

Problemet är att regeringen inte verkar ha klarat av att från 2007 till 2009 ta fram en lösning för hur det program som sägs vara det mest krävande studieprogrammet på gymnasienivå i Sverige kan värderas på ett korrekt sätt när man söker till högskolan.

Min fråga till ministern är: Varför sker detta nu i sista minuten? Det här är ju att leka med de ca 1 000 IB-elever som varje år söker till och varje år utexamineras från IB-programmet. Jag skulle vilja höra lite mer konkret från ministern vad man tänker göra. Hur snabbt kan det gå att få fram en lösning på detta problem?

Anf. 60 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag vill tacka Mats Pertoft för att han har fört denna fråga till riksdagen. Det är intressant att få diskutera den. Den är viktig.

Jag vill börja med att ställa frågan: Varför införde vi betyg med meritpoäng?

Från mitt perspektiv är det förstås viktigt att våra studenter har bra förkunskaper, men huvudmotivet låg faktiskt på statsrådet Björklunds ansvarsområde, och det är mot den bakgrunden mycket förståeligt att interpellanten riktade sin fråga till skolministern.

Vi vill skicka tydliga signaler till Sveriges gymnasister att det lönar sig att anstränga sig och att det lönar sig att välja krävande ämnen. Jag tycker att införandet av meritpoäng är en av de bättre saker som jag har gjort under mina hittillsvarande tre år på den här posten som högskoleminister. Mycket tyder på att den här signalverkan redan har haft effekt och att det här påverkar valen på ett önskvärt sätt i gymnasieskolan.

När man gör stora förändringar uppstår en del problem i marginalen. Jag ska villigt erkänna att vi nu ser att vi möjligen underskattade problemet för IB-eleverna. Vi tyckte dock då att lösningen med en kvotgrupp för utländska elever var en bra lösning. Jag kan väl ändå för att försvara oss till hälften säga att jag tror att kritikerna möjligen underskattar den lösningen. I många fall skulle den ha fungerat mycket bra också för IB-eleverna.

Men i takt med att denna fråga har blivit mer och mer uppmärksammad och vi har diskuterat den internt har väl också vi kommit till slutsatsen att IB-elever möjligen missgynnas i detta nya system. Då är det precis som Mats Pertoft säger att vi är överens om att international

baccalaureate är en bra gymnasieutbildning, och det vore väldigt synd om det spred sig i Sverige att man inte ska gå på IB om man ska komma in på en populär högskoleutbildning. Vi känner att vi på något sätt bör rätta till det här.

Mats Pertoft ställer frågan vad som menas med detta mer konkret, och jag skulle då kanske lite skämtsamt vilja säga att det skulle jag också vilja veta. Med det vill jag säga att det här inte är lätt. Antagningssystemet är krångligt redan från början. Det vilar dock på vissa principer om rättvisa, likvärdighet och transparens och sådant där. När man börjar göra undantag är det väldigt lätt att hela bygget rasar, för om någon av grundpelarna rycks undan blir det mer instabilt.

Vi har dock nu en dialog med Högskoleverket om ett uppdrag till dem. Jag räknar med att det ska klubbas i regeringen nästa vecka, torsdagen den 11 juni. Då kommer de att få tid på sig fram till den 1 oktober, och vi har ändå gott hopp om att kunna hitta en lösning. Skulle det bara handla om att transformera IB-resultat till jämförbara meritpoängsresultat är det relativt lätt. Det är bara det att med det ena följer det andra. Får IB den här rättigheten kommer också andra att kräva att få det, och det är det som är svårigheten i det uppdrag som Högskoleverket nu får. Men vi har gott hopp om att de ska klara det.

Anf. 61 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Ja, hur ska jag kommentera detta? Det är väl bättre att vakna sent än aldrig, ungefär så. År 2007 fattades beslutet i riksdagen om meritpoängen. Redan då i det beslutet fanns IB-problematiken nämnd. Och det är ju bra att man har vaknat nu, men det hade varit bättre att vakna tidigare, inte minst när man tänker på att det är cirka tusen elever som nu sitter hemma på sin kammare och funderar på om de ska söka till IB-programmet i höst, och IB-skolorna och programmen undrar om de får några elever när det är så oklart hur betygen kommer att värderas i framtiden.

Jag tycker att det är väldigt bra att ministern säger att uppdraget ska finnas redan nästa vecka och att Högskoleverket den 1 augusti antagligen ska kunna leverera.

(Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp): Den 1 oktober.)

Ursäkta! Tack för rättelsen! Jag var lite optimistisk för jag skulle vilja skynda på detta ännu mer med tanke på att man sedan 2007 har känt till problematiken. Jag menar att våra grannländer visar att det här går. Jag har när jag har försökt att djupdyka i denna problematik förstått att till exempel vårt grannland Norge har gjort en liknande utvärdering och därtill kommit fram till att hos dem motsvarar IB-betygen gott och väl systemet med meritpoäng.

Jag kan inte jämföra det svenska och det norska meritpoängssystemet, så jag vill därmed inte säga att det här är en optimal lösning, men jag menar att när Norge har klarat det här så bra borde det ju gå i Sverige också.

Vad jag framför allt oroar mig för nu när jag hör att regeringen är på banan är hur denna information i så god tid som möjligt ska nå ut till de elever som funderar på det här, för det här kan ju faktiskt betyda vara

eller icke vara för olika IB-program i våra gymnasieskolor. Det här är just en sammanfattning av mycket av det som vi eftersträvar i den svenska gymnasieskolan – ett gymnasieprogram som verkligen premierar och tar fram det bästa hos eleverna, kräver mycket av dem och levererar mycket. Vi ser också att de elever som har gått på IB-programmet genomgående lyckas väldigt väl.

Min fråga till ministern blir då: Jag förstår att ett snabbt beslut är nödvändigt, men hur agerar man nu så att de sökande inför höstterminen redan får veta vad som kommer att gälla eller så snabbt som möjligt får veta vad som är regeringens ambition? För det här med kommunikation är inte alltid så lätt, och det är ju så att det är regeringen som har släpat efter och hade kunnat göra det här för länge sedan eftersom man ändå var medveten om problematiken i själva beslutet. Den finns nämnd där, och det är bara att konstatera att man har sovit ganska länge och vaknat lite väl sent. Men man har ändå vaknat, och det tycker jag är positivt!

Anf. 62 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag ska inte ge några råd i individuella fall, men man ska ju ha klart för sig att till de allra flesta platser i svensk högskola räcker i dag mer än väl ett gott slutbetyg från ett IB-program. Att tro att en IB-utbildning är värdelös med det nya intagningssystemet är att gå alldeles för långt. Även med lösningen att de skulle söka i den utländska kvotgruppen skulle de i många fall klara sig mycket bra. Men tidsplanen är viktig och vi är inställda på att vi när vi får den här lösningen den 1 oktober efter ett snabbt remissförfarande ska kunna fatta beslut så att det här ska vara känt i relativt god tid före de ansöknings- och antagningstillfällena som finns 2010. Fram till dess får ungdomar och deras familjer nöja sig med beskedet att vi är helt inställda på att hitta en lösning som i ännu högre grad än den nuvarande tillgodoser IB-elevernans möjligheter att behandlas på jämlik fot med andra sökande.

Jag minns inte om Mats Pertoft hade en motion om IB-situationen när vi fattade det här beslutet 2007. I så fall får jag väl erkänna att han vaknade tidigare, men jag har inget minne av någon sådan motion.

Anf. 63 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Nej, jag hade ingen sådan motion eftersom frågan ju var nämnd i propositionen, och därmed förutsatte jag att regeringen skulle ta sitt ansvar och göra arbetet och inte hålla på med en tömrosasömn fram till 2009. Men det är bra att det kommer ett beslut nu; jag klagar inte på det, utan det är mer att man får tänka sig för.

Det här är ett problem. Ministern tog upp i början av sitt anförande också den stora frihet som vi har i den svenska gymnasieskolan. Det blir problem när regeringen inskränker denna frihet. Det blir bieffekter att program som hela tiden har varit giltiga och fullvärdiga i den svenska gymnasieskolan plötsligt kommer i någon sorts skuggzon, och plötsligt betraktas eleven som någon som kommer från andra länders skolsystem när eleven egentligen hela tiden har gått i den svenska gymnasieskolan. Det ser jag som ett större problem, men det kanske jag inte ska ta upp här och nu.

Kommer regeringen att på något sätt gå ut till IB-programmen och informera om det arbete som pågår? Det är viktigt, eftersom det är så

brådskande, att det verkligen kommer fram information, helst redan direkt efter regeringsbeslutet om uppdraget till Högskoleverket.

Jag har fått många meddelanden och kontakter från olika grupper som sysslar med IB som är oroliga. De är tacksamma för att vi debatterar frågan i dag. De undrar vad det är som kommer att hända. De skulle bli hjälpta av information från regeringens sida.

Anf. 64 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Detta är ett samtal mellan sjuovare. Vi har tydligen båda sovit när vi borde ha varit vakna. Nu är vi vakna, och det ska säkert gå att hitta en lösning på detta – även om det inte är lätt. Norge är inte med i Europeiska unionen men har i och för sig en hel del av de förpliktelser ett medlemskap innebär. Jag vill nämna detta därför att ett problem är att unionsmedborgare ska behandlas som svenska medborgare. I den mån vi ger möjligheter för dessa elever innebär det i nästa led förmodligen att IB-elever på gymnasieskolor i andra länder får samma möjligheter. I tredje ledet innebär det att skolor som hävdar att de är likadana som IB-skolorna bör få samma möjligheter. Till sist kan själva grundvalen för det nya antagningssystemet skaka. Detta är inte lätt.

När vi talar om att det här är den svenska gymnasieskolans flaggskepp vill jag säga att jag känner väl till IB-programmet. Jag är glad för att det finns, jag känner många som har gått där och jag vet att det är bra. Samtidigt ska vi inte falla i farstun på det sättet att vi inte också erkänner att i den svenska kommunala och med andra huvudmän drivna gymnasieskolan finns också många bra program. Särskilt när vi får system med meritpoäng som påverkar elevernas beteende tror jag att det finns många bra utbildningar i den så att säga svenska gymnasieskolan.

IB bör finnas kvar. Vi ska på allt sätt anstränga oss för att de ska få likvärdiga förutsättningar. Nästa torsdag kommer ett uppdrag till HSV som förhoppningsvis löser denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellationerna 2008/09:533 och 558 om bredband i hela landet

Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stimulera en snabb bredbandsutbyggnad även utanför storstäderna.

Désirée Liljevall har ställt frågor på samma tema och vill ha svar på vilka åtgärder jag avser att vidta för att den svenska bredbandsutbyggnaden fortsätter i Sverige så att alla får tillgång till en snabb Internetuppkoppling. Désirée Liljevall frågar också när och hur jag avser att implementera EU:s bidrag i bredbandsutbyggnadsprocessen.

Eva-Lena Jansson och Désirée Liljevall uttrycker en oro för att företag och boende i glesbygdsområden inte har samma tillgång till bredband som mer tätbefolkade delar av landet och att företagen därför riskerar att halka efter.

Jag vill börja med att säga att regeringen på många sätt arbetar aktivt för att IT och bredband ska bidra till fler jobb genom fler och växande företag, till utvecklingskraft i alla delar av Sverige och till att förena miljö och företagsamhet.

Sverige har överlag en god tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet. Enligt Post- och telestyrelsens senaste kartläggning har de flesta hushåll och företag förutsättningar att få bredband via trådbundna eller trådlösa nät. Det som bidragit till denna utveckling är en politik och reglering som stimulerat ökad konkurrens, täckningskrav vid frekvenstilldelning, en hög användning av Internet samt en teknisk utveckling, inte minst av mobilt bredband.

Men vi kan inte blunda för att det finns skillnader. I storstäder kan man i dag välja mellan flera operatörer och olika bredbandsuppkopplingar, medan valmöjligheterna i småorter och landsbygd är mer begränsade. Det finns också områden som saknar tillgång till en fungerande IT-infrastruktur.

Tillgång till IT-infrastruktur och bredband är en viktig fråga för regeringen och något som vi arbetar kontinuerligt med. Statens huvudsakliga roll är att få marknaden att fungera effektivt och ge marknadsaktörerna goda förutsättningar för sin verksamhet. Regeringen har stor tilltro till de drivkrafter som finns på marknaden. Samtidigt är förutsättningarna för att bygga ut ny infrastruktur sämre i de glest befolkade delarna av vårt land. Utmaningen är större i dessa delar.

Staten har ett ansvar för den miniminivå av så kallade samhällsomfattande tjänster som medborgarna har rätt till. Här pågår ett arbete både inom EU och Sverige för att diskutera hur samhällsomfattande tjänster ska definieras och hur nödvändiga åtgärder ska finansieras.

De medel som nu frigörs inom EU kan vara en ytterligare möjlighet i sammanhanget. Regeringen tittar just nu på möjligheterna att använda medlen på ett verkningsfullt sätt inom ramen för en ansvarsfull statsfinansiell politik.

Regeringen har också fått in ett antal förslag som bland annat rör tillgången till IT-infrastruktur och bredband. Det gäller de statliga utredningarna *Effektiva signaler* (Billinger) och *Bredband i hela landet* (Hedén) och förslag från Post- och telestyrelsen. Dessa förslag bereds nu inom Regeringskansliet.

Anf. 66 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Tack, statsrådet Åsa Torstensson, för svaret, även om jag kanske inte är fullt tillfredsställd med svaret.

PTS har gjort en bedömning av hur sannolikt det kommer att vara svårt för operatörerna att på enbart kommersiella villkor bygga ut och uppgradera infrastruktur med hög överföringskapacitet i områden med få användare. Det har Åsa Torstensson kommenterat i svaret på min interpellation, herr talman. Ändå verkar det som att regeringen och dess företrädare har en stor tilltro till marknaden i dessa frågor.

För några veckor sedan var jag på en telekomnätverksträff där frågan om bredband var hetast. Flera av oss här var närvarande. Det som togs upp vid träffen var att man inte såg att marknaden tog ansvaret för att bygga ut.

I en bredbandskartläggning från 2008 som PTS har gjort kan man läsa vilka länder som har gjort politiska prioriteringar av bredband och offentliga investeringar. Frankrike, Finland, Storbritannien, USA, Tyskland och Sydkorea har en officiell strategi. Sverige har det inte. Frankrike, Finland, Storbritannien, USA, Tyskland och Sydkorea har mätbara mål. Sverige har det inte. När man jämför de olika länderna i fråga om investeringar är Sverige sämst i klassen.

Det här är lite illavarslande. Vi har pratat om vikten av att skapa fler arbetstillfällen. Jag lyfte upp i min interpellation, herr talman, att en bredbandsutbyggnad i hela landet är en förutsättning för att myndigheter, landsting och kommuner kan ge medborgarna bättre service. Vi vet att på EU-medicinområdet, äldreomsorg och sjukvård, skulle arbetet underlättas betydligt i glest befolkade delar av landet. Då ser man inte från regeringens sida att man faktiskt borde satsa mer. När jag hörde svaret fick jag uppfattningen att ni tycker att det är viktigt, men jag undrar vad ni gör.

Av svaret framgick följande: ”Tillgång till IT-infrastruktur och bredband är en viktig fråga för regeringen och något som vi arbetar kontinuerligt med.” Hur då? Vad har i så fall regeringen gjort, herr talman? Det vore viktigt att kunna berätta.

I PTS egen utredning finns ingen officiell strategi och inga mätbara mål. Det går inte heller att se förväntade ekonomiska effekter. I Sydkorea har man räknat på att det ska bli 120 000 nya arbeten. Vad gör regeringen? Väntar man på utredningarna? Pågår ett utredningsarbete? Varför har det i så fall tagit så lång tid? Det har gått snart tre år sedan regeringen tillträdde. Något hade regeringen kunnat göra.

Det här är ett sätt att bidra med nya jobb. Det höjer kapaciteten där marknaden inte vill ta ansvar, men det är också en konkurrenssituation jämfört med andra länder om vi kan utöka antalet medborgare som får tillgång till bredband – framför allt företag runt om i landet.

Herr talman! Vad har regeringen gjort? Varför händer så lite när det gäller officiell strategi och mål?

Anf. 67 DÉsirÉE LILJEVALL (s):

Herr talman! Jag vill tacka infrastrukturminister Åsa Torstensson för svaret. Det är hedervärt av henne att komma till riksdagen för en interpellationsdebatt mitt under brinnande valrörelse.

Samtidigt handlar faktiskt den här debatten till viss del om EU och hur EU kan påverka bredbandsutbyggnaden i Sverige i en positiv riktning.

Sverige har en väl utbyggd IT-infrastruktur och en bra tillgång till Internet. Det hänger i många stycken samman med de investeringar som gjordes i början av 2000-talet, till exempel bredbandsstödet och hem-pc-reformen.

Det senare kan till och med sägas vara en bidragande orsak till att Sverige tillhör de ledande IT-länderna. Det är olyckligt att den borgerliga regeringen valde att skicka den satsningen till de sälla jaktmarkerna.

Men det finns mycket kvar att göra. Enligt World Internet Institute befinner sig nästan en tredjedel av svenskarna utanför Internetvärlden, med andra ord två miljoner.

Den siffran presenterade institutet vid Internetdagarna i höstas. Samma siffra presenterades året innan. Det betyder att det fortfarande finns massor av svenskar som inte har börjat ta sina första steg på den digitala trappan.

Hur ska man få alla dessa människor att ta sig in i cybervärlden? För mig handlar det om två saker. För det första gäller det att ringa in vilka som har hamnat utanför och aktivt hjälpa dem in. För det andra måste bredbandsutbyggnaden fortsätta, så att alla får snabb tillgång till Internet.

I dag är många uppkopplade jämt, antingen via datorn eller via mobilen. Men för att det ska gå måste det finnas fungerande täckning, och så är det inte på alla ställen i vårt avlånga land. I dag saknar hundratusentals hushåll bredband, och på många platser i Sverige är det total mobilskugga.

Herr talman! Om vi ska kunna behålla och förbättra vår goda position inom bredbandsområdet måste Sverige införa långsiktiga mål och formulera en nationell strategi, precis som Eva-Lena Jansson sade.

Om vi inte gör det och om vi undertrycker behovet av förbättrad bredbandsinfrastruktur riskerar Sverige att hamna i bakvattnet. Det är ingen lyckad framtidssyn om vi vill att Sverige ska vara en ledande IT-nation och om vi vill värna en ekonomisk utveckling av rang.

Bredbandsförslagen har duggat tätt det senaste året. Ett förslag handlar om frekvensutdelningen och ett förslag är att staten ska gå in med 3 miljarder för att alla hushåll ska ha tillgång till bredband. Och nyligen kom Post- och telestyrelsen med sin bredbandsrapport där man efterfrågar tydliga mål och visioner från regeringens sida. Men några sådana har vi inte sett till.

I stället för att ta till sig utredarnas utredningar fortsätter regeringen att utreda.

Kan det vara så att infrastrukturminister Torstensson inte får gehör för en statlig bredbandsutbyggnad i de interna budgetförhandlingarna? Vänder finansministern bort huvudet när infrastrukturministern står med sin tiggarmössa utanför Finansdepartementet?

Anf. 68 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Herr talman! Vi måste tydliggöra politikens och statens roll på IT-området.

I första hand bör staten inte skapa onödigt krångel och onödiga hinder i regelverket. Politiska beslut måste vara tydliga och långsiktiga och främja innovation, teknikspridning och IT-standardisering. Och politikens roll är att ställa krav på robusthet och säkerhet.

Vi verkar för ökad konkurrens på telekommarknaden. Utbyggnad av bredband, både trådbundet och trådlöst, ska i första hand ske i marknadens regi. Politiken och staten ska skapa bra förutsättningar för en fungerande konkurrens utan snedvridningar och hinder.

Eva-Lena Jansson anklagar i sin interpellation den borgerliga regeringen för övertro på marknadskrafterna. Jag ser dock oppositionens övertro på staten, staten som kan allt, är bäst på allt och har råd med allt.

Jag förstår att staten ibland måste hjälpa till, men det tidigare bredbandsstödet, till exempel, användes inte på ett optimalt sätt. Det användes även i de områden där det fanns en vilja från privata aktörers sida att bygga IT-infrastruktur.

Dessutom låter det på Socialdemokraterna som att utbyggnaden av bredband har stannat av medan den senaste statistiken från PTS säger tvärtom. Bara under ett år har 300 000 fler hushåll och företag fått möjlighet till bredband via fiber.

Men det finns fortfarande mycket att göra. Utbyggnad av IT-infrastruktur, så att man skulle täcka hela landet med högkapacitetsnät skulle kräva, grovt uppskattat, 70–80 miljarder kronor.

Bredbandsutredningen, som bereds just nu på Regeringskansliet tillsammans med Frekvensutredningen, uppskattar att det skulle behövas 7,3 miljarder för att täcka de vita fläckarna just nu. Det innebär 3 miljarder från statens kassa.

Socialdemokraterna föreslår i sitt budgetförslag blygsamma 45 miljoner kronor för IT-infrastruktur.

Man kan fråga sig: Var är resten av miljarderna som behövs för att täcka de fina visionerna? Dessutom var förra årets budgetförslag 100 miljoner kronor. Varför sänker Socialdemokraterna sin ambitionsnivå med hälften?

Är det så att vi ser en splittring inom det socialdemokratiska partiet mellan interpellanterna och partiets ledning, som nedprioriterat IT-infrastrukturfrågan, eller är det en enad linje med mycket snack och ingen finansiering?

Anf. 69 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Vad det gäller interpellationer och EU-valrörelsen är det väl en ömsesidighet. Det är ju interpellanterna som har ställt interpellationerna. Det är därför vi alla finns här i kammaren i dag.

Men låt oss ta den diskussion som Désirée Liljevall hänvisar till! Naturligtvis är det här också en del i att skapa bra förutsättningar för tillväxt och utveckling i hela EU. Det är därför som det också finns en diskussion med anledning av Recovery Plan om bredbandsutbyggnad.

Därmed är det naturligtvis viktigt att andra länder, förutom Sverige, också har höga ambitioner att skapa bra bredbandsförutsättningar i sina länder för sina hushåll och sina invånare.

Eva-Lena Jansson frågar vad regeringen har gjort och hänvisar till att Post- och telestyrelsen efterfrågar strategier. Det är ju Post- och telestyrelsens uppgift att komma med årliga kartläggningar och följa utvecklingen på bredbandssidan. Det är naturligtvis Post- och telestyrelsens ansvar som myndighet.

Regeringen anser, precis som jag sade, att det först och främst är marknadens aktörer som ska möta sina kunder och tillgodose kundernas behov när det gäller IT-infrastrukturen, eftersom det ligger i marknadsaktörernas intresse.

Men, precis som jag också sade, finns det behov av statliga insatser i de mest glesbebyggda områdena. Därför har regeringen vidtagit åtgärder för att stimulera marknaden. Det är därför som vi har lagt in resurser för kanalisering när det gäller IT-infrastruktur. Det har vi gjort just i syfte att nyttja situationen på ett bra sätt.

Om man ändå gräver runt om i landet i vägar eller annan infrastruktur kan man samtidigt göra bra saker och lägga in tomrör.

Dessutom har vi i ett mycket avgörande, tror jag, långsiktigt beslut avsatt radiofrekvenser för de elektroniska kommunikationstjänsterna. Det

tror jag långsiktigt kommer att visa sig vara det avgjort viktigaste beslutet just när det gäller att kunna utveckla mobila bredbandstjänster med mycket bra yttäckning.

Vidare har vi gett möjlighet till skattereduktion när det gäller arbetskostnad vid anslutning av elektroniska kommunikationsmedel till hus genom de ROT-avdrag som finns. Där finns en mycket tydlig koppling till vad staten å sin sida har gjort.

Désirée Liljevall kommenterade att två miljoner människor står utanför. Jag tror att det är oerhört viktigt att identifiera vad ”utanför” i det här sammanhanget betyder. Det är ju inte så att man därmed inte har tillgång till Internet, bredbandsuppkoppling, utan det gäller människor som av en eller annan anledning finns utanför användningen av den tekniken. Inte desto mindre ska man vara uppmärksam på detta.

Vi har bett Handisam identifiera vilka åtgärder som har vidtagits för att inkludera dem som trots allt vill vara uppkopplade. Dock vet jag – jag kan visa siffror i det avseendet – att det finns människor som aktivt *väljer* att stå utanför. Det är oerhört viktigt att tala om vad ”två miljoner” står för. Det gäller alltså människor som i många sammanhang har valt att inte använda Internet. Det handlar *inte* om att man inte per automatik kan koppla upp sig.

Anf. 70 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag har en ganska stark tro på att staten kan göra saker. Infrastrukturen har vi kommit överens om är ganska bra att staten sköter. Vi vet ju att marknaden inte kommer att ta det ansvaret.

Den här regeringen har valt att överföra kostnader för infrastrukturen – det gäller då till exempel väg och, framför allt, järnväg – på kommuner och landsting. Också i den här aktuella frågan säger man att marknaden ska ta ansvar. Men vi vet att marknaden tar ansvar bara när det är lönsamt – ibland inte ens då.

I svaret från statsrådet, herr talman, står det:

”Staten har ett ansvar för den miniminivå av så kallade samhällsomsfattande tjänster som medborgarna har rätt till.” För mig är det beträffande samhällsomsfattande tjänster inte fråga om en miniminivå utan om någonting som är ganska viktigt. Om vi ska ha en äldreomsorg och en sjukvård som fungerar i hela landet – vi vet att kostnaderna kommer att öka och att behoven med en åldrande befolkning inte kommer att bli mindre – är det bra om IT-infrastrukturen kan användas på ett sådant sätt att det hela underlättas och kostnaden sänks.

Därför ställer jag frågan: Avser statsrådet att vidta några åtgärder för att stimulera en snabb bredbandsutbyggnad även utanför storstäderna?

Det svar jag får är att de medel som nu frigörs inom EU kan vara en möjlighet i sammanhanget samt att regeringen just nu tittar på möjligheterna att använda medlen inom ramen för en ansvarsfull statsfinansiell politik. För mig är en ansvarsfull statsfinansiell politik att människor inte går arbetslösa utan att man gör så som sker i många av de länder som jag hänvisat till, nämligen investerar i infrastruktur som skapar arbeten. Det är ett jättebra användningssätt när det gäller statsfinanserna.

Tycker inte regeringen att det är lite pinsamt när PTS säger att man inte har en officiell strategi eller mål på området? Det borde i alla fall kännas lite tråkigt.

Svar på
interpellationer

Som jag har skrivit – detta är viktigt – tycker jag att det, om man stimulerar bredbandsutbyggnaden, borde finnas förutsättningar för att tillhandahålla också öppna nät så att man liksom inte binder in via olika operatörer. Just nu pågår en diskussion. Operatörerna är beredda att bygga bredband, men det förutsätter att man kopplar upp sig mot dem och tecknar avtal. PTS har kritiserat bland annat hur Telia i Örebro län vill satsa på infrastrukturutbyggnaden. Också det är en frågeställning i sammanhanget.

Jag skulle vilja veta varför regeringen inte har tyckt att det är viktigt att ha en officiell strategi och mål på området.

Anf. 71 DÉsirÉE LILJEVALL (s):

Herr talman! För inte alltför länge sedan stod jag och infrastrukturministern här under riksdagens frågestund och debatterade bredbandsutbyggnaden. Då hade jag precis fått information om att EU vill satsa 190 miljoner kronor på en bättre tillgång till informations- och kommunikationsteknik på den svenska landsbygden, med särskild tyngd på snabba Internettjänster.

En förutsättning för att få tillgång till EU-pengarna är att Sverige medfinansierar – det gäller 25 procent. Med EU-pengarna skulle det till slut bli 250 miljoner kronor.

I debatten svarade ministern att det handlar om att finna en medfinansiering för detta. Eftersom det vid det tillfället inte gavs utrymme för mig att ställa ytterligare en följdfråga har jag därefter skriftligen gjort det. I det svar som jag fick förra veckan skriver infrastrukturministern att det inte är uteslutet att de kommuner som så önskar är med och medfinansierar. Jag tar mig för pannan!

Är det meningen att kommunerna ska stå för notan när det gäller en statlig angelägenhet, nämligen utbyggnaden av den digitala infrastrukturen i landet?

Just nu befinner vi oss i ett läge där kommunernas ekonomi är hårt ansträngd. Kommunerna har svårt att klara sin kärnverksamhet – vård, skola och omsorg. Inte kan det väl då vara meningen att vältra över ytterligare kostnader på kommunerna, eller hur?

Jag frågar därför igen: Hur avser ministern att implementera EU:s bidrag i bredbandsutbyggnadsprocessen i Sverige?

Anf. 72 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Herr talman! För att främja bredbandsutbyggnaden har alliansregeringen anslagit 265 miljoner kronor i samband med utbyggnaden av annan infrastruktur åren 2008–2011. Det gäller självklart områden där det inte funnits marknadsmässiga lösningar.

De två miljoner människor som Désirée Liljevall valt att återge statistik om inkluderar även dem som har tillgång till Internet men som av olika anledningar väljer att sällan använda det. Enligt PTS har 98 procent av Sveriges befolkning möjlighet till bredband via olika DSL-uppkopplingar och 35 procent via fibernätet.

Svenska IT-företag är IT-mogna. Redan i januari 2008 hade 89 procent av de svenska företagen tillgång till bredband. Allt fler svenska företag ser IT som en möjlighet att effektivisera verksamheten och även skapa nya intäkter.

I sina interpellationer oroar sig interpellanterna för att företagens konkurrensmöjligheter i glesare delar av landet kan äventyras genom en bristande infrastruktur. Jag förnekar inte att möjligheten till Internetuppkoppling är mycket viktig både för företagande och för sysselsättning. Men om konkurrensfrågor ligger er båda socialdemokrater så varmt om hjärtat kan jag tipsa om en annan åtgärd. Enligt en rapport om konkurrens från World Economic Forum ligger nämligen Sverige mycket bra till. Bland 137 länder ligger Sverige på fjärde plats när det gäller konkurrenskraft. Det som utpekats som största hindret för svensk konkurrenskraft är den svenska skattenivån. Det är kanske en fråga som man i så fall bör driva inom partiet.

Anf. 73 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Till er interpellanter vill jag säga att jag tror att det är oerhört viktigt att förstå – vilket ni naturligtvis gör, även om det inte framgår i debatten – att världen så att säga inte står stilla inom IT-sektorn, framför allt inte inom bredbandsutbyggnadsprocessen och inte i Sverige. Inte heller står det stilla när det gäller marknadens utveckling. Saker är på gång. Ganska mycket händer.

Att 98,9 procent av Sveriges befolkning har via sitt fasta boställe tillgång till Ice.net med en hastighet på 1–2 megabit per sekund har naturligtvis betydelse. Att Ice.net kan täcka 90 procent av Sveriges geografiska yta har också betydelse för tillgången fortsättningsvis.

Vi pratade tidigare om PTS. När det gäller 800-megahertzbandet kommer PTS inom en snar framtid att dela ut tillstånd, något som är oerhört attraktivt och som också innebär att Internetoperatören kan erbjuda snabbt bredband i stora delar av landet.

I fråga om ambitionen att det ska vara svart eller vitt vill jag återkomma till att det inom IT-branschen och bredbandssektorn ligger i sakens natur att det inte står stilla.

Det är teknikutveckling som innebär att det undan för undan skapas nya tekniska möjligheter att nå fler delar av landet.

Till Désirée Liljevall vad gäller Recovery Plan: Det är mycket riktigt två delar i det. I ärlighetens namn ska jag säga att det är precis som det var under Socialdemokraternas tid att det är kommunerna som till oerhört stor del tar kostnaden för bredbandsutbyggnaden. Så har det varit. Det är inte så att staten har tagit detta ansvar, även om ni i dag får det att låta så. När man använder strukturfondsmedel och motsvarande handlar det naturligtvis om regional eller kommunal medfinansiering. I dag gäller det att ta hem dessa pengar, något som naturligtvis måste hanteras under statens utgiftstak. Det arbetet pågår i regeringen för att skapa möjligheter för att hantera detta på bästa sätt.

När vi nu pratar om Internetkoppling och bredbandskapacitet är det inget tvivel om att det är helt avgörande för företagande och de enskilda hushållen runt omkring i landet att vi har bra kapacitet, och det sker ständigt en teknikutveckling.

För att återkomma till en av de utredningar som det tidigare hänvisades till fanns det en analys av det bredbandsstöd som gavs fram till 2007 som gav indikationer på att man har skapat problem som gjort att marknaden har avstått därför att det blir gränsdragningar så fort det finns en

statlig medfinansiering. Men i flera sammanhang var det landsbygd och glesbygd som prioriterades vid utbyggnaderna.

Anf. 74 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag fick inte något riktigt bra svar om statsrådet verkligen inte tycker att det är pinsamt att man inte har någon officiell strategi eller något mål på det här området. Jag tycker det.

Jag tycker att det är viktigt att företagare och medborgare oavsett var man bor i landet har tillgång till bredband. Jag hävdar fortfarande att det här är en infrastrukturfråga som borde vara ett statligt ansvarsområde. Jag har aldrig påstått att det den socialdemokratiska regeringen gjorde förra mandatperioden var perfekt. Men jag har den uppfattningen att statlig infrastruktur också ska betalas via staten, för det är en förutsättning för att medborgarna och företagarna ska kunna ha likvärdiga villkor. Det finns väldigt många småföretagare i mitt hemlän, som är ganska glesbefolkat i vissa områden. En förutsättning för att de ska kunna vara med och konkurrera på lika villkor och kunna bo kvar utanför de stora städerna är att vi har en bra bredbandsuppkoppling.

Jag har tagit upp frågan tidigare, och jag har fortfarande inte förstått hur statsrådet vill stimulera till en snabb bredbandsutbyggnad även utanför storstäderna med mer än att hon ska överföra kostnaderna på kommunerna. Jag tycker inte att det är ett tillräckligt bra svar. Jag tycker att man kan stimulera på olika sätt. Var det förra systemet inte tillräckligt bra borde man ha funderat färdigt under de senaste åren, man har haft nästan tre år på sig, och kunnat komma på någonting annat.

Jag hoppas och tror att Åsa Torstensson och regeringen vill ha en bättre bredbandsutbyggnad. Men, herr talman, jag har fortfarande inte hört hur man vill göra mer än att man säger att marknaden ska lösa allting. Där har vi konstaterat tidigare att det gör den inte.

Anf. 75 DÉSIRÉE LILJEVALL (s):

Herr talman! Det måste finnas en politisk ambition att Sverige ska vara världens mest uppkopplade och avancerade land när det gäller elektronisk kommunikation. Bra uppkoppling ska finnas från Ystad i söder till Kiruna i norr. Men att förlita sig helt på marknaden, det vill säga operatörerna, för att en sådan ambition ska bli verklighet tror inte jag på.

Ett litet kundunderlag, tekniska hinder och bristande konkurrens får inte sätta käppar i hjulen och bromsa utvecklingen. Även om du bor och arbetar på landsbygden eller i glesbygd ska du ha tillgång till bredband utan att landets hårt belastade kommuner ska ta ansvaret. Följden kommer annars att bli att rika kommuner klarar det, men mindre rika och mindre täta gör det inte.

Det är bredband till alla som är digital allemansrätt och som ministerns parti, Centerpartiet, pratade så varmt om i opposition. Nu verkar den framåtandan ha fått fötter och stuckit sin kos.

För drygt en vecka sedan presenterade OECD en sammanställning av bredbandspenetrationen i medlemsländerna. Danmark toppar listan, där efter kommer Nederländerna, Island, Norge, Schweiz, Finland och Sydkorea. Sverige hamnar först på åttonde plats.

Den största bredbandsmarknaden i OECD var föga överraskande USA. Men Obama är inte nöjd. Han är inte nöjd förrän alla amerikaner har bredband. I sitt ekonomiska stimulanspaket presenterade han en betydande satsning på bredbandsutbyggnad som ett led för att förbereda USA för tiden efter krisen. Sverige behöver en digital infrastruktur i världsklass, och frågan är vad den svenska regeringen väntar på. Jag efterlyste handlingskraft och uppmanar regeringen: Lär av Obama!

Anf. 76 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag ska säga som i den tidigare interpellationsdebatten vad gäller Obamas intresse för att investera i vägar och järnvägar: Det är väl så att Obama har tittat på Sverige och svensk regering och nu investerar i bredband. Obama är välkommen att ha samma ambitioner som Sverige har att alla ska ha tillgång till bra IT-infrastruktur med hög kapacitet.

I diskussionens hetta blir det lite övertoner här. Sverige har en mycket god tillgång till bra och hög kapacitet inom IT. Den kartläggning som finns och där Sverige ibland är i topp, sedan kanske någon annan i topp och Sverige tvåa, visar på att de flesta hushåll och företag har möjlighet att få tillgång till bredband. Då har också hänsyn tagits till trådlösa anslutningar.

Sverige ligger i topp och är i världsklass. Det är naturligtvis också därför som Obama tittar på Sveriges lösningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2008/09:539 om investeringar i Stockholmsregionens infrastruktur

Anf. 77 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Bosse Ringholm har frågat mig när regeringen kan fatta beslut om förskottering av Förbifart Stockholm.

Frågan ställs mot bakgrund av att den politiska ledningen i Stockholms stad, Stockholms län och kommunförbundet i länet inom ramen för åtgärdsplaneringen har föreslagit att infrastrukturinvesteringar om 100 miljarder kronor genomförs i Stockholmsregionen under de närmaste tolv åren.

Jag och Bosse Ringholm hade en interpellationsdebatt om just denna fråga i januari i år. I sak har inget förändrats sedan dess, varför jag hänvisar till mitt tidigare svar.

För närvarande pågår en tillåtlighetsprövning av Förbifart Stockholm. Vägverket inkom under våren 2008 med en ansökan om tillåtlighet till regeringen. Ärendet bereds för närvarande inom Miljödepartementet.

Förskottering är ett sätt att tidigarelägga byggandet av olika projekt. Som jag nämnde i mitt tidigare interpellationssvar har något ärende gällande förskottering av Förbifart Stockholm inte inkommit till regeringen. Regeringen har alltså ingen formell framställan att ta ställning till.

Anf. 78 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret, som är lika intetsägande denna gång som vid förra tillfället. Annat kanske inte var att vänta.

Bakgrunden till min fråga är att de borgerliga partierna och den borgerliga majoriteten i Stockholms stadshus, i kommuner i Stockholms län och i Stockholms läns landsting för några veckor sedan erbjudit sig att betala till hälften ett paket på 100 miljarder kronor de närmaste åren för infrastrukturinvesteringar i Stockholmsregionen.

Jag frågar statsrådet vad hon har för uppfattning om detta ganska generösa erbjudande att skattebetalarna i Stockholmsregionen ska stå för hälften av infrastrukturinvesteringarna, oerhört mycket mer än i någon annan del av landet. Men statsrådet har ingen uppfattning. Statsrådet säger att det inte har inkommit någon formell framställan. Men statsrådet skulle ju kunna ha en uppfattning. Det är några hundra meter till Stockholms stadshus, ytterligare några hundra meter till landstinget här i Stockholms län, men statsrådet har uppenbarligen inga som helst kontakter med sina borgerliga partivänner. Det är lite uppseendeväckande att det är noll kontakter mellan de borgerliga partierna i landets största region, i landets största stad, i landets största landsting och den borgerliga regeringen. Det tycks vara ett mycket långt avstånd mellan regeringen och de borgerliga partivännerna i Stockholmsregionen. De talar inte ens med varandra.

Att de borgerliga i Stockholm, när de nu presenterar storvulna planer, inte ens skickar förslaget till statsrådet kan möjligtvis bero på att de tror att de inte får något svar, så att det liksom inte ens är någon idé att kosta på portot. Statsrådet har ju ingen uppfattning. Det är hennes standardfras, standardbeteendet. Hon har ingen uppfattning om någonting.

Det är en realitet att under den här mandatperioden har hittills inte någonting igångsatts av den nya, borgerliga regeringen som har gällt infrastrukturinvesteringar i Stockholmsregionen. Hade inte den nuvarande regeringen ärvt av den tidigare, socialdemokratiska regeringen den citytunnel som nu byggs, hade det väl över huvud taget inte kommit i gång någon verksamhet i den här regionen under mandatperioden. Och man får vara tacksam för att den borgerliga regeringen är så kraftlös att den inte i alla fall inte orkar stoppa det projektet. Hade Åsa Torstensson och regeringen tvingats ta ställning till ett sådant projekt hade de väl inte haft någon uppfattning i den frågan heller, på samma sätt som de inte har någon uppfattning i den här frågan.

Man undrar: Driver de borgerliga partierna i Stockholmsregionen med regeringen? Eller varför skickar de ut ukaser, förslag och propåer om att de vill satsa 100 miljarder kronor tillsammans med den borgerliga regeringen för att förbättra infrastrukturen i Stockholmsområdet och säger att de vill att skattebetalarna i Stockholm ska stå för hälften och regeringen för den andra hälften om de inte ens skickar förslagen vidare till regeringen? De litar inte ens på att regeringen ger dem ett ordentligt svar. Därför tycker de inte att det är lönt att skicka sin propå.

Jag tycker att det ganska anmärkningsvärt att den borgerliga majoriteten i Stockholmsområdet bluffar väljarna, ger sken av att de vill göra någonting, gör stora utspel, och regeringen säger: Vi har inget hört och

inget sett. Det är så långt till Stockholms stadshus. Vi har inte ens sett deras förslag. Vi har ingen uppfattning.

Det är inte bara den borgerliga majoriteten i Stockholmsområdet som bluffar väljarna. Också regeringen bluffar väljarna.

Regeringen gör ingenting åt trafikproblemen och infrastrukturen i Stockholmsregionen. Det är noll, noll och noll i åtgärdslistan. Det är märkligt, eftersom det ännu finns en process. Och jag har frågat det enkla: När avser regeringen att fatta beslut? Inte ens ett så enkelt svar kan statsrådet lämna i sitt svar. Det finns väl i alla fall en tidsplan så att regeringen skulle kunna säga när man kommer att fatta beslut. Sedan vet vi ju att det gärna blir långbänk så fort Centern är med, men det är okej.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 79 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är oerhört intressant att ha en interpellant som fortsätter att ställa frågor fast han vet svaret. Men välkommen in från solskenet, så att vi kan ha en seriös diskussion om Förbifart Stockholm, till exempel.

Herr talman! Det är en oerhörd tur att den här regeringen tog tag i finansieringen av statens delar av den infrastrukturplanering som finns i och kring Stockholm. Vad Socialdemokraterna och Bosse Ringholm lyckades med var att lämna efter sig en citybana som var ofinansierad. Det är en citybana som byggs i Stockholm; tunneln ligger i Malmö. Men det, Bosse Ringholm, har vi rätt ut nu, så nu har vi startat Citybanebygget i Stockholm – ett av de viktigaste, tror jag, för Stockholm, stockholmarna och nationen som sådan.

Det andra är Förbifart Stockholm. Precis som jag har skrivit i svaret – jag trodde inte att jag skulle behöva upprepa svaret till ett tidigare statsråd som borde veta hur hanteringen är – är det ett ärende som hanteras i Miljödepartementet. Med anledning av det pågår en tillåtlighetsprövning.

Samtidigt, herr talman, pågår en stor åtgärdsplanering vad gäller insatserna fram till år 2020. Det är en åtgärdsplanering med en mycket aktiv medverkan från Stockholms stad och Stockholms län. Det innebär att vi under september månad kommer att få ett samlat förslag från våra verk till åtgärdsplan vad gäller de insatser som man räknar med ska göras fram till och med 2020. Därefter kommer underlaget att skickas ut på remiss.

Det är, precis som Bosse Ringholm vet, alltid en process när det pågår en infrastrukturplanering. Jag trodde inte att jag skulle behöva förtydliga detta, men när den tidigare majoriteten har hamnat i opposition glömmet de snabbt även de brister som fanns i den egna finansieringen.

Anf. 80 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! För några månader sedan frågade jag statsrådet Torstensson vad hon hade för uppfattning om det initiativ som Stockholms stad då tog. De ville tidigarelägga Förbifart Stockholm. Då kröp statsrådet bakom den enkla linjen och sade: Jag har inte fått någon framställan från Stockholm. De har inte skickat något brev de 500 meterna, så jag kan inte svara på någonting.

Jag trodde att det möjligtvis fanns någon form av samarbete mellan de borgerliga partierna på Stockholmsnivå och på riksnivå, men uppenbarligen finns det ingen som helst kontakt, ingen form av samarbete.

De borgerliga i Stockholmsregionen, förstärkta med landstinget, kommunerna och Stockholms stad, kunde på nytt ha vänt sig till regeringen och sagt: Vi vill faktiskt få i gång ett tidigare arbete på det här området. Vi är beredda att förskottera pengar. Vi är beredda att gå in med hälften av de 100 miljarderna de närmaste åren. Men de har fortfarande inte kostat på 5:50 i porto och skickat något brev, och Torstensson säger fortfarande: Jag kan inte svara, för jag har inte fått något brev. Men kan hon inte ta kontakt med sina partivänner? Varför är det så svårt att ha kontakt mellan de borgerliga partierna i Stadshuset, i landstinget, i kommunerna i Stockholms län och statsrådet?

När jag ställer den enkla frågan vad statsrådet tycker är svaret: Ingenting. Statsrådet säger att det var väntat. Ja, det är ju trist om det är väntat att det är det svar man ska få av statsrådet gång på gång.

Min andra fråga är: När tänker regeringen fatta beslut? Då talar statsrådet om vad de olika myndigheterna och verken ska göra för något. Det är inte det jag har frågat om. Jag frågar: När tänker regeringen fatta beslut? Möjligen kan man säga att det kommer att dröja så länge med Centerns gamla långbänk som enda ankare i det här ärendet att beslutet kommer att dröja till nästa mandatperiod. Och lika bra är väl det, eftersom det inte kommer att kunna bli något beslut för Stockholmsregionen av någon mening under den här perioden. Men det är en märklig uppvisning när de borgerliga partierna i landets största region erbjuder sig att dra i gång en rad infrastrukturprojekt, erbjuder sig att vara med och finansiera, att regeringen inte ens kan svara på vad de tycker om initiativet. Vad regeringen kan säga är att de inte tycker att det är realistiskt, att de inte har pengar till det eller någonting sådant. Ett sådant argument kan man ju ha förståelse för i dessa tider, men regeringen har ingen uppfattning. När jag ställer frågan till regeringen när beslut ska fattas kan Åsa Torstensson inte ens svara på frågan. Hon berättar om hur myndigheterna ska hantera det. Det är inte det jag har frågat om. Alla vet ju att myndigheterna hanterar en del av underlaget. Frågan är: Ska regeringen fatta något beslut? Tänker regeringen ta någon kontakt med Stockholms stadshus, med landstinget, med kommunerna i Stockholms län? Eller ska regeringen fortsätta att krypa bakom att de inte har fått något brev? Förr sade man att ett brev betyder så mycket. Men det är uppenbarligen ingenting som de borgerliga partierna och den nuvarande regeringen lägger in någon mening i, eftersom de inte ens kan kosta på sig ett telefonsamtal eller ta någon annan form av kontakt.

Här framstår en borgerlig majoritet i Stockholmsregionen som spelar en teater. De är bluffmakare. De bluffar om förslag som de inte menar någonting med, för de skickar dem inte ens till regeringen. I bästa fall kan man säga, om man ska försvara de borgerliga partierna i Stockholmsregionen, att de inser att de aldrig kommer att få några svar. Det är inte ens lönt att kosta på 5:50 i porto, för de får ändå inget svar. Men det är illa för Stockholmsregionen, för trafikanterna, för näringslivet, för företagen och för hela infrastrukturen att allt har gått i stå.

Det byggs för närvarande en tunnel som ska bli en citybana under Stockholm. Det togs fram av den socialdemokratiska regeringen. Jag är

glad att den här regeringen inte har lyckats sabba det initiativet i varje fall. Det är bra att regeringen inte har någon handlingskraft ens på det området.

Prot. 2008/09:125

1 juni

*Svar på
interpellationer*

Anf. 81 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Det är alltid underhållande att lyssna till Bosse Ringholm. Det första jag noterar är att Bosse Ringholm inte är en flitig brevskrivare. Portot är numera 6 kronor, inte 5:50.

När Pär Nuder, Bosse Ringholms efterträdare som finansminister, nominerades till första namn på Stockholms läns lista i november 2005 höll han ett tal om vad han tänkte göra. Han sade när det gällde Förbifart Stockholm: ”Beslut ska fattas under nästa mandatperiod.” Det var ett klart besked. Det är den mandatperiod vi befinner oss i.

Det första beslut den nya fyrpartiregeringen tog var att permanenta trängselskatterna. Samtidigt beslutade man att Förbifart Stockholm skulle byggas. Det står något i kontrast till den situation som Bosse Ringholm beskriver.

För att komplicera det ytterligare, herr talman, har jag noterat att ett av de partier som Bosse Ringholm avser att samarbeta med, Miljöpartiet, först var emot Förbifart Stockholm. Under förra mandatperioden kom en proposition från ministären Persson där Miljöpartiet var med på det. Men nu, herr talman, har man beslutat sig för att vara emot det igen. Hur blir det för Bosse Ringholms parti om olyckan skulle vara framme och man ska samarbeta om ett projekt som inte har startat? Kommer det att bli någon Förbifart Stockholm över huvud taget? Miljöpartiet vill inte ha det längre. Vem ska Bosse Ringholm och hans parti samarbeta med i detta fall?

Nej, det är tur att regeringen har sett till att finansiera det hela först och sett till att man kan komma i gång med olika projekt.

Det är uppseendeväckande att i Sveriges riksdag stå och tala om att Citybanan inte har påbörjats när man kan gå ned till Strömmen och se hur de borrar och ordnar saker under vattnet. Det kan Bosse Ringholm gå och titta på i dag. Att påstå att man inte har börjat med detta projekt stämmer inte med verkligheten.

Däremot är det riktigt som Åsa Torstensson säger så klokt att man såg till att ompröva hela finansieringen. Man hade anslagit exakt 9,8 miljarder kronor till detta projekt. Det visade sig dock vid nya beräkningar att det skulle kosta 16,3 miljarder.

Herr talman! Har man bara 9,8 miljarder till en tunnel, en citybana, blir den inte så lång om den visar sig kosta 16,3 miljarder. Det kan vem som helst förstå. Vi får se till att vi inte får en Hallandstunnel till.

Bosse Ringholm vill ha besked om exakt när ett sådant här beslut ska tas. Som gammal mångårig och klok regeringsledamot vet han att man måste tillåtlighetspröva detta mot plan- och bygglagen. Man kan inte tala om exakt dag i förskott. Man måste låta miljöprövningen gå igenom plan- och bygglagen.

Det är konstigt att fråga exakt vilket datum. Sådant beror på något så konstigt som omständigheterna. Man kan inte vara säker på att man har klarat ut alla omständigheter. Att först fatta ett beslut och sedan se vilka omständigheter som tillkommer kanske var kutym under Bosse Ringholms tid. Men så gör inte den här regeringen. Den gör tvärtom.

Anf. 82 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag vänder mig till de stockholmare som eventuellt läser protokollet och funderar över Bosse Ringholms inledning och anföranden. Under sin tid som finansminister lyckades Bosse Ringholm lämna ifrån sig ett förslag till citybana utan att finansiera det. Det saknades drygt 7 miljarder. Det var så Socialdemokraternas finansminister Bosse Ringholm skötte finansieringen av svensk infrastruktur. Det här exemplet gäller bara Stockholm och Citybanan. Vi kan fortsätta landet runt med alla projekt som man så stolt startade eller skröt med men där det saknades pengar.

Förbifart Stockholm är under hantering i Miljödepartementet eftersom det pågår en tillåtlighetsprövning. Parallellt med detta pågår ett intensivt arbete i Stockholms län tillsammans med de olika trafikverken för att planera utifrån länsram, egna investeringar och nationella investeringar i syfte att hitta en bra samverkan mellan länet och de nationella stråken – järnvägs- och väginfrastrukturen tillsammans med den kollektivtrafik som behövs i Stockholms län och stad.

Detta görs i Stockholm likaväl som i andra delar av landet. I september kommer trafikverken att lämna ifrån sig ett gediget underlag som givetvis ska gå ut på remiss. Därefter kommer regeringen att fatta beslut i början av 2010.

Vad gäller specifikt Förbifart Stockholm pågår arbetet och frågan bereds i Miljödepartementet.

Anf. 83 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Bakgrunden till mina frågor är att de borgerliga partierna i Stockholmsregionen – Stockholms stad, kommunerna och landstinget – har föreslagit regeringen att man ska göra en stor satsning på infrastrukturen med 100 miljarder kronor de närmaste tolv åren. Stockholmsregionens borgerliga majoriteter har generöst sagt att de är beredda att betala hälften.

Jag har frågat statsrådet som är ansvarig för kommunikationsfrågor vad regeringen tycker om detta. Statsrådet säger att hon inte har fått något förslag. Menar de borgerliga i Stockholm inte allvar med detta? Jag förstår att det inte finns någon kontakt mellan regeringen och de borgerliga i Stockholm, men menar de inte allvar? Driver de med oss när de skickar ut förslag?

När första förslaget kom kostade kanske portot 5:50. Sedan har regeringen höjt det till 6 kronor. Nästa gång kanske det kostar 6:50, om regeringen höjer portot med nästan 10 procent åt gången.

Det är märkligt att det inte finns någon som helst kontakt mellan de borgerliga i Stockholmsregionen och regeringen. Regeringen har ingen uppfattning om de borgerligas initiativ. Det är uppenbarligen bluffpoker de borgerliga majoriteterna i Stockholmsregionen håller på med.

När jag ställer den enkla frågan till regeringen om när beslut kommer att fattas talar Åsa Torstensson om allt annat men inte om vid vilken tidpunkt. Jag väljer att tolka Åsa Torstenssons avsaknad av svar som att det inte kommer att fattas något beslut om förslaget från Stockholmsregionens borgerliga majoritet. Förslaget är väl glömt. Det vilar i evighet och är bara borta.

Till sist: Det vänligaste man kan säga om Gunnar Andréns anförande var att det var förvirrat.

Prot. 2008/09:125

1 juni

Anf. 84 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Mot denna bakgrund vill jag fortsätta hävda att det är mycket underhållande att lyssna på Bosse Ringholm.

Majoriteterna i Stockholms stadshus, i landstinget och i en del andra kommuner har presenterat ett förslag om att man skulle vara med och samfinansiera stora projekt under lång tid. Det är ett nödrop eftersom man ser att befolkningen i den del av landet där både Bosse Ringholm och jag bor växer kraftigt.

Det handlar om infrastrukturinvesteringar under en följd av år. Jag vill inte frita ens mitt eget parti från att ha medverkat till att det inte har blivit så bra. Det ska man vara ärlig och säga. Ibland kan skulden fördelas.

När man ser att det behövs väldigt häftiga trafikinvesteringar i Stockholms län måste man pröva olika metoder. Jag tror att det är klokt att man gör det.

Jag har noterat att ett par av Bosse Ringholms partivänner, till exempel sådana som har ställt frågor från Kalmar län och från Västra Götalands län, reagerar väldigt våldsamt mot att kommuner över huvud taget ska gå in som medfinansiärer.

Vi som bor i Stockholms län är vana vid detta. Jag tror att det är en väg som många andra kommuner i landet kommer att tvingas pröva om man vill ha en fungerande infrastruktur.

Jag är helt övertygad om att man ska se det här förslaget som ett av många tänkbara förslag för att reda ut det trafikkaos som annars kommer att utbryta här om 10–20 år då vi kommer att ha en trafikmiljö och en allmän miljö som inte är människovänlig. Det vill jag vara med och se till att vi förebygger.

Anf. 85 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är uppenbart att Bosse Ringholm i den här debatten, liksom i den förra, gör allt för att prata bort sina egna misslyckanden när det gäller att vidta åtgärder för att förbättra infrastrukturen i Stockholm. Han har inte ens finansierat en bra järnvägsinfrastruktur. Jag och alliansregeringen har nu sett till att den har börjat byggas.

Det hjälper inte att Bosse Ringholm upprepar frågeställningen och jag förklarar. Det är att prata för döva öron. Bosse Ringholm vill inte lyssna.

All planering i och omkring Stockholm är naturligtvis en del av den nationella planering som våra verk har att hantera. De kommer att leverera ett underlag till regeringen som regeringen har att ta ställning till. Det underlaget kommer till regeringen i september.

När det gäller den specifika frågan om Förbifart Stockholm upprepar jag, Bosse Ringholm, att den ligger för prövning hos Miljödepartementet.

Jag förväntar mig att vi snart har en likadan debatt igen. Vi tackar varandra så här långt, så kan vi återkomma efter sommaren.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Svar på
interpellationer

Anf. 86 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag har levererat ett långt svar eftersom vi vidtar många åtgärder inom trafiksäkerhetsarbetet.

Marie Nordén har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att inte det totala stödet till trafiksäkerhetsarbetet ska minska samt om vilka åtgärder jag ser som nödvändiga i det framtida trafiksäkerhetsarbetet och om jag avser att ta initiativ till dessa. Marie Nordén har också frågat mig om vilka kontakter jag tagit och på vilket sätt jag drivit frågan om alkohol inom EU och på vilket sätt jag avser att driva frågan under Sveriges kommande ordförandeskap. Jag väljer att svara på de två interpellationerna samlat.

Jag vill inleda med att ta upp den positiva trafiksäkerhetsutvecklingen. Under 2008 har 397 personer omkommit i vägtrafiken, och det är första gången sedan 40-talet som omkomna i vägtrafiken understiger 400. Till del beror förbättringen sannolikt på lågkonjunkturen som har lett till en minskad vägtrafik. Förbättringen torde också bero på åtgärder som genomförts. Glädjande är också att andelen som håller hastighetsgränsen och använder bilbältet har ökat under 2000-talet enligt Vägverkets uppgifter. Det finns också indikatorer på att antalet rattonyktra har minskat de senaste åren.

Självklart betyder inte denna utveckling att vi kan dra ned på takten. I stället behöver vi arbeta med en än större beslutsamhet och systematik för att utvecklingen kontinuerligt ska peka åt det håll vi önskar. Regeringen har nyligen överlämnat en proposition till riksdagen vilken redovisar ett förslag till ambitionsnivå i form av etappmål fram till 2020 liksom förslag till trafiksäkerhetsarbetets inriktning.

Jag kan konstatera att det krävs insatser på bred front för att komma till rätta med trafiksäkerhetsproblemen och för att nå dessa tuffa mål. Det behövs såväl investeringar i nya trafiksäkra vägutformningar som bättre och effektivare regler och tillsyn samt utökad samarbete med olika berörda aktörer inom transportområdet. Jag ska inte upprepa det som redovisas i propositionen om åtgärder men jag tänkte nämna två områden som är nödvändiga att hantera för att nå trafiksäkerhetsmålen, nämligen att motverka hastighetsöverträdelser och rattfylleri.

Trots att hastighetsöverträdelserna minskar något sker i dag över 50 procent av trafikarbetet på statliga vägar över hastighetsgräns. Därför måste vägar och gator liksom regelsystem bättre utformas så att de naturligt stöder trafikanten att hålla hastighetsbegränsningarna och i övrigt köra säkert. Samtidigt måste fordonen vara utformade på ett sätt som stöder ett säkert användande.

Vi måste arbeta med en bred uppsättning åtgärder för att motverka rattfylleri. Regeringen har i propositionen om säkra förare på mopeder redovisat en plan i sju punkter för fortsatt stegvis införande av krav på alkohol. Till detta kan jag meddela att regeringen för någon vecka sedan gav Transportstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av alkohol som obligatorium för vissa fordons- eller användarkategorier.

Över 40 000 yrkesfordon på våra vägar har alkohol och antalet ökar snabbt. I februari infördes nya krav på myndigheternas upphandling av fordon beträffande både miljökrav och trafiksäkerhet, bland annat om alkohol. Sverige arbetar också för att alkohol ska bli obligatoriskt i nya bussar och lastbilar i yrkestrafik inom EU. Vi arbetar aktivt gentemot andra medlemsländer, EU-institutioner och inom FN för att informera om Sveriges alkoholarbete och om hur vi kan gå vidare gemensamt med att använda stödjande teknik för en nyktrare trafik. Under Sveriges ordförandeskap kommer ett högnivåmöte att arrangeras om säkrare och miljövänligare transporter. Där kommer alkohol att visas upp och diskuteras.

Jag har i höstas lämnat ett brev till EU-kommissionen för att driva på frågan. Som ett första steg föreslås att kommissionen tar fram en strategi för ökad användning av alkohol inom EU. Kommissionen var i sitt svar försiktigt positiv till tekniken men ansåg att den inte var tillräckligt utvärderad och utvecklad för att ett obligatorium ska kunna införas. Även om många länder nu är öppna för att använda alkohol som ett medel för att hindra återfall bland rattfyllerister är det svårt att finna stöd för att använda alkohol i kvalitetssäkringsarbetet. Vi jobbar dock vidare på att ytterligare sprida Sveriges erfarenheter av alkoholarbete.

Frivilligorganisationer har en viktig roll i att komplettera det som myndigheterna gör för att öka trafiksäkerheten. Jag håller med Marie Nordén om att NTF och andra har en viktig roll i att öka människors medvetenhet om sin egen roll och sitt eget ansvar för att skapa ökad trafiksäkerhet. Det är också viktigt att stimulera till ökat samarbete mellan aktörer och engagera nya aktörer inom frivilligområdet att delta i trafiksäkerhetsarbetet.

Som jag sade vid en interpellationsdebatt förra året är det viktigt att NTF får en mer fristående roll. Statens finansiering av NTF och liknande frivilligorganisationer bör ske med öppenhet, i konkurrens och utifrån tydliga kriterier. Vidare bör fördelning av medel hanteras av ansvarig myndighet och inte av regeringen. Jag sade också förra året att en omläggning av stödet inte innebär att vare sig ambitions- eller anslagsnivån för trafiksäkerhetsarbetet sänks från regeringens sida. Sedan är det upp till Vägverket att fördela medel dit där de bidrar mest till att uppnå trafiksäkerhetsmålen. Jag vill också understryka att finansieringen av NTF inte bara är en statlig angelägenhet. Trafiksäkerhetsarbetet har breddats till att omfatta flera parter vilka borde använda NTF och frivilligarbetet för att nå sina egna mål.

Sammantaget ser jag att statistiken för trafikdödade nu går i rätt riktning. Samtidigt måste vi ha en fortsatt hög takt i trafiksäkerhetsarbetet då vi vet att lågkonjunkturen har en inverkan på dessa siffror och att vi har ett nytt utmanande etappmål framför oss. Men jag är optimistisk då jag ser de goda förutsättningar vi har för att lyckas i arbetet.

Inte minst har vi under senare år byggt upp en god samverkan mellan berörda aktörer, bland annat genom arbetet med nationell samling. Detta arbete kommer nu att utvecklas ytterligare med systematiska resultatuppföljningar i nära samarbete med de aktörer som är ansvariga för att vidta åtgärder – kommunerna, polisen, transportnäringsen med flera.

Vi har också utvecklat och fortsätter att utveckla nya innovativa väg- och gatuutformningar. Vi har ett nytt hastighetsgränssystem som möjliggör att sätta rätt hastighet på rätt väg. Vi utvecklar ny teknik som på sikt

enkelt och smidigt kommer att förhindra körning med nedsatt körför-
måga, olämplig hastighet etcetera. Jag kan se nollvisionen ta form.

Anf. 87 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret även om jag tycker att respektive interpellation förtjänade ett eget svar. Den hastighet med vilken ministern var tvungen att läsa sitt svar talar sitt tydliga språk. Det är två frågor som hänger ihop, men det är också två separata frågor. Detta innebär att det inte blir den diskussion som jag hade hoppats på i kammaren. Men vi får väl ta det igen någon annan gång och dela på frågorna.

Det är glädjande att färre dödas i trafiken, och de siffror som uppsades 2008 är vi alla glada för. Tyvärr tror jag att det finns inte bara en förklaring till det. Jag tror att lågkonjunkturen är den främsta orsaken till att färre dödades. Men jag tror också att det är en effekt av många år med mycket effektivt, ihärdigt och idogt arbete med trafiksäkerhetsfrågor. Där har frivilligorganisationerna och folkrörelserna haft en viktig roll att förändra människors attityder och därmed också deras beteenden.

Jag är övertygad om att anledningen till att vi i Sverige har haft en sådan framstående roll och varit ett framgångsland i dessa frågor och i detta arbete är just att vi har prioriterat stödet till organisationerna och sett det som ett viktigt komplement till Vägverkets arbete, till kommunernas arbete och till regionernas arbete när det gäller nollvisionsarbetet. Ska vi fortsätta att vara ett föregångsland tror jag inte att vi kan lämna den modellen bakom oss.

Jag har debatterat frågan om stödet till NTF tidigare, precis som ministern sade. Att jag tar upp frågan igen beror på att jag ser att det som ministern hävdade i debatten för drygt ett år sedan inte har hänt. Ministern menade att man gick en spännande tid till mötes när man gjorde dessa förändringar. Precis så sade Åsa Torstensson. Om total osäkerhet och fritt fall ekonomiskt är spännande så fick ministern rätt. Organisationsbidraget till NTF var ursprungligen på 25 miljoner kronor per år. År 2008 drogs det ned till 18 miljoner kronor, och i år är det 12 miljoner kronor. Beskedet för nästa år är att bidraget ska ned till 3 miljoner kronor, och för år 2011 kommer det att vara noll. Det verkar vara ministerns nollvision för NTF.

I den tidigare debatten hävdade ministern också att det som drogs bort från NTF i organisationsstöd skulle fördelas tillbaka till trafiksäkerhetsprojekt till NTF men också till andra aktörer eftersom ministern är väldigt mån om att marknaden ska in på detta område.

Nu kan vi konstatera att under 2008 har inga av de neddragna miljonerna använts till större trafiksäkerhetsprojekt. Inte en krona har gått till ökade projektanslag till NTF och inte heller till andra organisationers trafiksäkerhetsarbete, detta trots ministerns försäkran om att det totala stödet till trafiksäkerhetsarbetet inte skulle minska.

Vi vet också hur viktigt det regionala arbetet är, och det är helt oacceptabelt att Vägverkets organisation har drabbat NTF regionalt genom att de regionala NTF-förbunden inte har fått några pengar för det regionala arbetet.

Det stämmer att Vägverket, inte regeringen, fördelar medlen. Men det är ett politiskt ansvar att se till att medlen inte minskar. Om ministern

lovat att resurserna ska vara desamma måste ministern också ta sitt ansvar och bevaka utvecklingen och konsekvenserna av att man drog in organisationsstödet. I sin tur berör detta 70 medlemsorganisationer.

Jag kommer att vara tvungen att återvända till frågan om alkohol eftersom ministern har valt att dra ned på debatttiden.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 88 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag anmälde mig till denna debatt eftersom jag är djupt engagerad i trafiksäkerhet och eftersom jag också var ensamutredare i Alkolåsutredningen.

Marie Nordén har använt mycket av sin tid till att prata om vikten av frivilligorganisationer. Jag vill också erinra om att MHF fick pris som bästa lobbyist bland alla organisationer i Sverige när vi hade beslutat om att vi skulle prova alkohol som obligatorium. Detta arbete gav mycket stort erkännande. De hade engagerat många som var upprörda över att så många, framför allt unga, miste livet på vägarna på grund av att det finns alkohol i trafiken.

Därmed är vi över. Jag är helt tvärsäker på att vi inte hade haft en så stor frivilliganvändning om inte MHF hade funnits, och MHF kan inte leva enbart på att samla in pengar. Det krävs offentliga stöd i botten för att denna verksamhet ska fungera.

När det gäller alkohol och att det ska finnas lagförslag om att det ska provas så fanns alla dessa saker i direktivet till den utredning som jag genomförde. Jag är förvisso part i målet, men den utredningen fick ganska goda remissvar. Jag förstår därför inte varför man ska utreda, utreda och utreda i stället för att lägga fram förslag om det som det finns rätt så stor samstämmighet om.

Det är två saker som jag tycker är särskilt anmärkningsvärda. Det ena handlar om att fokus på yrkestrafik och användning av personbilar har en så undanskymd plats i regeringens strategi.

Om man tittar på statistiken över rattfylleri finns det en mycket klar topp natten mellan fredag och lördag och natten mellan lördag och söndag, och det är knappast vid den tiden i veckan som yrkestrafiken är som mest verksam, utan detta handlar om personbilar och människor som i beruset tillstånd framför bilen. Det kommer man inte åt med frivilliganvändning. För dessa människor är obligatorisk utrustning med alkohol i bilen en förutsättning för att rattfylleri ska förhindras. Yrkestrafiken har alldeles egna motiv därför att det blir bättre kvalitet i transportererna, och man har bättre ordning på sin personal och man kan bedriva en bättre personalpolitik om man kan se till att tidigt upptäcka anställda med alkoholskador. Där tror jag att utvecklingen kommer att rulla på. Jag tycker också att det är bra att det är obligatoriskt. De som är mindre goda arbetsgivare behöver kanske detta som stöd. Men att man lämnar just de enskilda bilarna därhän förstår jag mig inte riktigt på.

När jag tittade på statistiken tror jag att det 2007 var totalt två personer som dödades i trafiken och där yrkestrafiken låg bakom rattfylleriet. Allt annat rattfylleri hade med personbilar att göra.

Min andra fråga handlar om varför Sverige inte vill gå före. Det är mycket riktigt som Åsa Torstensson skriver att det är svårt att införa något obligatoriskt i hela EU innan man har testat ordentligt. Det var den

strategi som vi hade tidigare och som finns beskriven i utredningen, nämligen att man testade i ett eller två länder, utvärderade kostnaderna i förhållande till vinsterna, utredde vilken acceptans det hade hos befolkningen och att det sedan kunde bli obligatoriskt i hela EU. Hur ska detta kunna öka om man inte testat ordentligt i något land?

Anf. 89 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Herr talman! Trafiksäkerhetsarbetet fokuserar på tre områden: en säker trafikmiljö, ett säkert fordon och sist, men absolut inte minst, en säker och ansvarsfull förare.

Tyvärr är det oftast den mänskliga faktorn som leder till olyckor. 40 procent av dem som dog i trafiken år 2007 använde inte bilbältet. Andra tunga problem är alkohol i samband med körning. Och låt oss inte glömma den faktor som orsakar fyra av tio olyckor, nämligen trötthet.

För att öka förarnas medvetenhet om riskerna har riksdagen beslutat i enlighet med alliansregeringens proposition om att införa obligatorisk riskutbildning för körkortsaspiranter för både kategori A och B, alltså för både personbilar och motorcyklar.

Risker i samband med alkohol, droger och trötthet ligger i fokus i denna utbildning. Eftersom många olyckor sker också bland mopedister införde vi igen i enlighet med alliansregeringens proposition obligatorisk utbildning och en ny kategori av körkort för förare av mopeder klass 1 samt förarbevis och obligatorisk utbildning för förare av mopeder klass 2, snöskotrar och terränghjulingar.

Kör man för fort eller riskfyllt eller trimmar sin moped kan man få en varning eller till och med bli av med sitt körkort eller förarbevis.

Herr talman! Alkohol i trafiken är fortfarande ett stort problem, och vi i alliansen arbetar aktivt mot det. Ett stort alkoholprogram med villkorlig körkortsåterkallelse för ca 700 personer pågår.

För ett år sedan beslutade vi här i riksdagen om ökade möjligheter att ingripa mot rattfyllerister och sjöfyllerister från Tullverkets och Kustbevakningens sida.

Regeringen fattade också beslut om att successivt införa alkohol i statligt ägda eller leasade fordon. Och nyligen, för en månad sedan, fick Transportstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheterna att införa obligatorium för alkohol för vissa fordons- eller användarkategorier, till exempel bussar i lokaltrafik, skolskjutsar och transporter av farligt gods. Och nu, herr talman, har vi fler alkohol i Sverige än någon annanstans i världen.

Herr talman! Intensivt arbete för ökad trafiksäkerhet pågår och måste pågå kontinuerligt. Antalet omkomna i trafiken har minskat, och infrastrukturminister Åsa Torstensson har nyligen fått en hedersutmärkelse för sitt trafiksäkerhetsarbete av Sveriges Trafikskolors Riksförbund. Det är bara fem personer som tidigare fått denna utmärkelse under 70 år.

Jag tycker att oppositionen måste börja inse att denna regering gör ett bra jobb, inte minst på trafiksäkerhetsområdet.

Anf. 90 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att upprepa att trafiksäkerhetsarbetet är ett ständigt pågående arbete. Nollvisionsarbetet är ett ständigt pågående arbete. Det kommer ständigt nya trafikant, och det är

ett ständigt pågående arbete med attitydpåverkan och naturligtvis nya investeringar i bra och säkra vägar.

Vi ska analysera den nedåtgående tendensen i siffrorna för att tydligare få en relation till trafikintensiteten. Jag tror också, som Marie Nordén säger, att det kan ha med lågkonjunkturen att göra, men jag vet också att jag sade att de höga siffrorna hade med högkonjunkturen att göra, och då var det inte så många i oppositionen som bekräftade detta. Det är intressant att när siffrorna går ned har det med lågkonjunkturen att göra.

Medan Marie Nordén fortsätter diskutera NTF:s administrativa former fortsätter jag med trafiksäkerhetsarbetet. Jag tror att det är en ganska bra fördelning, men jag tror inte att NTF:s verksamhet gynnas av att Marie Nordén fortsätter trots Riksrevisionens kritik – att man hävdar att NTF:s administration ska direktfinansieras av regeringen.

Vad gäller det alternativa trafiksäkerhetsarbetet från frivillighetssidan pågår det ganska många intressanta initiativ. Vägverket har nu fått in ett sextiotal ansökningar för bidrag inom området när det gäller stöd till ideella föreningar så sent som fram till den 1 februari, och deras beslut hanteras nu. Det handlar naturligtvis mest om trafiksäkerhet, men det handlar även om miljö, jämställdhet och tillgänglighet. Det är en bred utvärdering som nu pågår för att hantera de här ansökningarna. Det är flera nya aktörer som på den här korta tiden har ansökt om medel, till exempel Caravan Club, som just har ansökt för att få pröva alkoholbommar vid några stora campingplatser. Det är ett mycket intressant initiativ. Det handlar om Cykelfrämjandet, men det handlar också om NTF-ansökningar där man har skapat projekt gemensamt med andra organisationer. Det kan vara Hem och Skola, Sveriges Bilkårens Riksförbund och så vidare. Den här typen av samverkansprojekt har lättare att nå nya grupper och en bredd av grupper.

Vad gäller alkohol, Karin Svensson Smith, har vi naturligtvis inte glömt bort persontrafiken och har inte heller en undanskynd roll vad gäller att vidta åtgärder för att minska alkoholen. Men vad gäller obligatoriskt alkoholvet Karin Svensson Smith mycket väl att det krävs ett beslut om undantag i EU för att man ska kunna gå vidare med ett sådant mål. Det är inte i dag realistiskt att tro att vi får ett sådant gehör inom EU. Därmed slår vi oss inte till ro med detta, men genom att arbeta konsekvent till exempel med yrkestrafiken och få med oss ett flertal andra länder driver vi naturligtvis en process, precis som politiken har till uppgift: att undan för undan skapa gehör för ny teknik till stöd för föraren och till trygghet för andra trafikanter. Allt detta syftar till att minska alkoholen i trafiken, och det är också en mycket tydlig del av EU-ordförandeskapsåret i samband med framför allt Göteborgsmötet, när vi lyfter fram teknik både för trafiksäkerhet och för att minska utsläppen från trafiken.

Anf. 91 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Man kan ju raljera och säga att jag driver frågan om administrationsstöd till NTF, men det är inte det jag gör. Jag försöker hävda att vi har ett ansvar för att ge stöd i form av organisationsstöd till NTF för att de ska ha förutsättningar för att bedriva en verksamhet som fungerar, en verksamhet som är väldigt viktig för oss. Vi borde ha ett

Svar på
interpellationer

gemensamt intresse av att NTF har en organisation som faktiskt fungerar och som är en viktig del i vårt trafiksäkerhetsarbete.

År 2008 är ett förlorat år. De pengar som drogs in det året har inte gått vidare någon annanstans. Varje timme dygnet runt kör 525 onyktra runt i Sverige. Det blir ungefär 4,6 miljoner om året. Jag tror till och med att den siffran är högre i dag, även om ministern hävdar att den skulle sjunka.

När det gäller alkohol är det många som beklagade att ministern 2007 i Tylösand meddelade att hon inte tänkte driva frågan vidare vad gäller personbilar. Vi var också väldigt besvikna över att man inte tog över facklan eller stafettpinnen från Ulrica Messing, som var tvungen att lämna ifrån sig den när vi förlorade valet. I stället tillsatte man en egen utredning, och det var många som kände att det kanske var lite förlorad tid som ministern var beredd att slänga bort.

Nu har ministern meddelat att arbetet med att försöka förse yrkesfordon med alkohol också har misslyckats och att man tillsätter en ytterligare utredning. Och jag kan inte göra annat än konstatera att jag tycker att ministern driver frågan ganska halvhjärtat. Det är den känsla man får, speciellt när diskussionen inte tas ordentligt utan bakas ihop med en annan fråga. Här gäller lite grann minsta motståndets lag.

Anledningen till att jag ställde frågan om vad ministern har gjort är att jag ville få tydligare vetskap och inte bara få veta att man har pratat. Jag trodde faktiskt att det kanske skulle finnas en ansökan inne som säger att vi vill göra det här och att man liksom har tagit steget fullt ut, eftersom man flera gånger har påpekat att Ulrica Messing minsann inte gjorde mer än skrev ett brev. Det är ungefär vad ministern har gjort också, visar det sig.

Det sjupunktsprogram som ministern hänvisar till känns ganska inaktuellt nu, och väldigt tamt, som om ministern inte själv riktigt tror på frågan. I propositionen sätter man inte ned foten, utan man säger att man skulle *kunna* ansöka om ett undantag på sikt. Det känns inte speciellt offensivt, det sätt på vilket ministern driver frågan. Men jag tycker att det är jättebra att ministern vill följa Ulrica Messings exempel på toppmötet nu i sommar och visa upp den teknik som har utvecklats framför allt i Sverige. Då kan man visa att vi har en teknik som fungerar så att man slutar prata ned den här tekniken. Jag tycker snarare att det är vårt jobb att se till att kommissionären förstår att tekniken fungerar.

Vi förlorar bara på att blanda in trötthet här. Nu har vi alkohol. Alkoholproblemet kan vi lösa med alkoholåset. Sedan är tröttheten en jätte viktig fråga att hantera, men den gör inte alkoholåset mindre viktigt.

Jag tycker att vi ska göra det här tillsammans. Vi vill att Sverige ska ha ett framgångsrikt ordförandeskap. Om ministern är beredd att driva på och göra Sverige till ett föregångsland i EU är vi beredda att stötta ministern i det arbetet. Men det handlar då om att inte bara rikta sig till yrkestrafiken utan också förstå att det är i persontrafiken vi behöver alkoholåsen bäst. Vill ministern driva det ställer vi oss naturligtvis bakom det arbetet.

Jag hoppas att det här blir en väldigt tydlig fråga under det svenska ordförandeskapet. Säger ministern att det här är en viktig fråga för henne hoppas jag att vi också kan se det tydligt efter årets slut.

Anf. 92 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Åsa Torstensson pratar om ansvarsfulla och säkra förare. Det vill vi förstås alla ha. Men jag förstår inte varför man ska vara så negativ till att använda den teknik som faktiskt finns och fungerar, så att man inte kan starta motorn om man har alkohol i utandningsluften. Det är rätt många år som den har funnits nu.

Alla de saker Åsa Torstensson i interpellationssvaret räknar upp att man ska göra gjordes under det förra ordförandeskapet också. Det fanns bilar med alkohol utanför Rosenbad som kunde testas, och man hade diskussioner. Alla dessa saker gjordes redan då.

Jag hade själv tillfälle att träffa transportkommissionären. Han sade: Vi behöver testa detta i ett land eller två för att veta kostnaderna totalt sett och se den opinionsmässiga uppbackningen. När man har utvärderat det kan man införa det i hela EU.

Jag förstår inte hur man menar. Om man inte lämnar in någon ansökan om undantag kan man ju inte räkna med att få den beviljad. Kommissionen lär ju inte tilldela Sverige ett undantag som vi inte har sökt. Det skulle jag tycka var rätt konstigt. Det är liksom det yttersta beviset på om man menar allvar eller inte med den här saken.

Under mitt utredningsarbete hade jag nöjet att ha en särskild grupp i fordonsindustrin. Såväl Saab som Volvo var väldigt aktiva, och man jobbade med detta i de direktiv som styr. De beklagade då att man inte gjorde mer, för säkerhet är en av de saker som har varit och fortfarande är viktiga när man väljer bil, och det gäller världen över. Det vore faktiskt en poäng att man lyfte fram de delarna av den svenska fordonsindustrin. Där skulle obligatoriskt alkohol kunna vara ett stöd som både är bra för trafiksäkerheten och lyckosamt för svensk fordonsindustri.

Skolbussar är svåra att särskilja. Det kommer ni att upptäcka, och det står också i min utredning. Skolbussar kör nämligen också i vanlig trafik.

Anf. 93 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Herr talman! I trafiksäkerhetsarbetet försöker vi skapa bästa möjliga förutsättningar för en säker trafikmiljö, till exempel mötesfria vägar och bra drift och underhåll. Infrastrukturen bör dessutom planeras och utformas så att den möter alla trafikantgruppers säkerhetsbehov.

Teknikutvecklingen har lett till att fordon numera är mycket säkrare, och risken för skador och död minimeras. Jag ser fram emot bredare användning av IT-system som upptäcker alla möjliga faktorer som kan påverka bilkörning – alkohol, droger, trötthet, brist på uppmärksamhet och annat.

Det finns också många trafikregler, men inte alla regler följs alltid av alla människor. Ökade kunskaper och bättre utbildning kan bidra till bättre regelefterlevnad, ökat säkerhetstänkande och riskmedvetenhet. Man kan inte lagstifta bort alla problem.

En människa är ofta fortfarande den svaga länken i trafiksäkerhetsarbetet. Vi följer ibland våra impulser och fattar dåliga beslut. Hjärnan missar ibland vissa signaler eller misstolkar dem. Då kan en trafikolycka lätt ske. Lagstiftaren har ett mycket stort ansvar på detta område, men vi får inte glömma den enskildes ansvar.

Jag undrar om Socialdemokraterna verkligen har funderat över hur obligatoriskt alkohol i alla bilar skulle påverka den svenska bilindustrin?

Det blir ökade produktionskostnader, kraftigt ökade bilpriser för vanliga svenskar och ännu kraftigare minskning av efterfrågan än vi hittills har sett. Vad säger Socialdemokraterna om detta?

Anf. 94 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Låt oss vara tydliga. Det sändes ett brev från den socialdemokratiska regeringen till kommissionen för att begära undantag från EU:s beslut och få lov att gå vidare med alkoholås. Det var ett brev som aldrig fick något svar. Så oerhört kraftfullt det var!

Om den socialdemokratiska regeringen verkligen hade engagerat sig i frågan hade man också tagit till sig på vilket sätt man måste arbeta för att nå framgång och resultat i EU. Det handlar naturligtvis om att driva processer på ett område där det, som Karin Svensson Smith väl vet, finns ett stort motstånd i de övriga europeiska länderna. Man måste ha samtal med kollegerna och vid varje tillfälle skapa förutsättningar för en diskussion om alkoholås eller, framför allt, om att få bort alkoholen från trafiken.

Det är på det sättet som jag har arbetat, och det därför jag undan för undan, utan stora ovationer, kan finna gehör hos fler medlemsländer för att börja med obligatorium i nya bussar och lastbilar i yrkesmässig trafik. Det är naturligtvis så som politiken driver ett förändringsarbete för att man ska kunna få erfarenhet från olika länder. På det sättet skapar vi också förutsättningar för att detta ska bli en standard i våra fordon framöver.

Det låter så kraftfullt när man pläderar för obligatoriskt alkoholås i alla nya bilar i Sverige. Sverige har Europas äldsta fordonspark. Det går inte så snabbt att få effekt i trafiken och nå dem som är rattfyllerister. Jag tror att det är oerhört viktigt att inse att man här måste jobba på bred front. Därför kommer jag också att gå vidare med lagstiftning gentemot just dem som är dömda för rattfylleri för att på så sätt ta udden av återfallsrattfylleristerna, som utgör 30 procent av de rattfyllerister som grips ute i trafiken.

Det blir ibland en lite konstgjord konflikt. Nu vänder jag mig till Karin Svensson Smith igen. Med sin utredning har hon identifierat precis vad som krävs för att gå vidare med alkoholås. Hon identifierade också bristerna i den teknik som finns. Den är fortfarande som hjälpmedel möjlig att manipulera. När tekniken utvecklas ser också jag att alkoholås kommer att vara en standard och ett standardhjälpmedel i kommande nya bilar. Den som inte har alkohol i kroppen kommer inte att märka alkoholås, men den som har alkohol i kroppen kommer inte att kunna använda fordonet.

Anf. 95 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Återigen känns det lite klivet. Jag vet inte vad jag ska rikta in mig på. Ska jag prata trafiksäkerhet generellt, eller ska jag prata om alkoholås?

Jag kan dock inte låta bli att kommentera Eliza Roszkowska Öbergs lättsinniga förhållande till att vi inte kan lagstifta om allting. Hon säger att man måste ha omdöme.

Jag tycker att hon ska möta MADD, mammor mot alkohol i trafiken. Det är mammor som har förlorat sina barn på grund av alkohol i trafiken. Hon kan tala om för dem varför hon inte tycker att vi ska använda den

teknik som finns i dag i stället för att vänta in ett fulländat tekniskt system som ska hantera allting. Jag möter dem regelbundet, och det finns ingen starkare förespråkare för alkohol än just de.

Kom inte och säg att vi inte kan lagstifta om allt! Vi kan lagstifta om att använda den teknik som finns.

När det gäller hur man driver frågan vill jag framhålla att Ulrica Messing började precis så, alltså med ett brev. Det är precis vad Torstensson nu också har gjort: Hon har skickat ett brev. Nästa steg var att gå vidare, men tyvärr förlorade vi valet.

Vi var också överens innan valet. Det fanns en stor enighet bland partierna, och vi konstaterade att ingen var emot att vi skulle driva frågan om alkohol i personbilar i EU, framför allt inte ministrarnas eget parti. Där var man för detta.

Ministern bestämde sig för att vi inte skulle lämna in någon ansökan. Ministern säger att hon är så offensiv och skickade iväg ett brev. Sedan konstaterar hon att det inte gick så bra och säger: Jag släpper det här nu. Det är väl inte att försöka vara långsiktig, jobba effektivt, mobilisera och prata.

Följ Ulrica Messings exempel på högtoppsmötet, tala med dina kollegor precis som hon gjorde och börja om igen. Driv då också frågan om alkohol där de framför allt behövs, nämligen i personbilarna!

Anf. 96 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag har också träffat mammor som på ett mycket olyckligt sätt har förlorat sina barn, Marie Nordén. Men jag vet också att mammorna vet att många av förarna är rattfyllerister och att det inte finns en ensidig lösning med att ha alkohol i nya bilar.

Lura inte människor genom att säga att vi med att införa obligatoriskt alkohol löser alla problem! Hade ni haft en relation till människor som har alkoholproblem vet ni hur skickliga de är både på att lura teknik och med att bestämma sig för att inte köpa ny bil.

Jag utgår från att vi kan vara överens om att det handlar om att jobba på oerhört bred front. Det är på det sättet som vi lägger ett pussel för att få bort alkohol från trafiken bit för bit. Det är ett oerhört prioriterat område som finns i flera delar av mitt arbete i EU likaväl som på lagstiftningsnivå. Men interpellanterna är inte intresserade av att lyssna.

Herr talman! Jag tror att jag avrundar här. Jag hoppas att vi också fortsättningsvis är överens om att nollvisionsarbete är ett ständigt återkommande arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2008/09:476 om fakturamodellen vid ROT-avdrag

Anf. 97 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Marie Engström har frågat näringsministern hur hon avser att uppnå målsättningen att minska företagets regelbörda, risktagande och likviditetsproblem samtidigt som fakturamodellen införs.

*Svar på
interpellationer*

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Den så kallade fakturamodellen är en del av systemet med skatteavdrag för hushåll när dessa köper hushållsarbete och numera också byggnadsarbete. Genom fakturamodellen får köparna sin skattelättnad direkt och slipper alltså ligga ute med pengarna i ett år eller mer. Det här är ett starkt incitament att faktiskt utnyttja möjligheten till skatteavdrag. Det gör också att fler hushåll kan köpa de här tjänsterna, något som förstärker efterfrågan på och konsumtionen av den här typen av arbete.

Fakturamodellen kommer sannolikt att innebära en viss påfrestning på utförarnas likviditet och visst administrativt merarbete. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att företagen i de här branscherna också får stora fördelar genom den ökade efterfrågan som ett skatteavdrag direkt vid köpet kan förväntas medföra. Ökade möjligheter för köpare att utnyttja skatteavdraget för att köpa vit arbetskraft gör också att svartarbetet i än högre grad kan motverkas. Förutsättningarna för goda konkurrensförhållanden på marknaden kommer därmed att förbättras. Det är därför min uppfattning att den nya fakturamodellen sammantaget skapar förutsättningar för en ännu större marknad. Detta är förstärkt något som också gynnar företagen.

Regeringen avser dock att följa upp de frågor som Marie Engström tar upp inom ramen för den utvärdering som regeringen har aviserat i propositionen om skattereduktion för byggnadsarbeten, proposition 2008/09:178. I den utvärderingen kommer även övriga effekter av fakturamodellen för företag och enskilda att följas upp.

Anf. 98 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag får tacka för svaret. Detta är en nymodighet som införts från och med den 1 juli i år. Köparen av en tjänst ska endast betala halva arbetskostnaden till den som utför arbetet. Företagaren, hon eller han, ska sedan i sin tur få ut resterande pengar från Skatteverket.

Det krävs att man lämnar uppgifter och att man också vet att den man utför arbetet åt så att säga har pengar kvar att utnyttja som avdrag för hushållsnära tjänster eller någon typ av ROT-arbete. Det är en risk som den enskilde företagaren naturligtvis får ta.

Det blir också en ökad administrativ börda. Det är kanske många gånger små och medelstora företag som utför arbetena. Regeringen har till exempel ställt upp en målsättning att minska regelbördan för företagen med 20 procent fram till år 2010. Det här kanske inte stämmer så jättebra med den målsättningen.

Man talar också om att det kan uppstå likviditetsproblem i vissa fall. Man får ligga ute med pengarna och vänta på betalning. Vi har också fått höra att detta i vissa fall kan innebära komplikationer och förhindra olika typer av factoringsystem för företagens fakturor.

Om förutsättningarna för ROT-avdrag inte stämmer kan också den enskilde företagaren bli tvungen att betala tillbaka pengar till Skatteverket om det nu gått så långt att Skatteverket har betalat ut pengar. Företagaren får alltså stå risken.

Det finns en lång rad problembilder som kan målas upp kring detta. Företagarnas egna olika organisationer har lite grann sagt: Varför har ni inte gjort detta frivilligt i väntan på att ni gör en utvärdering?

Jag vet inte om en frivillighet är den bästa lösningen på detta. Men man menar på att ett totalt oprövat system nu ska sjasättas den 1 juli. Många har farhågor för vad detta kan leda till.

Någon menar till och med att detta system som ni säger ska vara någonting som förhindrar svartarbete kanske kan uppmuntra till svartarbete. Det är av det enkla skälet att man helt enkelt vill undvika ett krångligt administrativt arbete. Vad är egentligen syftet med detta, finansministern?

*Svar på
interpellationer*

Anf. 99 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt oss börja i den principiella delen. Sverige har en väl utbyggd välfärdsstat. Barnomsorg, sjukvård och äldreomsorg tillhandahålls med finansiering från skattemedel. Vi har fungerande pensionssystem för äldre och förtidspensionärer. Vi har sjukförsäkringar och arbetslöshetsförsäkringen.

Vi är i grund och botten överens om att detta ska finansieras med allmänna medel. Det betyder att Sverige under rimlig och överskådlig tid kommer att ha relativt höga skatter. Vi kan naturligtvis önska att vi får fler i arbete, att utanförskapet kan pressas tillbaka och att vi därigenom kan sänka skatten. Men i grund och botten kommer vi att ha relativt höga skatter i Sverige.

Kostnaden för att ha höga skatter beror på hur många som därmed lämnar arbetsmarknaden eller hur många investeringar som slås ut på grund av de snedvridningar som skatterna för med sig. Snedvridningarna är allra störst på de områden där vi har en möjlighet för de enskilda att byta ut marknadsarbete mot eget utfört arbete. Även om det blir sämre och samhällsekonomiskt inte är effektivt kan det vara en lösning med höga skatteklivar.

Därmed får vi en betydande svartsektor, och en betydande svartsektor har breda samhällsimplicationer som har med helt andra frågor att göra som arbetstagarnas rättigheter och möjligheter att hävda sig på arbetsmarknaden.

Vill man ha en relativt väl utbyggd välfärdsstat får man också ta ansvar för att försöka utforma ett skattesystem där vi minimerar kostnaderna i samhällsekonomiska termer för de skatter som vi måste ta ut. Det har vi försökt att göra på en lång rad områden, och detta är ett av dem.

Det är alldeles uppenbart att på de områden där vi har do-it-yourself, eller gör-det-självarbete, blir svartsektorn större, och de samhällsekonomiska kostnaderna i termer förlorade jobb blir större.

Då måste vi hitta lösningar på det. Av naturen blir detta särlosningar. Det går inte att komma åt den typen av svårighet utan att göra avgränsningar och lösningar som för med sig en ökad administrativ kostnad. Den enkelhet man har i ett generellt system går inte att få, men fördelen jämfört med ett generellt system är naturligtvis att det blir fler i arbete och minskad svartsektor med alla de sidokostnader detta har.

Just nu är detta en utomordentligt välmotiverad åtgärd eftersom vi ser att just byggsektorn drabbas hårt av konjunkturnedgången internationellt. När räntor och annat slås ut så att kreditgivningen inte fungerar drabbar det naturligtvis byggsektorn med långa produktionsstider och stor lånefinansiering.

I den situationen har vi valt att försöka hitta en lösning i termer av ett utvidgat avdrag för hushållstjänster till att omfatta också byggtjänster. Varför valde vi då fakturamodellen? Det beror på att vi i många andra debatter har stått och fört diskussionen: Hur fungerar det med hushållsavdrag när det åläggs den enskilde att ligga ute med pengarna under ett år? Nu såg vi i och för sig att vi under 2007 och 2008 fick en mycket, mycket snabb ökning av hushållsavdragen. Jag tror att vi nu är på väg upp mot att landa på 100 000 personer som har sökt om bidraget för 2008. Vi kommer att hamna i en situation där det har vidgats så att det blir mer omfattande.

Om systemet ska fungera väl och den enskilde inte ska behöva ligga ute med pengarna för att i efterhand göra avdrag är fakturamodellen enkel. Vi kan också anta att företagen normalt sett bör ha en högre professionell kompetens att förhålla sig till administration och till skattemyndigheten än den enskilde har. Följaktligen bör det här ge ett visst mått av ökad regelbörda, som Marie Engström framhåller, men det är en nödvändighet för att vi ska säkra detta.

Låt mig bara påpeka att såväl Byggnads som Elektrikerna och Måla-reförbundet har förordat modellen just därför att den är relativt enkel och även bör ha effekten att den uppmuntrar till vitt arbete.

Anf. 100 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Det finns anledning att påpeka att vi i oppositionen, bland annat Vänsterpartiet, har lagt fram förslag om ett ROT-avdrag. Det skulle i så fall vara ett mer konjunkturanpassat ROT-avdrag. Regeringen har ju infört ett generellt avdrag.

Vi har också velat vidga det avdrag som regeringen vill införa till att även omfatta flerfamiljshus. Vi har även ställt krav på avdraget att det ska bidra till energieffektivisering och miljöinvesteringar. I grund och botten tycker vi att det är oerhört viktigt att i det här konjunkturläget på olika sätt stimulera en byggsektor där så många går arbetslösa i dag. Det kanske är viktigt att säga det eftersom den interpellation jag har skrivit egentligen bara handlar om fakturamodellen, men jag hör på Anders Borg att debatten ändå vidgas på något sätt.

Jag kan hålla med om att generella system naturligtvis är mycket enklare till sin konstruktion än selektiva system. Selektiva system ger en hel del problem; man kan många gånger likna dem vid avsteg från en likformig beskattning, till exempel, vilket regeringen har gjort många gånger under de här åren.

Låt oss återgå till fakturamodellen. Jag tycker inte att den verkar enkel. Finansministern sade att fakturamodellen är enkel, men jag tycker alltså inte det. Uppenbarligen tycker inte heller de företag som kommer att omfattas av den att den är enkel. Den kanske är enkel att begripa på något sätt; den enskilda företagaren får ligga ute med pengarna och han eller hon får såvida alla regler är uppfyllda pengar i efterskott. Men man måste också inse att man får ta en stor risk, att man kan få likviditetsproblem och att detta innebär en ökad regelbörda. Jag tycker att de tre komponenterna talar sitt tydliga språk för att fakturamodellen egentligen inte är enkel på det sättet. Även om den är enkel att begripa är den inte enkel att hantera i det dagliga arbetet för de mindre företagen.

Anf. 101 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt mig igen för Marie Engström gå igenom argumenten för varför förslaget har starka motiv.

Det är ett förslag som underlättar den stora snedvridningskostnad som relativt höga inkomstskatter har på samhällsekonomin. Det är särskilt viktigt i högskatteländer som Sverige och andra i Nordeuropa att ha den typen av system. Det är också där man kan räkna med att de mest omfattande av de samhällsekonomiska vinsterna av dem är tydligast, dels därför att detta underlättar för att slå ut svartarbete inom gör-det-självssektorer, dels därför att det här ofta är branscher och sektorer där människor har en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. I den här situationen blir detta särskilt tydligt eftersom vi har en konjunkturedgång som slår så hårt mot byggsektorn.

Det finns alltså långsiktiga fördelar med förslaget, och det finns konjunkturella fördelar med det. Sedan gäller det naturligtvis att välja en så klok utformning som möjligt av det. Där är fakturamodellen den avvägning vi har landat i. Som i alla svåra politiska frågor är det en avvägning. Det är en avvägning mellan att ha ett system som är enkelt för brukaren eller för producenten. Vi har valt att göra det enkelt för brukaren därför att vi tror att det är det som gör att man kan få största möjliga effekt. Det har naturligtvis varit det som har legat till grund för våra överväganden.

Låt mig också påpeka en annan sak. Marie Engström nämner oppositionens förslag. Vi har tittat på den modellen, och vi är beredda att titta på alla tänkbara förslag. När det gäller den typ av förslag som oppositionen har på att vidga ROT-tjänsterna till flerbostadshus, särskilt miljöupprustning eller upprustning av miljonprogrammen, är den bedömning som vi gör att det är en av de minst effektiva åtgärder man kan vidta. Jag ska försöka förklara vad det beror på. Delvis sammanhänger det med att de jobb som skapas kommer inom kapitalintensiva företag. Det är i huvudsak storföretag som kan åta sig att driva detta. Då kan man också anta att effekterna på sysselsättningen blir mindre. Vad som är mer tydligt är att när man har gjort utvärderingen av detta landar man i slutsatsen att huvuddelen av projekten skulle röra sig om redan planerade projekt. Det skulle alltså vara så att ungefär 80 procent – det är de bedömningar vi gör – inte skulle ha någon effekt på sysselsättningen alls.

Jag ska försöka göra en snabbräkning i huvudet här. Vi får se om jag minns siffrorna rätt. När vi gör listor på de olika tänkbara åtgärderna är ett jobb som skapas med den här typen av ROT-stöd, till miljonprogramshus, uppemot fyra fem gånger så dyrt som de jobb som skapas när vi ger extra resurser till kommunsektorn. Detta är alltså inte en effektiv modell, och det är en typ av förslag som inte heller har några långsiktigt positiva effekter.

Jag delar inte riktigt Marie Engströms starka vurm för likformig beskattning. Likformig beskattning är bra om man har låga skatter. Om man har ett väldigt lågt skattetryck är likformighet ett mycket stort värde, för då är de snedvridande effekterna av skatterna mindre farliga. Då kan jag förstå att man förordar en sådan modell. Men i ett system som det svenska, där vi ändå är överens om att vi vill ha relativt höga skatter med relativt utbyggd välfärd, hamnar man i en sits där skatterna tenderar att för vissa sektorer få stora snedvridande effekter. Då måste vi försöka göra någonting åt det för att värna sysselsättning och samhällsekonomisk

*Svar på
interpellationer*

effektivitet. Det är precis det som har legat till grund när vi har utformat förslaget om RUT-avdrag för hushållstjänster respektive ROT-avdrag för byggtjänster.

Den grundläggande avvägningen är helt enkelt att vi tror att det är enklare att lägga ansvaret på producenten än på köparen.

Anf. 102 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Där har vi uppenbarligen olika uppfattning, jag och finansministern. Apropå att göra insatser i olika konjunkturlägen och att mycket av det som görs redan är planerade projekt – javisst är det på det sättet!

Det är inte första gången vi har ett ROT-avdrag, och det har utvärderats tidigare. Vitsen med att göra det i en konjunkturedgång är att tidigarelägga projekten. Jag tycker inte att det är något konstigt med att det är redan planerade projekt. Det är ju för att det ska få en effekt i en konjunkturedgång och få aktörerna att göra detta i ett tidigare skede. Det är det som är vitsen med alltihop.

Men vi har helt olika utgångspunkter, vi och regeringen. Regeringen vill permanenta sina förslag medan vi vill använda förslagen som en stimulans i en konjunkturedgång. Vi pratar lite grann om olika saker här, tror jag.

Finansministern säger att fakturamodellen är enkel och att den därför måste genomföras. Jag har en rad invändningar. Jag vet att många företag och till företagen knutna organisationer också har invändningar. Jag vet egentligen inte riktigt vad finansministern bygger hela sitt resonemang om att den här fakturamodellen är så enkel på.

Jag ska använda mina sista 20 sekunder åt att säga att i dag har SCB kommit med statistik om de hushållsnära tjänsterna. SCB befäster det vi har sagt väldigt många gånger i debatten. Det är i första hand höginkomsttagare som har använt avdraget för hushållsnära tjänster.

Anf. 103 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag tror inte att det nödvändigtvis är så att Marie Engström och jag har olika ideologiska utgångspunkter här. Jag tror snarast att det handlar om olika bedömningar av sakfrågan. Jag ska igen försöka övertyga Marie Engström om att det är ineffektivt att ha ROT-system riktat till ombyggnation av kommunala bostadsprogram.

För det första har kommunerna det grundläggande ansvaret för sina egna bostadsprogram. Det är de som bör sätta reserver åt sidan så att man löpande kan sköta detta. Det faktum att man inte har gjort det är naturligtvis problematiskt, men det ska vi inte nödvändigtvis lösa ut eftersom vi i sådana fall gynnar de bostadsbolag som har misskött sig. Det ligger ett grundläggande moral-hazard-problem i detta.

För det andra är de som renoverar den typ av omfattande flerbostadsprojekt som det här handlar om stora företag där det inte förekommer speciellt mycket svartarbete och där det definitivt inte finns någon gränsdragning till gör-det-själv-verksamhet. Det är väldigt få som byter stammar i flerbostadshus som gör-det-själv-verksamhet.

Dessutom är erfarenheten att den typen av program i huvudsak, till ca 80 procent, skulle landa i att subventionera befintliga, planerade projekt.

Jag tycker inte att det ligger någon ideologi i detta. Vi har naturligtvis prövat den typen av förslag för att göra en allsidig beredning av vilka insatser som ska göras i krisen, men det är vår uppfattning att detta är ett synnerligen ineffektivt sätt. Det förslag som vi har lagt fram har positiva, långsiktiga samhällsekonomiska effekter som minskar kostnaderna för de höga skatter som vi måste ha givet att vi är överens om en omfattande välfärdsstat. Vi har hamnat i den här avvägningen. Vi har gjort en noggrann beredning där vår slutsats är att fakturamodellen ger minsta möjliga krångel. Därmed inte sagt att det är ett okomplicerat eller enkelt system. Det är den bedömning vi har gjort.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2008/09:514 om Kronofogdemyndigheten

Anf. 104 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Britta Rådström har frågat mig hur jag avser att se till att Kronofogdemyndigheten, med fler ärenden och färre personal, ska kunna göra ett bra jobb. Hon har också frågat mig hur jag ser på myndighetens förutsättningar att rekrytera och behålla anställda då arbetstryck och stress skruvas upp och om jag avser att vidta några åtgärder i detta sammanhang. Britta Rådström har slutligen frågat mig vilka rekommendationer jag kan ge till människor som i jobbkrisens spår förlorar sina hem.

Jag är medveten om att arbetsbelastningen ökat hos myndigheten till följd av lågkonjunkturen. Men det är inte bara Kronofogdemyndigheten som drabbas av den rådande konjunkturen. Det statsfinansiella läget är ansträngt. Vi måste agera förståndigt och väga samman alla de behov som nu riktas mot de offentliga finanserna. Frågor om myndighetens anslagsnivå måste därför prövas inom ramen för den ordinarie budgetprocessen. Jag kan därför inte uttala mig och föregripa det arbetet.

Jag kan försäkra er om att jag och regeringen noga följer utvecklingen för att på bästa möjliga sätt hantera denna lågkonjunktur.

Anf. 105 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Då står vi här igen och debatterar Kronofogdemyndigheten. Det är inte första gången, och det kanske inte är den sista heller. Jag tackar för svaret, men det är som vanligt inte något konkret svar. Det är mest omkringprat, som man skulle kunna kalla det.

Egentligen skulle vi väl båda ha varit ute i EU-valrörelsen den här sista veckan. Vi har varit ute en del. Jag hörde att finansministern och statsministern har varit på turné i dag. Vi kanske skulle ha behövt vara ute i kväll i stället för att debattera det här. Nu står vi här och debatterar en fråga som kanske inte engagerar så många, men den är icke desto mindre viktig.

Kronofogdemyndighetens arbete har förändrats de senaste åren till att bli betydligt mer hjälpande och stödjande än tidigare då folk enbart såg myndigheten som en myndighet som utmätte människors ägodelar vid skuld.

Att myndigheten fått fler uppgifter samt att arbetslösheten och lågkonjunkturen slagit hårt mot Sverige och människor innebär att kronofogden har fått mycket mer att göra samtidigt som man sedan förra året varit tvungen att säga upp 128 personer. Det låter kanske inte så mycket, men jag ställer återigen frågan: Hur ska kronofogden, med fler ärenden och färre personal, kunna göra ett bra arbete?

När skatteutskottet för en tid sedan fick en föredragning av rikskronofogden om myndigheten, dagsläget och det kommande året sade hon: Ärenden väller in. Vi har enorma flöden. Det är dramatiska förändringar.

Nog har de fått mer att göra. I årsberättelsen har rikskronofogden skrivit ett förord. Där står det så här: "Året har varit intensivt och i flera stycken tufft. Även om finanskrisen och lågkonjunkturen i alla delar ännu inte slagit igenom på ärendeinflödet till myndigheten kan jag konstatera att inflödet till den summariska processen har slagit 'all time high' och därmed passerat miljonstrecket. Vi har under hösten även kunnat se ett ökat inflöde av konkurser, skuldsaneringsärenden och telefonsamtal till vårt kundcenter."

Det är inte bara en enorm belastning för myndigheten, utan det innebär också personliga katastrofer för personer och familjer som berörs.

Jag ställde frågan i interpellationen, och jag ställer den igen: Vilka rekommendationer ger finansministern till familjer som förlorar sina hem i finanskrisens spår?

Många av de anställda hos kronofogden möter människor i förtvivlan som vill ha råd, och de känner sig mer som kuratorer än som kronofogdar. Hur ser ministern på myndighetens förutsättningar att rekrytera och behålla anställda då arbetstrycket och stressen skruvas upp och man inte får eller kan anställa mer personal på grund av ekonomin?

Risken finns att arbetsuppgifter som åligger Kronofogdemyndigheten inte blir utförda i rimlig tid eftersom människor sagts upp och fler ärenden väller in. Oron och stressen över detta innebär också att människor fungerar sämre i sitt arbete. Regeringens arbete skapar en allmän oro i statsförvaltningen som inte är bra för verksamheten. Det är en naturlig konsekvens när resurserna försvinner, inte minst på grund av dessa enorma skattesänkningar på nära 85 miljarder kronor. Skyll inte bara på lågkonjunkturen, på att det finns mindre pengar eller på att ekonomin är dålig!

Jag frågar återigen, som i den förra debatten: Är Kronofogdemyndigheten en viktig myndighet? Är regeringen villig att förstärka deras budget inför 2010?

Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Kronofogdemyndigheten utför några av de allra svåraste uppgifterna i ett modernt samhälle. Människor som hamnar hos kronofogden gör det därför att de ofta har betydande problem. Det kan röra sig om konkurser eller arbetslöshet som har lett till ekonomiska bekymmer som slutar hos kronofogden. Det kan vara baksidan på ett socialt problem eller en ungdomlig oförsiktighet som leder till skuldsättning och som gör att man måste hantera situationen med hjälp av kronofogden.

Det kommer nog aldrig att vara så att de medborgare som möter Kronofogdemyndigheten gör det med känslan av att det är en servicemyndighet. Det är en del av det system vi måste ha. Vi måste ha det därför att medborgarna måste fullgöra sina plikter när det gäller att betala sina skatter och räkningar. Vi måste ha det därför att människor måste agera ekonomiskt ansvarsfullt, men vi måste också se till att det är en verksamhet som drivs på rättssäker grund och med ett sjyst förhållningssätt mot människor som har hamnat på sned i livet.

Det här är naturligtvis påfrestande för personalen. Till bakgrunden hör också att vi har haft en inte fullgod bedömning av kostnader och vinster av den organisationsförändring som har gjorts. Det har visat sig att kostnaderna helt enkelt har blivit större än vad man har räknat med. Till det kommer att vi på det här området, precis som på en del andra, har bekymmer med utveckling av datasystem.

Nu ska vi noggrant väga av detta i budgetprocessen. Vi har många myndigheter i Sverige. De myndigheter som ligger under Finansdepartementet ska inte ha någon förtur i den processen, utan alla myndigheters behov ska ställas och vägas mot varandra.

Därför har jag inte anledning att i det här sammanhanget gå in och avsluta den nödvändiga budgetprocessen i förtid, utan vi följer noga problemet. Det ska vägas av mot andra myndigheter. Så småningom ska vi lägga fram en budget och det ska vi göra i höst.

Anf. 107 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Det är sant att det måste vara oerhört svårt i dagsläget att jobba hos Kronofogdemyndigheten. Som vi fick det beskrivet känner många av kronofogdarna som att de jobbar som kuratorer med de telefonsamtal de får. Människor är förtvivlade när de måste gå från hus och hem och inte kan betala sina räkningar.

Att kostnaderna blev större vid skilsmässan från Skatteverket var faktiskt någonting som vi varnade för. Vi var inte alls överens om att det skulle ske. Vi sade att kostnaden skulle bli mycket större än vad regeringen hade räknat med, och med facit i hand ser vi att det har blivit så.

En annan sak: Kronofogden och Transportstyrelsen föreslog i ett uttalande häromdagen – och redan förra hösten fanns idéer till detta förslag – åtgärder för att minska fordonsrelaterade skulder och försvåra för bilmålvakter. Jag skrev förresten en motion om det under allmänna motionstiden, men den lär bli avslagen antar jag.

I alla fall har kronofogden och Transportstyrelsen föreslagit en hel del åtgärder till regeringen för att minska skulderna och försvåra för bilmålvakter. Jag läste senast i min hemtidning att det fanns någon människa i Skellefteå som var registrerad på 1 400 fordon och som man bedömde var just en bilmålvakt.

Det man har föreslagit är legal panträtt för fordon, flytt av parkerade fordon, ett enhetligt sanktionssystem som införs för fordonsskatt och trängselskatt som innebär användningsförbud för fordonet och att vägra registrering av fordon om ägaren sedan tidigare har obetalda fordonsrelaterade skulder.

Är regeringen beredd att stödja dessa förslag som är viktiga? Och återigen: Är ministern beredd att öka budgetanslaget till Kronofogdemyndigheten inför 2010 för att man ska klara alla nya arbetsuppgifter?

Anf. 108 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är alldeles självklart att våra statliga myndigheter i ett modernt väl fungerande samhälle spelar en avgörande roll för att system ska fungera väl och för att vårt samhälle ska löpa på smidigt. En av de myndigheterna är Kronofogdemyndigheten. Som jag konstaterade: Även om det är en viktig myndighet tror jag att det sällan kommer att vara en myndighet som uppskattas av dem som har hamnat i en svår situation och därmed tvingas att gå till Kronofogdemyndigheten, även om jag tror att vi ska vara medvetna om att alternativen till den här typen av system förmodligen skulle vara mer bekymmersamma. Vi har ett relativt sjyst och anständigt sätt i Sverige att förhålla oss till människor som det har gått illa för ekonomiskt, och det ska vi vara glada över och vårda.

Det är klart att vi alla därför uppskattar det tunga arbete som de anställda på Kronofogdemyndigheten gör; det går ju inte att säga någonting annat än det. Men därav följer inte att jag kan säga att vi nu ska ge Kronofogdemyndigheten mer pengar. Här har det skett organisationsförändringar som har haft starka motiv i termer av rättssäkerhet och självständighet. De argumenten kan man naturligtvis ha olika uppfattningar om, men det är ändå det som har legat till grund för detta.

Som så ofta vid organisationsförändringar har man underskattat kostnaderna och överskattat vinsterna i termer av ekonomi. Därtill har vi den eviga plågan att IT-system alltid, förefaller det som, kostar mer än vad man har räknat med och sällan ger de besparingar som man har hoppats på.

Vi ska naturligtvis pröva kronofogdens behov med noggrannhet. Jag följer detta mycket noggrant och nära eftersom det är min myndighet, men det får inte vara så att Finansdepartementets myndigheter får en lättare behandling än andra myndigheter. De ska gå enligt samma turordning och kördning som vi har för alla myndigheter när det gäller en noggrann prövning av offentliga medel, därför att alla offentliga medel måste vägas av och varje krona vi tappar bort är en krona som vi också har förlösat.

Anf. 109 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Om man pratar om förlösade kronor tycker jag att de enorma skattesänkningarna som har gjorts är förlösade pengar. Jag har inte sett att fler har kommit i arbete, vilket var ett av motiven. Men jag håller absolut med finansministern om att de statliga myndigheterna är oerhört viktiga. Förutom Kronofogdemyndigheten är det också Tullverket och Skatteverket som ligger under Finansdepartementet och där vi i skatteutskottet också är inblandade. Vi tycker att det är oerhört viktigt att myndigheterna får resurser.

Men när det gäller bilmålvakterna är jag intresserad av att få höra vad finansministern tycker om förslaget som landar på regeringens bord från Kronofogdemyndigheten och Transportstyrelsen.

Anf. 110 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag tänkte inte ha en allmän skattedebatt här. Britta Rådström och jag har relativt skilda synpunkter på värdet av skattesänkningar. Jag tror att de har ett stort värde för att få ekonomin att fungera bättre. Britta Rådström delar inte den uppfattningen, och jag har inte någon illusion om att jag i en interpellationsdebatt om kronofogden kommer att övertyga henne om motsatsen.

Återigen: Vi ska gärna återkomma till frågan om bilmålvakter som vi ju aktivt arbetar med. Men kärnan i den här interpellationen är vad vi ska göra för att hjälpa Kronofogdemyndigheten, och jag måste där hålla fast vid min väldigt tydliga linje att Finansdepartementets myndigheter har samma rättigheter och skyldigheter som andra myndigheter. Jag som minister kan aldrig vara trovärdig i min hantering av andra ministrars myndigheter om jag inte är noggrann i prövningen av mina egna. För mig är det alltså en självklarhet att jag inte ska agera med partsintresse för dessa myndigheter, utan jag ska agera så att vi får en god prövning av alla behov. Det är uppenbart som Britta Rådström väl påpekar och väl argumenterar för så att Kronofogdemyndigheten har stora utmaningar framför sig i dessa svåra tider.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 111 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta med anledning av Finanspolitiska rådets förslag. Monica Green har ställt en liknande fråga.

Finanspolitiska rådet ställer sig i allt väsentligt bakom inriktningen på regeringens politik. Rådet konstaterar också att inriktningen på politiken är expansiv. Även om skillnaden mellan regeringens och rådets syn alltså inte är så stor gör rådet en annan bedömning än regeringen när det gäller avvägningen mellan å ena sidan behovet av ytterligare stimulanser och å andra sidan sunda och uthålliga offentliga finanser.

De offentliga finanserna har snabbt och oväntat försvagats mycket kraftigt. I vårpropositionen räknar regeringen till exempel med 160 miljarder kronor i lägre skatteintäkter 2009 och 225 miljarder kronor lägre för 2010 jämfört med för bara ett år sedan.

De offentliga finanserna är alltså mycket osäkra. Ytterligare budgetförsvagande reformer utöver regeringens redan mycket omfattande åtgärder i linje med rådets förslag skulle kunna riskera att försvaga Sveriges förmåga att möta kommande nedgångar i krisens kölvatten. Förslagen skulle också kunna riskera att framtvinga nedskärningar och skattehöjningar för att åter nå balans i de offentliga finanserna. Detta är en väg som jag inte är villig att gå in på i det här läget.

Självklart följer regeringen utvecklingen noga och kommer i ljuset av det offentligfinansiella läget kontinuerligt att ompröva behovet av ytterligare åtgärder.

Anf. 112 MONICA GREEN (s):

Herr talman! I morse träffade jag 70 avgångselever på ett gymnasium i Skövde. Det är elever som om en vecka ska sjunga: Sjungom studentens lyckliga dag och den ljusnande framtid är vår. Dessa ungdomar var inte så optimistiska även om de var glada över att de ska ta studenten. De känner, trots att jag försökte ingjuta framtidstro och hopp om att de behövs, en oro över hur det ska gå i framtiden och varför inte deras kunskap efterfrågas och varför de inte får sommarjobb och jobb. De kände en oro. Jag försökte ge dem framtidshopp, som jag sade, och en tro på att det här kommer att gå vägen.

Jag är besviken på och ledsen över att regeringen inte vill göra någonting åt den ungdomsarbetslöshet som finns. Jag vet att Anders Borg brukar säga: Vi gör mycket, vi har redan gjort mycket och vi är bäst i Europa. Tyvärr stämmer inte något av det som Anders Borg hävdar.

I detta korta svar som han har gett till mig och Eva-Lena Jansson hänvisar han till att det inte är så stor skillnad mellan Finanspolitiska rådets rekommendationer och hans egen politik.

Det är ju fel. Anders Borg vet att Finanspolitiska rådet har en skarp kritik mot regeringens ekonomiska politik.

Sedan hänvisar Anders Borg till att det är den mest expansiva finanspolitiken i OECD-området. Det stämmer inte heller. Man kan titta på hur

OECD har jämfört de här länderna. Då hamnar Sverige på elfte plats och inte alls i toppen, som Anders Borg hävdar.

Dessutom säger Anders Borg – och det har vi diskuterat tidigare, Anders Borg och jag – att vi blir så expansiva eftersom vi har de automatiska stabilisatorerna.

Vad betyder det egentligen? Jo, det betyder att när arbetslösheten stiger betraktas regeringen som expansiv. Varför blir det så? Jo, därför att vi har en arbetslöshetsersättning i det här landet – den är tyvärr inte så hög längre, men den ger ändå en viss ekonomisk trygghet – och i takt med att arbetslösheten stiger ökar de här satsningarna, som Anders Borg kallar dem, eftersom det går åt mycket pengar till den arbetslösheten. Då betraktas det som expansivt av Anders Borg. Jag beklagar det.

Eller är det så, Anders Borg, att du räknar med att ju högre arbetslöshet det är desto mer kredit ska du få när det gäller att det ska betraktas som en mer expansiv politik? Det är väldigt ovarsamt, och jag tycker inte att man ska vara så ovarsam och slarvig med Sveriges ekonomi.

Låt oss tala allvar, Anders Borg, och inte raljera om arbetslösheten eller påstå att Sverige ligger i topp eller påstå att vi har en superbudget eller påstå att vi redan har gjort allt som går att göra och att vi därför inte kan göra något mer! Tala sanning, Anders Borg! Ni har sänkt skatterna med 70 miljarder. Därför har ni inga pengar att satsa på de ungdomar som jag träffade i morse och som så gärna vill ha ett jobb och inga pengar att satsa för att få Sverige ur krisen.

Anf. 113 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Tack, Anders Borg, för svaret! Jag är inte så där jätteimponerad av svaret. Men jag har i alla fall fått ett svar. Det ska jag vara tacksam över.

Arbetslösheten fortsätter att öka. Hade vi stått här om någon vecka hade vi förmodligen sett hur mycket arbetslösheten hade ökat under maj månad. Trots att arbetslösheten ökar och trots att oppositionen, representanter för Svenskt Näringsliv och Sveriges Kommuner och Landsting gång på gång poängterar att det finns ett behov av en aktiv politik kvarstår regeringens passivitet.

Som jag lyfter upp i min interpellation har till och med regeringens eget finanspolitiska råd vid upprepade tillfällen pekat på områden där regeringen borde agera. Jag ska ta upp några av de förslag som Finanspolitiska rådet lyfter fram.

Man menar att statsbidragen till kommuner bör höjas mer än vad regeringen har aviserat och att arbetslöshetsersättningen bör vara konjunkturberoende, så att den blir mer generös i dåliga tider än i goda.

En tidsbegränsad höjning av a-kassan kan vara ett första steg mot en sådan permanent reform, säger man. Man föreslår att de arbetsmarknadspolitiska insatserna för de korttidsarbetslösa ska ökas, vilket jag tycker är alldeles utmärkt.

Dessutom framför Finanspolitiska rådet att det är missvisande att presentera expansionen i jobb- och utvecklingsgarantin som en kraftfull aktiv satsning. Den är i stället, som man skriver, en följd av att fler långtidsarbetslösa behöver försörjningsstöd. Det menar Finanspolitiska rådet.

Det är ganska häpnadsväckande kritik från regeringens eget råd.

Jag har då ställt frågan, herr talman: Vilka åtgärder är finansministern beredd att vidta med anledning av Finanspolitiska rådets förslag?

Jag kan inte läsa någonstans att man kommer att göra någonting. Därför blir svaret från finansministern, som jag tolkar det: ingenting. Man avvaktar. Man följer utvecklingen noga.

Det tror jag att vi har hört ända sedan september, i höstas. Man avvaktar och avvaktar och följer utvecklingen noga. Då ska man komma ihåg att Sveriges Kommuner och Landsting så sent som i december skrev ett brev till regeringen där man påtalade vikten av att få pengar för att slippa säga upp människor i välfärden.

Nu ser vi att man i varenda kommun får säga upp människor. Det betyder att ungdomar inte kommer in.

Vi tycker att det är viktigt, herr talman, att investera i ungdomar och att investera i de välfärdsjobb som finns i kommuner, så att inte ett vårdbiträde behöver bli uppsagd, få en dålig a-kassa för att sedan kanske till och med hamna i socialbidrag.

Vi tycker att det är viktigt att till exempel göra miljöinvesteringar i de så kallade miljonprogrammen, att även de omfattas av ROT-avdrag. Då ser vi också att det skapar jättemånga jobb.

Det finns massor med förslag, inte bara dem som jag lyfter upp från Finanspolitiska rådet. Problemet, som jag ser det, herr talman, är att finansministern verkar tycka att det enda aktiva man kan göra är att avvakta. Det är, herr talman, inte så aktivt.

Att följa utvecklingen noga betyder att man sitter på läktaren och tittar på i stället för att vara aktiv.

Vi ser nu hur regeringar i hela Europa agerar och reagerar, inte avvaktar.

Herr talman! Min fråga blir då: Varför är Sveriges regering så passiv? Varför tror man inte på politiken?

Om man inte tror på politiken borde man per definition abdikera och lämna över till någon annan som tror att politiken kan göra skillnad. Det tror jag, herr talman.

Anf. 114 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Ja, Finanspolitiska rådets rapport är intressant.

Nu ska man inte citera som någon har citerat Bibeln, men det är ju det som görs.

Man kan notera att Finanspolitiska rådet är en anhängare av jobbskatteavdrag, har gratulerat regeringen till att man har sänkt a-kassan och är för en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Jag tror att man ska lägga märke till att Finanspolitiska rådet inte alls är någon hejarklack till vare sig oppositionen eller regeringen, utan det står faktiskt för sig självt.

Det talas om att det är regeringens råd. Det blir lite löjligt att devalvera rådet på det sättet. Låt det stå där det står och ha sina åsikter! Sedan debatterar vi åsikterna. Men att försöka klistra dessa åsikter på den ena eller den andra blir ganska hopplöst.

Sedan säger Eva-Lena Jansson: Titta på hur andra länder agerar och reagerar på krisen! Jo, vi har sett den tyska regeringen. Vad har den gjort det sista dygnet? Jo, den har berövat svenska bilarbetare massor med jobb. Det är det som är innebörden av det här räddningspaketet till Opel.

EU:s konkurrensregler fungerar inte. Saab är den stora förloraren på nattens uppgörelse, på den aktivitet och den respons som den tyska regeringen har kommit med, som Eva-Lena Jansson förespråkar. Det är döden för ett litet land som Sverige när detta inträffar.

Vi kan diskutera vad en regering ska göra i ett extremt osäkert konjunkturläge, men en sak är alldeles klar. Alla i Sverige som inte sitter i Finansdepartementet har en enda åsikt: mer pengar.

Det finns egentligen ingen som försvarar statskassan och de offentliga finanserna mer än finansministern och Finansdepartementet och statsministern.

Det är i praktiken så maktfördelningen i alla regeringar som är demokratiska fungerar. Då är det inte särskilt upplyftande att räkna upp ännu ett av de här pengakrävande särintressena.

Sedan är frågan: Tycker då Socialdemokraterna att man ska bryta igenom utgiftstaket? Det tycker LO-tidningen. Är det er åsikt att man ska släppa detta? Finanspolitiska rådet säger att det inte har något egenvärde att stå fast vid det här. Är det Socialdemokraternas hållning?

Det är en viktig fråga inför den kommande diskussionen.

Nu tycker jag att man i ärlighetens namn ska läsa vad som står, så att man inte gör för stora åsiktsskillnader mellan Finanspolitiska rådet och regeringspartierna.

På s. 7 säger man, efter att ha diskuterat om det ska vara expansiv politik eller inte expansiv politik, om sina motparter: Det finns högst respektabla argument för en mer försiktig hållning, det vill säga den hållning som regeringen intar.

Det sägs också att man i den här konjunktursituationen, i den här dramatiska nedgången, måste vara klar över att den ekonomiska politikens möjligheter att motverka en nedgång är begränsade. Det är en fråga på marginalen hur stora finanspolitiska stimulanser som bör sättas in.

Man är också väldigt tydlig om den målkonflikt som regeringen i Sverige, liksom andra regeringar, står inför: Spenderar man för mycket nu har man inga pengar kvar sedan – man bränner krutet för tidigt. När den verkliga krisen sätter in tvingas man till stora nedskärningar i en situation som redan är en lågkonjunktur. Om tiden tillät skulle jag kunna läsa upp ett långt citat från s. 7.

Anf. 115 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! I en svår internationell nedgång är naturligtvis regeringens ansvar att agera väldigt tydligt. Man måste lägga om politiken i expansiv riktning så att finanspolitiken stöttar. Man måste säkra stabiliteten i det finansiella systemet, och man måste vidta åtgärder som förhindrar att arbetslösheten biter sig fast. Jämfört med praktiskt taget alla andra regeringar i Europa och i andra industriländer har den svenska regeringen på alla tre punkterna vidtagit mer omfattande åtgärder än man vidtagit i det stora flertalet länder.

Låt mig börja med finanspolitiken. För några år sedan hade vi 4 procents överskott i de offentliga finanserna. Nu är vi på väg mot ungefär 4 procents underskott – det vill säga ett omslag på 8 procent av bnp. Det finns andra länder som uppvisar ett liknande omslag, tyvärr i huvudsak länder som har förött sina offentliga finanser på industristöd och bank-

stöd. Vi har använt våra resurser till att stötta upp efterfrågan; det är där vi utmärker oss.

Vi har en gemensam europeisk återhämtningsplan. Tanken är att alla länder ska åstadkomma i storleksordningen 1,25 procent av bnp i åtgärder. Vi har åstadkommit 1,5 procent. Det handlar om mellan 45 miljarder i år och, inklusive garantierna, 60 miljarder nästa år. Till detta kommer de automatiska stabilisatorerna. Även där är bedömningarna från bland annat Finanspolitiska rådet, OECD, IMF och kommissionen likartade. Sverige är ett av de länder i världen som har de mest omfattande automatiska stabilisatorerna.

Nu säger Monica Green att vi har en a-kassa som inte längre är så hög. Men där blir argumentationen lite haltande. Vi har stora automatiska stabilisatorer därför att vi i Sverige har mer omfattande sociala trygghets-system än man har i andra länder och därför att vi har skatter som i större utsträckning är beroende av konjunkturella inslag. Det är det som är våra stora automatiska stabilisatorer. Det kan inte vara så att Sverige å ena sidan har en underutvecklad, nedskuren eller förstörd a-kassa och å andra sidan har stora automatiska stabilisatorer. Nej, det går inte ihop.

Det är helt enkelt så att vi har en relativt generös arbetslöshetsförsäkring som ger en bra avvägning mellan drivkraften att komma tillbaka till arbete och en inkomstrygghet under den tid man söker jobb.

Det är väl när det gäller bankerna som en socialdemokratisk regering skulle ha agerat annorlunda – sett till hur socialdemokratiska regeringar runt om i Europa har agerat. Man skulle naturligtvis på ett ineffektivt sätt ha stul miljarder över bankägare och banker för att köpa upp dåliga tillgångar. Det är så att säga den socialdemokratiska modellen, mest utrerat tillämpad i Storbritannien. Men då föröder man sina offentliga finanser och har inte råd med några program som stöttar efterfrågan eller som innehåller aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är skiljelinjen.

Vi håller i skattepengarna. Vi håller i skattebetalarnas intressen. Vi ger inte bort pengar vare sig till industriföretag eller till bankföretag. I stället värnar vi de offentliga finanserna. Därför kan vi föra en expansiv finanspolitik.

Allra tydligast blir skiljelinjen när vi diskuterar den tredje punkten. Vad gör man för att förhindra att arbetslösheten biter sig fast? Ja, vi har till exempel förstärkt jobbvadraget. Det gör att det lönar sig bättre att arbeta. Det betyder att det, när vi sedan får en återhämtning och jobben kommer, finns drivkrafter för människor som i dag är arbetslösa att komma tillbaka. Och det betyder, precis som Finanspolitiska rådet så noga utvecklar, att vi har en bättre fungerande arbetsmarknad och att vi snabbare får en sysselsättningsuppgång när vi väl får tillbaka efterfrågan. Det är en av de mest effektiva åtgärder vi kan vidta för att förhindra att arbetslösheten biter sig fast.

Den alldeles uppenbara slutsatsen är att regeringens omfattande aktiva åtgärder – en mycket snabb utbyggnad av den aktiva arbetsmarknadspolitiken, i kombination med en generellt efterfrågestimulerande politik och resoluta åtgärder för att hantera bankkrisen – lägger grunden för att vi ska ha en bra krishantering i Sverige.

Anf. 116 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Man kan visst ha en relativt hög a-kasseersättning och ändå ha misslyckats. Det är ju vad regeringen har gjort. Man har sänkt a-kassan. Det är, som Anders Borg säger, en drivkraft. Han påstår nämligen att de som nu förlorar sitt arbete är lata och att de egentligen inte skulle ha gjort någonting om de hade fått ersättning. Därför måste han straffa dem.

Det är ju vad Anders Borg säger och kallar för drivkraft. Jag tycker att det är cyniskt att beträffande alla människor som just nu blir arbetslösa påstå: Gör vi dig bara lite fattigare kommer du säkert att hitta ett jobb.

Jag blir upprörd över att vi har en finansminister med en så cynisk människosyn.

Regeringen själv säger att arbetslösheten kommer att stiga med ungefär 5,5 procent, från 6,2 procent år 2008 till 11,7 procent år 2011. Detta är mycket allvarligt.

Dessutom säger regeringen själv att 30 procent av dem som nu förlorar sitt arbete aldrig kommer tillbaka till ett jobb. Också detta är mycket oroande och mycket allvarligt. Ändå väljer regeringen att vara passiv och att säga: Om vi bara gör dem fattigare kommer de säkert att hitta ett jobb.

Tänk att visa en sådan nonchalans gentemot alla människor som nu ställs utanför arbetsmarknaden samtidigt som arbetslösheten dag för dag stiger ända fram till år 2011! Det är oroande och obehagligt att behöva ha en regering som är så nonchalant.

Fortfarande vill jag veta vad Anders Borg menar med ”expansiv”. Han menar kanske att ju mer arbetslösheten stiger, desto mer ska han av andra länder i EU betraktas som expansiv. Är det vad Anders Borg menar? Det är i alla fall på det han hänger upp sin argumentation.

Anders Borg påstår att man bygger ut de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, komvux och så vidare. Varför gör ni det? Jo, därför att ni har slaktat komvux. Ni har sabbat a-kassan, och ni har dragit ned på arbetsmarknadspolitiska utbildningar och program. Finanspolitiska rådet, som Anders Borg själv har tillsatt, vill ni inte lyssna på och inte heller på Konjunkturinstitutet som säger att det borde satsas mer på bland annat kommuner och landsting.

Problemet, säger Finanspolitiska rådet, är i dagens läge inte att det satsas för mycket. Problemet är att det satsas för lite. Ändå väljer Anders Borg att påstå att Finanspolitiska rådet har fel. Konjunkturinstitutet har fel. Oppositionen i riksdagen har fel, men det säger han alltid så det är väl inget nytt. Nyheten är att han inte ens lyssnar på det råd som han själv har tillsatt och inte heller på Konjunkturinstitutet och andra ekonomiska bedömare.

Anders Borg och möjligtvis de som i denna kammare applåderar honom är ensamma om att tycka att det är tillräckligt och om att påstå att det är att ta ansvar när man försätter människor i arbetslöshet. Trots att Anders Borg med öppna ögon i sin egen vårproposition redovisar att 30 procent av alla människor som nu kommer att bli arbetslösa inte kommer tillbaka till arbete tänker han inte göra någonting. Jag tycker att det är ett fruktansvärt hanterande.

Anf. 117 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag är inte riktigt säker på att jag den här gången heller fick något svar.

Lars Calmfors, som är ordförande i regeringens finanspolitiska råd, säger att det är förenat med större risker att inte göra någonting alls. Man kan väl jämföra det med att sitta och titta på ett tak som läcker. Man ser att taket läcker och tänker: Det kan börja läcka värre så det är dumt att göra någonting nu. Det är bättre att vänta tills hela taket rasar in. Då kan vi investera och göra någonting. Så, herr talman, är det jag upplever regeringen.

Vi befinner oss i en jobbkris som inte har sett sitt motstycke på jag vet inte hur många år, och då säger regeringen att vi ska avvakta, att vi ska följa utvecklingen noga, för det kan bli sämre. Och vad gör vi då? Ja, uppenbarligen är det så att regeringens politik går ut på att göra det sämre, eftersom kommuner och landsting nu tvingas säga upp människor, tvingas skicka den ena välfärdsarbetaren efter den andra ut i a-kassa. Det enda expansiva man gör är att tillsätta mer pengar till a-kassan, som naturligtvis måste finansieras, i stället för att öka de arbetsmarknadspolitiska insatserna för korttidsarbetslösa, som man skulle kunna göra, och i stället för att investera i att fler ungdomar kan komma ut på arbetsmarknaden. Mer än var fjärde ungdom är i dag arbetslös. I stället för att ge mer pengar till kommuner och landsting, till sjukvården och till välfärdsjobben, väljer man alltså att vara aktiv på det sättet att man sitter på läktares och följer utvecklingen noga, och så säger man att man är ansvarstagande.

Herr talman! Jag skulle vilja säga att det här är brist på ansvarstagande. Jag förstår att den här regeringen är nervös, därför att man inte är van vid att hålla i pengar på det här sättet. Men jag kan i alla fall inte se att det är speciellt ansvarstagande att lämna människor därhän och säga: Det är så illa ställt nu, så vi törs inte göra någonting. Vi väntar tills taket har rasat ned. Då kan vi vara beredda att göra insatser.

Tillbaka till förslaget från Finanspolitiska rådet, som i alla fall några av oss har läst. De säger att regeringen borde ha satsat pengar redan i år i stället för att avvakta till 2010. Varför säger man det? Jo, därför att man ser att regeringens politik nu innebär att man spår på arbetslösheten, att arbetslösheten ökar.

Varje välfärdsarbetare som inte kan jobba utan i stället får gå på a-kassa eller socialbidrag är ett resursslöseri, både för de människor som är i behov av verksamheten och för de här människorna som inte får känna sig behövda längre, därför att Anders Borg och hans regering har bestämt att det är bättre att vara passiv.

Det är jobbkris nu. Vi tycker att man ska investera i människor. Vi tycker att man ska investera i ROT-bidrag, så att man kan göra miljöinvesteringar i miljonprogrammen. Och regeringen säger: Nej, det räcker att du, Eva-Lena Jansson, investerar i din villa. Det räcker liksom. Hallå! Är det någon som har sett miljonprogrammen? Är det någon som har sett min villa? Varför ska jag få göra ROT-avdrag om jag har en sommarstuga i Spanien? Det här är en helt befängd politik. Vi behöver ha en aktiv politik nu.

Angela Merkel kan man kalla mycket, men hon är kristdemokrat och är vald av tyska folket. Hon har valt att agera, därför att hon har sett att

det händer någonting i omvärlden. Hon tror att det är bra att göra någonting nu. Jag har respekt för att hon fattar besluten utifrån vad som är bäst för Tyskland.

Jag förväntar mig att en svensk regering gör vad som är bäst för Sverige. Och det bästa att göra för Sverige är inte att avvakta, att sitta på läktaren och följa utvecklingen, herr talman.

Jag är inte nöjd med svaret.

Anf. 118 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Finanspolitiska rådet tar ganska lätt på det här med utgiftstaket. Och min fråga, som ännu är obesvarad, till er socialdemokratiska debattörer här är huruvida ni också tar lätt på utgiftstaket och tycker att man bör bryta igenom det.

Sedan vill jag bara påminna er om att er partiledare på första maj utlovade en reform eller en förändring av politiken som kostar 37 miljarder. Det är ingen som har visat någon finansiering av detta från socialdemokratiskt håll. Wanja Lundby-Wedin föreslog att man skulle ta bort den första karensdagen. Det är ingen som har visat upp någon finansiering av det.

Jag tror att det är väldigt viktigt att man håller kvar vid utgiftstaken och det finanspolitiska ramverket. Med den politik som ni förespråkar här kommer räntorna att stiga så småningom, men framför allt har man inga marginaler sedan när det går illa, om det skulle gå illa.

Vi har en ganska osäker konjunktursituation. Det finns många som har väldigt skarpa uppfattningar om hur det faktiskt kommer att gå 2010 och 2011, men de prognoserna ska man inte fästa för mycket avseende vid. Ingen vet egentligen hur det kommer att gå. Och ni kommer att bränna allt krut. Om ni hade varit i regeringsställning nu skulle ni ha bränt allt krut före september och ingenting skulle finnas kvar. Det är det som är ansvarslöshet. Och det är brist på ansvar för dem som faktiskt lever i fattigdom och armod att när situationen förändras har ni inga pengar kvar för att stödja dem.

Anf. 119 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låg mig försöka tydliggöra varför drivkrafterna spelar roll för arbetsmarknadens funktionssätt och arbetslösheten. Under den tid jag satt i Arbetsförmedlingens styrelse, på den tiden Ams, drev den dåvarande regeringen omfattande projekt för att vi skulle skärpa kontrollsystemen och skärpa rättssäkerheten inom Arbetsförmedlingen. Det ledde till att antalet personer som erhöll arbetslöshetsersättning och som fick sanktioner, det vill säga drabbades av sänkt ersättning eller andra reprimander, ökade trefaldigt. Man skärpte regelverket tydligt därför att det var viktigt att säkra att människor som är arbetslösa söker arbete. Samtidigt stramades systemet med förtidspensioner upp högst påtagligt och ett enhetsförsäkringsverk infördes. Man sänkte marginalskatterna genom att kompensera för egenavgifterna.

Varför gjorde Socialdemokraterna detta? Var det för att de uppfattade arbetslösa som lata människor? Nej, det är helt enkelt så att drivkrafter spelar roll. Drivkrafter spelar roll för alla beteenden. Att jag tror att de är viktiga för arbetsmarknaden är av samma skäl som jag är skeptisk till och tror att man måste reglera ersättningar för bankdirektörer. Ger vi bankdi-

rektörer drivkrafter att ta stora risker, kommer de också att ta stora risker. Samma sak gäller naturligtvis här.

Det är viktigt att vi har skatter som gör att det lönar sig att söka arbete. Det är också viktigt att vi har skatter som gör att det lönar sig att vara på arbetsmarknaden, därför att det påverkar lönebildningen. Det är delvis av de här skälen som vi har en aktiv arbetsmarknadspolitik. Genom att vi har en aktiv arbetsmarknadspolitik har vi ett arbetstest även i tider med svag efterfrågan på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen kan helt enkelt erbjuda den som är arbetslös en åtgärd för att säkra att vederbörande står till arbetsmarknadens förfogande. Det är logiken i den aktiva arbetsmarknadspolitikerna, den logik som Socialdemokraterna förr i tiden försvarade.

Låt oss igen ta det här med den expansiva politiken. För ett par år sedan hade vi i Sverige 4 procents överskott. 4 procent av bnp motsvarar i storleksordningen 120 miljarder kronor. Nu har vi ungefär 4 procent i underskott. Det motsvarar ungefär 120 miljarder i underskott. Det vill säga att det är ett väldigt kraftigt omslag från överskott till underskott. Det har skett under 2008 och 2009, då vi har haft en kraftig nedgång i finanspolitiken. Senast i nationalräkenskaperna ser vi att medan de privata investeringarna faller kraftigt ökar de offentliga investeringarna väldigt kraftigt. OECD har också framhållit att Sverige satsar osedvanligt stora resurser på infrastruktur, för att ta det som exempel.

Vid sidan av det här har vi också en expansiv penningpolitik och en växelkurs som dämpar nedgången. Vi har också breda program för att säkra stabiliteten i de finansiella systemen. Sammantaget använder vi de offentliga resurserna i finanspolitiken, i penningpolitiken, hos Riksbanken, hos Riksgäldskontoret för att göra vad vi kan för att dämpa nedgången. Och det gör vi utan att föröda de offentliga finanserna, därför att i det ögonblick som vi tappar greppet om de offentliga finanserna tappar vi greppet om krishanteringen.

Vi vet att vi kan ha en lång kris framför oss med stigande arbetslöshet. Vi vet att det finns kvarstående risker. Det kan inträffa saker i världsekonomin eller i vår närhet som ställer till ytterligare bekymmer. Har vi då avhänt oss vår rörelsefrihet, vårt manöverutrymme och våra resurser, ja då hamnar vi i en sits som Gordon Brown och andra som har förött sina offentliga finanser och nu tvingas höja skatter och skära ned i offentliga utgifter. Den politiken ska vi inte bedriva.

Vi har gjort mer än de flesta för att vi ska ha en expansiv politik. Vi har lagt en bombmatta av åtgärder som ska säkra en stabiliserad efterfrågan. Vi har gjort det med viktmakthållande av god hushållning med offentliga medel, och det är naturligtvis en fördel för Sverige.

Anf. 120 MONICA GREEN (s):

Herr talman! När Anders Borg säger att han har gjort en bombmatta av åtgärder är det därför att han började med att slakta komvux och skära ned på arbetsmarknadspolitiska åtgärder när han tillträdde den här regeringen. Nu tillförs lite grann av det som regeringen skar bort, och då kallar Anders Borg det för en bombmatta.

Jag tycker att det är allvarligt. Vi har en efterfrågekris i landet. Anders Borg vill inte stimulera efterfrågan. Han säger att han har gjort allt och därför kan han inte göra mer. Men varför har vi en efterfrågekris, Anders Borg? Låt oss tala allvar! Sjabbla inte bort detta med att påstå att budgetunderskottet visar att ni har varit expansiva! Det är slarvigt av Anders Borg att säga så.

Varför har vi en efterfrågekris och en konsumtionskris? Jo, för att ni har gjort de fattiga och de arbetslösa fattigare. De kan inte konsumera. De rika, dem som ni har gött med era skattesänkningar, konsumerar inte heller utan håller i sina pengar och plånböcker. Ni har skapat en otrygghetschock i landet. Därför förvärrar ni krisen.

Det är inte ni som har skapat den internationella lågkonjunkturen, men ni har förvärrat den genom att skrämma människor och ge dem otrygghetschocken.

Vi vill investera i åtgärder som ger jobb, till exempel i kommunerna och i byggsektorn. Men ni har i stället valt att sänka skatterna för dem som redan har det bra. Därför har ni inget att lägga på åtgärder nu.

När det gäller hänvisningen till Mona Sahlin sade hon att vi ska börja det strävsamma arbetet med att bit för bit återställa rättvisan i takt med att ekonomin tillåter det.

Anf. 121 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Finansminister Anders Borg svarar inte på varför man inte vill investera i ungdomar eller varför man inte vill investera i nya miljösmarta lösningar i miljonprogramsområdena. Jag får inget svar på varför man inte vill investera i välfärdsjobb utan låter kommuner och landsting säga upp många välfärdsarbetare. I stället låter man människor gå över på a-kassa och socialbidrag och ser hur den posten hela tiden ökar. Det är en passiv utveckling.

Regeringen har sysslat med att öka arbetskraftsutbudet, inte bedriva jobbpolitik. Vill man veta vad det får för konsekvenser kan man gå in på svt.se och söka på Marian Radetzki. Där beskriver han det jobbprogram som han skissade på för tio år sedan och som vi nu ser i full blom i det svenska samhället.

För mig är det viktigt att ha en faktisk politik och att vilja göra något. Har det börjat läcka i taket är det viktigt att man börjar reparera och inte väntar på att hela taket ska rasa in, som regeringen gör. Man väljer att skjuta på investeringar. Man väljer att avvakta och sitta på läktaren. Det är beklagansvärt.

Jag hoppas att många medborgare tar tillfället i akt och protesterar mot den borgerliga regeringen genom att rösta rätt i Europaparlamentsvalet och på det sättet markera att man vill ha ett nytt arbetssätt och en ny rödare politik både i Sverige och i Europa. Med det, herr talman, ber jag att få tacka för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 122 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Hans Linde har frågat mig hur jag avser att garantera att rättvis och hållbar global utveckling ska vara överordnat EU:s ekonomiska intressen i associationsavtalen mellan EU och Latinamerika. Vidare har han frågat hur Sverige ska verka för att stärka ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och ursprungsfolkens rättigheter och för att skärpa kraven avseende mänskliga rättigheter i associationsavtalet med Centralamerika. Slutligen har han frågat vad jag avser att göra för att öka öppenheten och inkludera det civila samhället i förhandlingarna.

Förhandlingarna med Centralamerika respektive tre av de fyra länderna i Andinska gemenskapen har tagit ny fart. Ett förhandlingsavslut kan mycket väl vara i sikte.

Associationsavtalen har tre delar – politisk dialog, handel och utvecklingssamarbete i vid mening. Att ett starkt fokus i förhandlingarnas nuvarande skede ligger på handelsdelen betyder inte att den delen är överordnad de övriga. Det avspeglar snarare det behov som uppstått av att man ägnat särskilt stora ansträngningar åt arbetet med att väga parternas intressen mot varandra inom det här området.

Sveriges politik för global utveckling, PGU, är en viktig utgångspunkt. Där betonas samstämmigheten mellan olika politiska områden. Samstämmigheten syftar bland annat till att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. De asymmetrier som återfinns både inom och mellan olika samhällen, bland annat i form av en ojämlig resurs- och inkomstfördelning, ska därför uppmärksammas när dessa avtal utformas. Sverige strävar följaktligen också efter att associeringsavtalens alla tre pelare ska få ett jämbördigt utrymme under förhandlingarna.

Att främja och öka respekten för de mänskliga rättigheterna är en prioriterad fråga inom Sveriges och EU:s samlade utrikes- och handelspolitik. Det genomsyrar givetvis även vårt arbete med associationsavtalen.

En dialog med civilsamhället, både från EU:s och från de latinamerikanska regeringarnas sida, är av största vikt. Därför ser vi positivt på den dialog som förs mellan regeringen och en rad organisationer här i Sverige. Vi har också fört samtal med representanter för ursprungsbefolkningar.

En aktiv dialog leder till att frågor blir belysta ur olika perspektiv, vilket ger en mer komplett helhetsbild av situationen i länder och regioner som vi samarbetar med. Inom ramen för arbetet i referensgruppen för handelsfrågor möter regeringen också löpande olika intressegrupper från det civila samhället och näringslivet.

Ambitionen är att under förhandlingarna nå så stor öppenhet som möjligt med hänsyn taget till våra sekretessförhållanden och relationer med andra länder. I samband med arbetet med hållbarhetsstudierna, Sustainability Impact Assessment, för kommissionen dessutom en dialog med det civila samhället i EU och i partnerländerna.

Jag vill i det här sammanhanget slutligen särskilt lyfta fram att jag inte ser någon konflikt mellan en friare och mer omfattande handel och arbetet för att främja fred, frihet och mänskliga rättigheter. Det är snarare tvärtom. Handel är ett utmärkt verktyg inte bara för att bekämpa fattig-

dom och bidra till ekonomisk tillväxt och utveckling utan även för att främja en interkulturell dialog och en fredlig utveckling.

De stärkta kontaktytorna som en ökad handel bidrar till att skapa leder i regel till ett ökat utbyte även inom andra områden. Det bidrar till ett större intresse för de rådande förhållandena i de länder man handlar med, vilket ökar trycket inte minst på att dessa länder ska respektera de mänskliga rättigheterna. Det stärker samtidigt möjligheterna till insyn i de aktuella länderna genom att frekvensen av besök och kontakter ökar.

Samtidigt finns det ofta ett viktigt samband mellan den ekonomiska tillväxt som handeln bidrar till att skapa och möjligheterna för befolkningen i de respektive länderna att själva mer aktivt kräva en större respekt för sina fri- och rättigheter.

Historiskt finns det många exempel på att en friare handel gått arm i arm med framväxandet av stabila institutioner, en stärkt äganderätt och en större respekt för individens rättigheter – inte minst eftersom det ökade ekonomiska utrymmet som handeln bidragit till att skapa gett människor bättre möjligheter att göra sina röster hörda och kräva inflytande.

Jag ser således inte den motsättning mellan ekonomiska framsteg och politiska framsteg som Hans Linde antyder utan tror att de med fördel kan befrämjas i samma process.

Anf. 123 HANS LINDE (v):

Herr talman! Jag får inledningsvis tacka statsrådet för svaret. Av de drygt 20 interpellationer som avhandlats här i dag är detta den enda som har direkt bäring på EU-parlamentsvalet på söndag. På få andra områden har makten så tydligt överförts från nationell nivå till EU-nivå som på handelspolitikens område. Det är i dag uppenbart att svensk handelspolitik i stor utsträckning förs via Bryssel. Trots det kan vi konstatera att i denna valrörelse har handelsfrågorna inte direkt funnits med på dagordningen.

Jag har haft förmånen att de senaste månaderna få besöka ett av de länder som direkt berörs av dessa avtal, nämligen El Salvador. Jag har fått träffa företrädare för fackföreningar, bondeorganisationer och ursprungsbefolkningsrörelser i syd från de flesta av de nio länder som berörs av dessa avtal. Alla jag har träffat är eniga om att associeringsavtalen kommer att ha långtgående effekter på Latinamerikas möjligheter att bekämpa fattigdom och möjlighet till ekonomisk möjlighet. Ingen av dem jag har träffat har delat den starkt positiva bild som statsrådet här beskriver.

De bondeorganisationer jag har träffat har oroat sig över hur de ska klara konkurrensen med ett europeiskt hårdsubventionerat industrijordbruk när EU tvingar de latinamerikanska länderna att öppna sina marknader samtidigt som EU inte är berett att tumma på sitt eget omfattande jordbruksstöd.

Från ursprungsbefolkningsrörelserna har man frågat vad som händer med deras rätt till mark och vatten som de har nyttjat i tusentals år när EU nu påtvingar de latinamerikanska länderna gemensamma regelverk för investeringar och offentlig upphandling, de så kallade Singaporereglererna, vilket kommer att kraftigt begränsa möjligheterna att skydda ursprungsbefolkningens rätt till vatten, mark och jordbruksutveckling.

Från de fackliga företrädare jag har träffat har jag fått frågor om vart dialogen om de fackliga rättigheterna tog vägen – dessa grundläggande mänskliga rättigheter. Man frågar hur EU utan att tveka kan förhandla om ett frihandelsavtal med Colombia – det land där 60 procent av morderna på fackligt aktiva i världen sker och där en facklig företrädare mördas var tredje dag.

Såväl Norge som USA har valt att frysa sina handelsavtal med Colombia på grund av landets omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter.

Frågan jag får är: Varför väljer EU att fortsätta sina förhandlingar?

Det är utifrån dessa och andra frågor som jag har mött hos latinamerikaner som jag har valt att ställa den här interpellationen till handelsministern.

Det kan knappast komma som någon överraskning för handelsminister Ewa Björling att jag inte är direkt nöjd med det allmänt hållna svaret.

Jag önskar att handelsministern vill göra tre förtydliganden.

För det första: Vad innebär det att Sverige ska uppmärksamma den ojämlika resurs- och inkomstfördelningen mellan och inom länderna, som statsrådet lyfter fram? Vad innebär det konkret för Sveriges position i de kommande förhandlingarna? Kommer Sverige till exempel att vara berett att stödja de krav som man har rest från utvecklingsländerna om att de ska ha möjlighet att skydda framväxande industrier i ett övergångsskede?

För det andra: Hur kommer man från svensk sida att arbeta med FN:s nyligen antagna deklaration om ursprungsbefolkningens rättigheter när det gäller att påverka utformningen av associationsavtalen? Regeringen säger att man ska föra och för samtal med representanter för ursprungsbefolkningen, men det räcker knappast för att uppfylla intentionerna i FN:s oerhört viktiga deklaration.

För det tredje: Kommer Sverige att driva att associeringsavtalen kopplas till krav på ratificering av ILO:s åtta kärnkonventioner eller kommer man att acceptera att EU:s inre marknad öppnas för företag, till exempel colombianska, som har satt mord på fackligt aktiva i system?

Anf. 124 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag ska besvara så många frågor jag hinner i det här inlägget.

Till att börja med vill jag konstatera att vi är överens i en fråga. Det handlar om EU:s jordbrukssubventioner. Sveriges regering och riksdag har länge stått bakom att vi vill avskaffa dem. Det är en fråga som vi arbetar hårt för i EU. Det är viktigt att vi öppnar och också har en riktig frihandel värd namnet. Det är också ett stort problem i de multilaterala handelsförhandlingarna där många länder fortfarande är protektionistiska och har behov av att skydda sitt jordbruk på helt felaktiga grunder.

Därför är jag övertygad om att rätt väg att gå är precis tvärtom, nämligen att öppna vår handel och ta bort subventioner.

Det är också viktigt att påpeka att detta gäller för båda parter – från båda håll.

Vi påtvingar inte någon gemensamma regelverk, lika lite som vi påtvingar någon ett frihandelsavtal. Det är fullt frivilligt att välja att vara med eller att stå utanför. Det gäller också associeringsavtal.

Jag drar gärna parallellen med EPA-avtalen med många afrikanska länder. Det finns en hel del organisationer som säger att EU påtvingar de afrikanska länderna detta och att det är helt fel väg ut ur fattigdom. Det är precis tvärtom. Det är även där frivilligt att vara med, och det är något som länderna själva väljer.

Det är också viktigt att vända på begreppet att man ska skydda någon från något. Det är snarare så att man ska öppna för någon att kunna utvecklas.

Varför just Colombia? Varför fryser vi inte avtal med Colombia? Varför stoppar vi inte detta? Eller ännu tydligare: Varför bojkottar vi inte Colombia?

Därför att jag anser att det är fel väg att gå. Bojkott leder ingenstans. Vi kan dra parallellen med hur det ser ut i Gaza. Det har inte varit rätt väg att gå. Det gör bara att fler människor fastnar i sin fattigdom och i sitt förtryck och får mindre och mindre frihet på många olika områden.

Jag tycker snarare att man ska öppna för handel och ökade kontakter för att människor ska kunna få det bättre och för att fler människor ska se hur man lever i en demokrati, hur man har frihet och hur man faktiskt också ökar sitt välbefinnande genom aktiv handel, företagsskapande och därmed jobbtillfällen. Jobblinjen är en tydlig linje att följa. Människor ska kunna leva på sin egen lön. Man ska kunna växa av egen kraft.

Jag tar de andra frågorna i nästa inlägg.

Jag vill ställa en motfråga till Hans Linde. Vad har Hans Linde för recept om man i stället väljer att frysa förhandlingarna och inte vill fortsätta med förhandlingar om associeringsavtal eller frihandelsavtal?

Det är sällan jag får höra alternativet. Vad är det vi gör i stället?

Anf. 125 HANS LINDE (v):

Herr talman! Det är många punkter som vi är oeniga om, men låt oss börja med det som vi är eniga om. Vi är helt eniga om att EU:s jordbruksstöd måste avskaffas och avskaffas så fort som möjligt.

Men vi är oeniga om det rimliga i att tvinga länder att öppna sina marknader samtidigt som vi behåller vårt stöd. Vad är det rimliga i att vi begär av länder som Ecuador eller El Salvador att de ska öppna sina marknader för import samtidigt som vi behåller vårt jordbruksstöd?

För mig som vänsterpartist börjar solidaritet hemma. Man börjar med att städa upp på sin egen bakgård innan man går ut i världen och ställer krav. Det rimliga borde vara att vi först tar fajten i EU för att avskaffa vårt jordbruksstöd innan vi går ut i världen och tvingar andra länder att lägga om sin politik på de här områdena.

Handelsministern pratar om att det är två parter. Jag tycker att det är märkligt att prata om två parter som måste göra sin hemläxa. Det går ju knappast att jämföra det jordbruksstöd som finns i länder som Guatemala eller Ecuador med det omfattande jordbruksstöd som finns i Europa.

Låt mig också ta upp frågan om frivillighet. Den frivillighet som handelsministern pratar om är ju en chimär. Många av länderna i Latinamerika är helt beroende av EU som marknad. EU är för de flesta av dessa länder den näst största exportmarknaden. För dem saknas i verkligheten

den möjlighet som handelsministern pratar om. Det fria val som det pratas om är en frivillighet som bara finns på papperet, inte i verkligheten.

Jag tror inte, vilket handelsministern har försökt att påstå, att det finns en konflikt mellan friare handel och arbetet med att främja fred och mänskliga rättigheter. Det som skiljer mig och statsrådet åt är att jag inte kan se hur frihandel automatiskt leder till minskad fattigdom eller ökad respekt för de mänskliga rättigheterna. Det handlar i grunden om hur handeln förs och på vilka villkor.

Fråga befolkningen i Nigerdeltat – för att ta ett exempel från en annan kontinent – där 70 procent av befolkningen lever i fattigdom trots att man har exporterat olja i 50 år, om handeln har gett dem välstånd.

Fråga de fackliga aktivister som sitter fängslade i Kina för att de har krävt att de ska få organisera sig fackligt, om Kinas explosionsartade ökning av handel har gett ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

När man debatterar de frågorna med handelsministern verkar handelsministerns huvudfokus vara hur handelsreglerna ska utformas och att de blir friare. För mig som vänsterpartist är inte det centrala hur handelsreglerna utformas utan vad de leder till. Leder handelsavtalen till ökad eller minskad fattigdom? Leder de till ökad eller minskad miljöförstöring? Leder de till ökad eller minskad respekt för de fackliga rättigheterna – ursprungsbefolkningens rättigheter?

Då får jag väl besvara statsrådets frågor. Vad är alternativet? Alternativet tycker jag är att vi framför allt lyssnar på dessa berörda länder i Latinamerika och för fram deras krav och deras synpunkter, och de har haft tydliga synpunkter.

Människor från fackföreningsrörelsen som jag har träffat säger: Varför stöder ni inte våra krav? Varför tar ni inte detta tillfälle i akt att tvinga våra regeringar att ratificera ILO:s åtta kärnkonventioner?

Från till exempel colombianerna hör jag: Varför använder ni inte detta tillfälle för att sätta press på vår regering att den ska respektera de fackliga rättigheterna och sluta mörda fackligt aktiva i vårt land?

Det är en sådan konkret möjlighet. Det är klart att det finns möjligheter och alternativ till dessa handelsavtal. GSP Plus-alternativet är ett sådant exempel som lyfts fram från många av dessa länder.

Jag vill ställa en sista fråga till även om jag vet att listan över frågor börjar bli lång för statsrådet.

Jag förstår att statsrådet också har träffat representanter för organisationer i Latinamerika och hört deras kritik. Frågan är: Varför väljer statsrådet att inte lyssna på dessa människor? Vad är det som latinamerikerna själva inte begriper? Varför är man så kritisk mot dessa avtal om de nu skulle gynna en demokratisk utveckling i deras länder?

Anf. 126 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Vi ser nu för första gången att andelen investeringar i värde sett är större än biståndet till Afrika. Det tycker jag är oerhört glädjande. Många afrikanska länder säger: Ser ni nu hur attraktiva vi är? Ser svenska företag hur viktigt det är för våra länder att man kommer och gör investeringar och handlar med oss i stället för att bedriva bistånd – att gå från aid to trade?

Det är också en viktig del som är kopplad till denna typ av avtal där vi ser att det fortfarande behövs en bättre privat näringslivsutveckling. Vi ser att det behövs vidare kompetens i förhandlingar. Många är också väldigt oroliga för hur det går med regional integration. Jag drog den parallellen eftersom jag nyligen har träffat många afrikanska ambassadörer och har det väldigt aktuellt på bordet.

Om vi börjar där ser vi att det är väldigt viktigt att vi också inkluderar det som kallas Singaporefrågor, det vill säga investeringsskyddsavtal och så vidare. Ska vi ha riktiga avtal kan det nämligen inte bara handla om handel, utan det måste också vara hela ramverket runt omkring för att det ska bli en helhet och för att det ska bli en riktig egen utveckling.

Jag är övertygad om att denna oro för regional integration också är en fråga som kan lösas inom ramen för ett brett och stort avtal därför att det stimulerar till både regional integration och handel utanför den regionen, i detta fall Andinska gemenskapen.

Men jag har väldigt svårt att förstå frivilligorganisationer och fackliga organisationer som hela tiden bara talar om att detta inte är bra för ditt land, detta ska du inte lyssna på, och detta avtal ska du inte skriva på därför att då kommer det inte att gå bra för er och då kommer ni att fortsätta leva i fattigdom.

Jag skulle önska att man kunde agera på ett mycket mer konstruktivt sätt, och det är precis det som de afrikanska länderna också efterfrågar i stället. De säger: Hjälp oss! Men vad är det som vi behöver ha in i denna förhandling för att det ska bli ett bra avtal för båda parter?

Det är någonting som jag tror att man kan bli väldigt mycket bättre på.

När det gäller arbetstagarnas rättigheter och de fackliga organisationerna är detta en väldigt viktig fråga för både Sverige och EU. Det är bland annat därför som vi hårt driver frågan om CSR, Corporate Social Responsibility, därför att vi vet att svenska företag är bra på detta. Det är någonting som man går i bräsch för. En viktig del där är arbetstagarnas rättigheter, mänskliga rättigheter, miljöfrågor och antikorrup­tion.

Redan 2005 antogs de andinska och de centralamerikanska länderna i EU:s förordning om allmänna preferenser för u-länder, GSP Plus. Det syftar till att ge extra förmånliga handelsvillkor till utvecklingsländer som ratificerat och implementerat FN:s och ILO:s centrala konventioner om mänskliga rättigheter.

Sverige har arbetat aktivt för att ILO:s grundläggande arbetsrättsliga konventioner kommer med som en del i GSP Plus. Sverige anser också att länder ska tillämpa ILO:s grundläggande konventioner och föredrar att länderna uppmuntras att göra framsteg snarare än att använda detta som bestraffningar.

Anf. 127 HANS LINDE (v):

Herr talman! Jag får inledningsvis säga att jag tycker att det är ganska magstarkt att statsrådet står här och kritiserar frivilligorganisationerna och deras syn på dessa avtal. Att de har en stor oro är inte svårt att förstå när människorna i bondeorganisationerna i Latinamerika känner att deras möjligheter att försörja sig och sina barn är hotad och när fackliga organisationer i Colombia ser hur deras systrar och bröder som är fackligt

aktiva mördas dagligen. De uttrycker en stark oro och vill förändra och använda dessa avtal till en positiv förändring. Att statsrådet kallar detta för att inte vara konstruktiv tycker jag är lite magstarkt. Man lyfter från frivilligorganisationerna både i Sverige och i Latinamerika fram en lång rad krav på hur man skulle kunna förändra dessa avtal.

Man säger: Stryk Singaporefrågorna! Det är ett krav som vi vet att även andra europeiska länder faktiskt stöder.

Man säger: Villkora dessa avtal med ILO:s åtta kärnkonventioner så att man tvingar länderna att underteckna dessa konventioner!

Man säger även: Lyft in FN:s deklARATION om ursprungsbefolkningars rättigheter, och tillgodose och respektera de saker som lyfts fram i denna viktiga deklARATION!

Statsrådet talar också om regional integration och vikten av det. Det klingar ganska falskt med tanke på den strategi som man har haft just mot Andinska gemenskapen där man valt att utestänga först två och där- efter ett av de länderna där man har haft en regional integration som har pågått i 40 år. Man har försökt bygga ett ökat regionalt samarbete och ett ökat regionalt handelsmönster. Men från EU:s sida väljer man nu att dela upp länderna, att splittra dem, och förhandla med bland annat Colombia och Peru men lämna Bolivia vid sidan om. Det är inte ett sätt från EU:s sida att promota eller stödja regional integration.

När jag lyssnar på Ewa Björling när hon talar om handelsfrågor får jag lite av en déjà vu-upplevelse från min egen tid då jag läste grundkur- sen i nationalekonomi vid Göteborgs universitet. Det är en oerhört för- enkla och nyliberal bild av världen där man beskriver att handel per automatik ger välstånd och att investeringar alltid är av godo. Men verk- ligheten ser inte ut så.

Min uppmaning till statsrådet i slutet av denna diskussion är att hon ska lyssna till organisationerna i syd och ta deras oro på allvar.

Anf. 128 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag lyssnar absolut. Sedan är det inte alltid så att vi kommer fram till exakt samma åsikt, vilket är väldigt naturligt därför att det också handlar om att lyssna på väldigt många olika parter.

Hans Linde vet väldigt väl att vi inte har valt att utestänga två länder. Det är inte alls det som det är fråga om. Det handlar om att två länder själva inte vill förhandla. Det är fortfarande så att det är en frivillighet.

Verkligheten har tydligt bevisat hur handel är bra, inte minst för Sve- rige som för ganska kort tid sedan var ett fattigt land och numera är ett väldigt rikt land som har utvecklats genom handel, genom öppenhet, genom frihandel och genom att vi är ett av de mest utåtriktade länderna i världen. Vår bnp består faktiskt till 53 procent av handel – export och import.

Där håller jag alltså inte med Hans Linde alls. Men samtidigt är det naturligtvis viktigt, precis som jag sade inledningsvis, att handel är en del i detta. Det finns fler delar som vi absolut förhandlar om, och handeln är ett väldigt viktigt verktyg för utveckling i ett land. Men det finns natur- ligtvis fler andra olika delar som också är viktiga för utveckling, för ekonomisk utveckling och för att människor ska kunna leva på sin egen lön. Kunskap och utbildning är ett annat väldigt viktigt område. Ytterli- gare ett viktigt område är att både män och kvinnor får komma till tals

och att det också finns lika rättigheter för kvinnor och män i denna typ av länder.

Jag vill bara avslutningsvis väldigt kort också säga att vi förhoppningsvis kommer att kunna komma ett bra steg vidare i de här förhandlingarna under vårt svenska ordförandeskap. Det ser ut som om vi ska kunna ha ett förhandlingsavslut under vår period som ordförande, och det är någonting som jag är väldigt glad för.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:125

1 juni

Svar på
interpellationer

20 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM120 Skydd av kritisk informationsinfrastruktur

KOM(2009)149 till försvarsutskottet

2008/09:FPM121 Nytt handräkningsdirektiv *KOM(2009)29* till skatteutskottet

2008/09:FPM122 Meddelande om ny vattenbruksstrategi

KOM(2009)162 till miljö- och jordbruksutskottet

2008/09:FPM123 Inrättandet av en europeisk byrå för samarbete i asylfrågor (stödkontor) *KOM(2009)66*, *KOM(2009)67* till socialförsäkringsutskottet

21 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2008/09:187 till näringsutskottet

2008/09:192 till justitieutskottet

2008/09:193 till socialutskottet

2008/09:201 till försvarsutskottet

2008/09:211 till miljö- och jordbruksutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2008/09:211 skulle förlängas till *onsdagen den 17 juni*.

22 § Anmälan och hänvisning av ärende till utskott

Anmälades

EU-dokument

KOM(2009)214 Vitbok Yrkesmässiga gränsöverskridande vägtransporter av eurokontanter mellan medlemsstaterna i euroområdet

23 § Bordläggning och beslut om ändring av motionstider

Anmäldes och bordlades
Proposition
2008/09:212 Influenta A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009

Skrivelse
2008/09:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2008

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för prop. 2008/09:212 skulle förkortas till *måndagen den 8 juni*.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för skr. 2008/09:130 skulle förlängas till *onsdagen den 17 juni*.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 maj

2008/09:980 Val av Sveriges kommissionär och av kommissionens ordförande

av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:981 Urprungsmärkning till gagn för konsumenter och grisar

av *Tina Ehn* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:982 Kärnvapen på svensk mark

av *Peter Rådberg* (mp)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:983 Landstingen och icke-medicinsk omskärelse av pojkar

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:984 Rätt att teckna försäkring utan diskriminering

av *Egon Frid* (v)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:985 Byggande av kriminalvårdsanstalten Verksmon i Östersund

av *Marie Nordén* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:986 Skolval för valet till Europaparlamentet

av *Carina Hägg* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:987 Flyktingar från Etiopien
av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

Prot. 2008/09:125
1 juni

2008/09:988 Riskkapitalavdrag för startande av nya företag
av *Hans Backman* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
2008/09:989 Besöksförbud vid brott begångna utomlands
av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 28 maj

2008/09:990 Gömda barns skolgång
av *Rossana Dinamarca* (v)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)
2008/09:991 Rättvis skatt för samfällighetsägd skog i Siljansbygden i Dalarna
av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till finansminister Anders Borg (m)
2008/09:992 Kommande skatteförändringar
av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
2008/09:993 Skattebetalarna och kreditförlusterna i Baltikum
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
2008/09:994 Svenska bankers utlandsutlåning
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
2008/09:995 EU och fisket vid Somalia
av *Lars Johansson* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

den 29 maj

2008/09:996 Tillgången till datorer i skolan
av *Désirée Liljevall* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

den 1 juni

2008/09:997 Situationen för Israels arabiska medborgare
av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
2008/09:998 Avrättningar i Kina
av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
2008/09:999 Israels kärnvapen
av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
2008/09:1000 Vattenbruk
av *Per Åsling* (c)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:1001 Rökfria uteserveringar
av *Lennart Axelsson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

Prot. 2008/09:125
1 juni

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 juni.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 27 maj

2008/09:917 Medfinansiering av informations- och kommunikations- teknik på landsbygden

av *Désirée Liljevall* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:942 Fysisk aktivitet för funktionshindrade

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:954 Upprustningen av Emmabodabanan

av *Désirée Liljevall* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:956 Elever med behov av särskilt stöd

av *Christer Engelhardt* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:958 Ursprungsmärkning av produkter från det ockuperade Västsahara

av *Agneta Berliner* (fp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:964 Estetisk verksamhet i gymnasieskolan

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:965 Kostnaderna för nya apotek

av *Lennart Axelsson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:968 Nedläggningen av tidningen Glöd

av *Elina Linna* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:969 Apotekarens roll i vården

av *Elina Linna* (v)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:972 Tidigare missförhållanden i den sociala barn- och ung- domsvården

av *Christer Engelhardt* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

den 28 maj

2008/09:962 Kriminalisering av irreguljära migranter
av *Bodil Ceballos* (mp)
till statsrådet Tobias Billström (m)

den 29 maj

2008/09:957 Mödradödlighet
av *Johan Linander* (c)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2008/09:974 Reklamskattens avskaffande
av *Mikael Oscarsson* (kd)
till finansminister Anders Borg (m)

den 1 juni

2008/09:953 Djur i krig
av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:970 Spaniens utlämning av två kurdiska ledare
av *Amineh Kakabaveh* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:971 Aung San Suu Kyis gripande
av *Olle Thorell* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 juni.

26 § Kammaren åtskildes kl. 19.41.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 9 §
anf. 38 (delvis),
av talmannen därefter till och med 14 § anf. 78 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 92 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Svar på interpellation 2008/09:489 om våldet i Sri Lanka	2
Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	2
4 § Svar på interpellation 2008/09:494 om handläggningen av ärenden med bortförda barn	4
Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	4
Anf. 3 ANNELIE ENOCHSON (kd).....	6
Anf. 4 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	7
Anf. 5 ANNELIE ENOCHSON (kd).....	8
Anf. 6 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	9
Anf. 7 ANNELIE ENOCHSON (kd).....	10
Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	10
5 § Svar på interpellation 2008/09:505 om åtgärder mot ökande brottslighet i Gävleborgs län.....	11
Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	11
Anf. 10 ROLAND BÄCKMAN (s).....	11
Anf. 11 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	12
Anf. 12 ROLAND BÄCKMAN (s).....	14
Anf. 13 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	14
Anf. 14 ROLAND BÄCKMAN (s).....	15
Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	16
6 § Svar på interpellation 2008/09:516 om rätt till dopningskontroll	17
Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	17
Anf. 17 LARS LILJA (s).....	17
Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	18
Anf. 19 LARS LILJA (s).....	19
Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	20
Anf. 21 LARS LILJA (s).....	21
Anf. 22 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	22
7 § Svar på interpellation 2008/09:542 om offentlig redovisning av ekonomiskt stöd till partierna	22
Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	22
Anf. 24 EVA-LENA JANSSON (s).....	23
Anf. 25 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	24
Anf. 26 EVA-LENA JANSSON (s).....	25
Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	26
Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (s).....	28
Anf. 29 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	28
8 § Svar på interpellation 2008/09:555 om hatbrott	29
Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	29
Anf. 31 EVA-LENA JANSSON (s).....	30
Anf. 32 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	31
Anf. 33 EVA-LENA JANSSON (s).....	32

Anf. 34	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	33
Anf. 35	EVA-LENA JANSSON (s)	34
Anf. 36	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	34
9 §	Svar på interpellation 2008/09:538 om försäkringarna i sjukförsäkringen	35
Anf. 37	Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	35
Anf. 38	LISELOTTE OLSSON (v)	36
Anf. 39	Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	37
Anf. 40	LISELOTTE OLSSON (v)	38
Anf. 41	Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	39
Anf. 42	LISELOTTE OLSSON (v)	40
Anf. 43	Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	40
10 §	Svar på interpellation 2008/09:524 om bildkonstnärernas ersättning för utfört arbete	41
Anf. 44	Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	41
Anf. 45	ANNE LUDVIGSSON (s)	42
Anf. 46	Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	43
Anf. 47	ANNE LUDVIGSSON (s)	43
Anf. 48	Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	44
Anf. 49	ANNE LUDVIGSSON (s)	45
Anf. 50	Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	45
11 §	Svar på interpellation 2008/09:551 om ombyggnad av Nationalmuseum i Stockholm	46
Anf. 51	Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	46
Anf. 52	LEIF PAGROTSKY (s)	47
Anf. 53	Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	48
Anf. 54	LEIF PAGROTSKY (s)	49
Anf. 55	Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	50
Anf. 56	LEIF PAGROTSKY (s)	51
Anf. 57	Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	51
12 §	Svar på interpellation 2008/09:511 om IB-elevernas möjligheter att söka till vidare studier	52
Anf. 58	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	52
Anf. 59	MATS PERTOFT (mp)	53
Anf. 60	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	54
Anf. 61	MATS PERTOFT (mp)	55

Anf. 62	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	56
Anf. 63	MATS PERTOFT (mp).....	56
Anf. 64	Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	56
13 §	Svar på interpellationerna 2008/09:533 och 558 om bredband i hela landet	57
Anf. 65	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	57
Anf. 66	EVA-LENA JANSSON (s).....	58
Anf. 67	DÉSIRÉE LILJEVALL (s).....	59
Anf. 68	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	60
Anf. 69	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	61
Anf. 70	EVA-LENA JANSSON (s).....	62
Anf. 71	DÉSIRÉE LILJEVALL (s).....	62
Anf. 72	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	63
Anf. 73	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	63
Anf. 74	EVA-LENA JANSSON (s).....	64
Anf. 75	DÉSIRÉE LILJEVALL (s).....	65
Anf. 76	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	65
14 §	Svar på interpellation 2008/09:539 om investeringar i Stockholmsregionens infrastruktur.....	66
Anf. 77	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	66
Anf. 78	BOSSE RINGHOLM (s).....	66
Anf. 79	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	67
Anf. 80	BOSSE RINGHOLM (s).....	68
Anf. 81	GUNNAR ANDRÉN (fp).....	69
Anf. 82	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	70
Anf. 83	BOSSE RINGHOLM (s).....	71
Anf. 84	GUNNAR ANDRÉN (fp).....	71
Anf. 85	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	72
15 §	Svar på interpellationerna 2008/09:547 och 548 om stöd till trafiksäkerhetsarbetet.....	72
Anf. 86	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	72
Anf. 87	MARIE NORDÉN (s).....	74
Anf. 88	KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	75
Anf. 89	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	76
Anf. 90	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	77
Anf. 91	MARIE NORDÉN (s).....	78
Anf. 92	KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	79
Anf. 93	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	80
Anf. 94	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	80
Anf. 95	MARIE NORDÉN (s).....	81
Anf. 96	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	82
16 §	Svar på interpellation 2008/09:476 om fakturamodellen vid ROT-avdrag.....	82
Anf. 97	Finansminister ANDERS BORG (m).....	82
Anf. 98	MARIE ENGSTRÖM (v).....	83
Anf. 99	Finansminister ANDERS BORG (m).....	83
Anf. 100	MARIE ENGSTRÖM (v).....	84
Anf. 101	Finansminister ANDERS BORG (m).....	85

Anf. 102 MARIE ENGSTRÖM (v)	86
Anf. 103 Finansminister ANDERS BORG (m)	87
17 § Svar på interpellation 2008/09:514 om Kronofogdemyndigheten.....	87
Anf. 104 Finansminister ANDERS BORG (m)	87
Anf. 105 BRITTA RÅDSTRÖM (s).....	88
Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m)	89
Anf. 107 BRITTA RÅDSTRÖM (s).....	90
Anf. 108 Finansminister ANDERS BORG (m)	90
Anf. 109 BRITTA RÅDSTRÖM (s).....	91
Anf. 110 Finansminister ANDERS BORG (m)	91
18 § Svar på interpellationerna 2008/09:515 och 534 om behovet av en aktiv finanspolitik.....	92
Anf. 111 Finansminister ANDERS BORG (m)	92
Anf. 112 MONICA GREEN (s).....	92
Anf. 113 EVA-LENA JANSSON (s).....	93
Anf. 114 CARL B HAMILTON (fp).....	94
Anf. 115 Finansminister ANDERS BORG (m)	95
Anf. 116 MONICA GREEN (s).....	97
Anf. 117 EVA-LENA JANSSON (s).....	98
Anf. 118 CARL B HAMILTON (fp).....	99
Anf. 119 Finansminister ANDERS BORG (m)	99
Anf. 120 MONICA GREEN (s).....	100
Anf. 121 EVA-LENA JANSSON (s).....	101
19 § Svar på interpellation 2008/09:520 om förhandlingarna mellan EU och Centralamerika respektive Andinska gemenskapen	102
Anf. 122 Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	102
Anf. 123 HANS LINDE (v)	103
Anf. 124 Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	104
Anf. 125 HANS LINDE (v)	105
Anf. 126 Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	106
Anf. 127 HANS LINDE (v)	107
Anf. 128 Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	108
20 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	109
21 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid	109
22 § Anmälan och hänvisning av ärende till utskott.....	109
23 § Bordläggning och beslut om ändring av motionstider	110
24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	110
25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	112
26 § Kammaren åtskildes kl. 19.41.	113

Tryck: Elanders, Vällingby 2009